

๖
๓๗๔.๐๑๓
๙ ๑๗๖๗

การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท :
กรณีศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด

ปริญญานิพนธ์

ของ

จรรยา มะลาควง

๕ ๕ ส.ค. ๒๕๓๓

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน ๒๕๓๒

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

169700

การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท :
กรณีศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ

ของ

จรูญ มะลาควง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2532

งานวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นและความต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท การศึกษานี้ได้ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นกรณีตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยคือสตรีในชนบทอายุระหว่าง 14-50 ปี การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้คัดมาจากสตรีที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพในช่วงปี 2530 ที่จัดโดยหน่วยงานของรัฐ 6 หน่วยงาน ซึ่งมีสตรีที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมทั้งสิ้น 7,059 คน สตรีเหล่านี้อาศัยกระจัดกระจายอยู่ทุกอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 380 คน ร้อยละ 70.79 สมรสแล้ว ที่เหลือร้อยละ 29.21 ยังเป็นโสด กลุ่มอายุที่มีมากที่สุดอยู่ระหว่าง 36-50 ปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 39.47 นอกนั้นอยู่ในช่วงอายุน้อยกว่านี้ ด้านพื้นฐานการศึกษานั้นส่วนใหญ่ร้อยละ 69.21 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 26.58 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6-7 ที่เหลือเพียงเล็กน้อยจบการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีมัธยมศึกษา ด้านอาชีพร้อยละ 96.58 ทำนาเป็นอาชีพหลัก มีเพียงเล็กน้อยที่ทำไร่ ค้าขาย และรับจ้าง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40 มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อปี ระหว่าง 5,000-10,000 บาท ที่เหลือนอกนั้น มีรายได้สูงกว่านี้เล็กน้อย สำหรับด้านความถนัดพิเศษร้อยละ 39.04 ถนัดด้านเลี้ยงไหมทอผ้า นอกนั้นตอบว่าถนัดด้านตัดเย็บเสื้อผ้า ศิลปประดิษฐ์ จักสาน และหมอลำ มีร้อยละ 20.32 ตอบว่าไม่มี ความถนัดพิเศษ

การเก็บข้อมูลใช้วิธีสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามความคิดเห็น ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่ประจำในพื้นที่นั้น ๆ เป็นผู้ช่วยประสานงาน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การประมวลความคิดเห็นเพื่อนำมาจำแนกตามเนื้อหา และคำนวณค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และจัดอันดับความสำคัญแล้วแต่ประเด็นคำถาม

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการจัดฝึกอบรมด้านอาชีพและการเข้าร่วมรับบริการของสตรีกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงแนวโน้มให้เห็นว่าในช่วงปี 2528-2530 สตรีที่เข้ารับการอบรมด้านอาชีพในแต่ละปีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น บริการที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ก็มีมากขึ้น

1.2 วิชาที่กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการอบรมมากที่สุดตามลำดับคือ ตักเย็บเสื้อผ้าสตรี ทอผ้าที่กระตุก การเลี้ยงไหม และการทอผ้าไหม

1.3 ระยะเวลาที่จัดให้การอบรมมากที่สุดคือระหว่าง 15-30 วัน และส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 55.04 ให้การฝึกอบรมในช่วงเช้า

1.4 วิทยากรที่ให้การฝึกอบรม ร้อยละ 52.93 เป็นผู้ชำนาญงานที่หน่วยงานจัดให้ และร้อยละ 47.07 เป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่จัดฝึกอบรมนั้น

1.5 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63.93 ตอบว่าไม่เคยได้รับการนิเทศ และร้อยละ 36.07 ตอบว่าเคยได้รับ

1.6 การได้รับชักจูงให้เข้าร่วมการอบรม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68.78 ตอบว่า ได้รับการชักจูงโดยตรงจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน รองลงมาคือ เพื่อนบ้าน บุคคลในครอบครัว และกำนัน /ผู้ใหญ่บ้าน

1.7 การนำผลการอบรมไปใช้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57.85 ตอบว่าได้นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน รองลงมาคือ นำไปใช้เพิ่มผลผลิตเพื่อหารายได้เพิ่ม และใช้เป็นพื้นฐานการศึกษาต่อ

1.8 สตรีที่ผ่านการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ เห็นว่าการอบรมมีความเหมาะสม ใน 4 เรื่อง คือประโยชน์ที่ได้รับ การจัดวิทยากร วิธีการสอนของวิทยากร และช่วงเวลาการฝึกอบรมแต่ละวัน

2. ความคิดเห็นและความต้องการของสตรีด้านการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ

2.1 เนื้อหาวิชาที่กลุ่มตัวอย่างต้องการมาก ได้แก่ การทอผ้าลายซิด ตักเย็บเสื้อผ้าสตรี และการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

2.2 ฤดูกาลที่สะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมคือช่วงหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งอยู่ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ต้องการให้จัดอบรมในช่วงเวลาสั้น ๆ ระหว่าง 3 - 10 วัน และต้องการให้จัดฝึกอบรมในภาคเช้าของแต่ละวัน

2.3 ถ้าจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมแล้ว ควรให้เสียค่าใช้จ่ายทั้งหมด แล้วไม่ต้องให้เตรียมวัสดุอุปกรณ์อีก

2.4 รูปแบบการฝึกอบรมที่กลุ่มตัวอย่างต้องการมากคือ การจัดเป็นชั้นเรียนในหมู่บ้านโดยหน่วยงานจัดส่งครูไปสอนให้ รองลงมาได้แก่ หน่วยงานส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำด้านอาชีพ และพาไปดูการประกอบอาชีพนอกสถานที่

2.5 ลักษณะของครูหรือวิทยากรที่กลุ่มตัวอย่างต้องการมากที่สุดคือ ผู้ชำนาญการในท้องถิ่นที่หน่วยงานจัดให้ รองลงมาได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานและใครก็ได้ที่มีความรู้เรื่องนั้น ๆ อย่างแท้จริง

2.6 ความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศและตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การแนะแนวทางประกอบอาชีพ แนะแนวทางศึกษาต่อ และช่วยเหลือเรื่องการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตและจำหน่าย

2.7 ประโยชน์จากการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างต้องการนำความรู้ไปใช้เพื่อเพิ่มพูนรายได้เป็นอันดับแรก รองลงมาเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้ตนเอง และสตรีโสดต้องการใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ

2.8 ความต้องการอื่น ๆ ได้แก่ ต้องการให้ทางราชการช่วยเหลือด้านเงินทุน ทั้งเงินสงเคราะห์ให้เปล่า และเงินกู้ยืมหมุนเวียน ต้องการความช่วยเหลือด้านการจำหน่ายสินค้า สำหรับสตรีที่ยังเป็นโสด ต้องการให้เจ้าหน้าที่ช่วยชี้แนะด้านการหางานทำและเรื่องสถานประกอบการต่าง ๆ

OCCUPATIONAL DEVELOPMENT FOR RURAL WOMEN :
A NONFORMAL EDUCATION APPROACH
IN CHANGWAT ROI-ET

AN ABSTRACT
BY
CHAROON MALADUANG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
September 1989

The Purpose of this study was to survey opinions and needs of the rural women in Changwat Roi-Et concerning vocational training in the nonformal education process.

The population for this research were rural women in Roi-Et with ages from 14 to 50, who had gone through vocational training programs organized in various occasions in the year 1989 by six different government agencies. They consisted of 7,059 women, residing in different parts of the province. The multi-stage sampling technique was applied in sample selection. Three hundred and eighty subjects were selected for the study. About 70.79 per cent of the sample were married, while the remaining 29.21 per cent were single. The majority of them, 39.47 per cent, was between 36-50 years of age, while the rest was under this age level. As far as educational background was concerned, 69.21 per cent of the subjects finished Prathom Suksa 4 compulsory education, 26.58 per cent finished Prathom Suksa 6 or 7 while only small percentage possessed education qualification out of this range. With reference to their occupation, 96.58 per cent were peasants, while only small percentage worked in plantation, trade and other employment. For their income, 40 per cent of the sample earned from 5,000 to 10,000 Baht per year on the average while the remaining subjects earned slightly higher than this range. In regard to their personal skills, 39.04 per cent were capable of weaving Thai silk; the others were skillful in sewing, handicraft and "Maw-Lam" - a local performance, while only 20.32 per cent claimed to be without any vocational skills.

The structured interview technique was employed in data collection. The researcher himself travelled to local villages and conducted the interviews with the assistance of the local volunteer teachers of the Nonformal Education Department. Descriptive statistics which included frequency distribution, percentage, mean and ranking were utilized in data analyses.

The findings were as follows:-

1. Vocational Training and Women Participation.

1.1 It was indicated that an increasing number of rural women participated in vocational training. In addition, more government agencies organized vocational training in various occasions.

1.2 The vocational training was organized for the rural women in the following areas: dress-making, weaving, silk worm raising and weaving Thai silk, respectively.

1.3 Most of the training lasted for 15-30 days and most of the sessions were in the mornings.

1.4 The experts who served as resource persons at the training sessions were mostly, 52.93 per cent, invited by the organizing agencies while 47.07 per cent of them were employees of the organizing agencies who served as resource persons at the workshops.

1.5 About 63.93 per cent of the sample received some forms of supervision while the remaining 36.07 per cent did not.

1.6 Most of the participants reported that they attended the training sessions because they were mostly convinced, by the organizing agencies, neighbours, family members and village headmen respectively.

1.7 For the application of the newly-learned skills, most of the participants, 57.87 per cent, indicated that they applied their newly acquired skills in daily life, and increased production capacity, increased their incomes and served as a foundation for further training, respectively.

1.8 The subjects indicated the training sessions were appropriate in the following aspects: usefulness of the training sessions, provision of resource persons, the way the resource persons conducted the training sessions, and the duration of the training sessions.

2. Opinions and Needs of Rural Women on Vocational Training.

2.1 The vocational training programs mostly needed by the rural women in this province included weaving cloths in traditional patterns and designs, dress-making and silk worm raising.

2.2 The period of time convenient for them to attend was after harvesting seasons, which lasted from February to May. It was preferred that each session would last from 3 to 10 days and the sessions should be held in the mornings.

2.3 The cost of the training should be paid only once and should cover the materials required for the training.

2.4 If vocational training would take place, the rural women preferred a class-room-type setting to be held in the village with resource persons conducting the training. The second type of training they would prefer was to have an expert coming into the

village for orientation with brief lecture demonstration plus a field trip.

2.5 The resource person they needed most was an expert in a specified area, the officers of related government agencies and any experienced persons in a particular discipline, respectively.

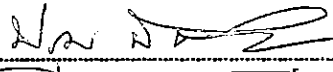
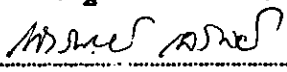
2.6 The type of advice, supervision and inspection they required were: vocational guidance, educational guidance, assistance in forming a local group for production and sales of specific items.

2.7 Their needs for attending the training sessions were to increase their incomes, to improve their skills, and to serve as a foundation for further training, respectively.

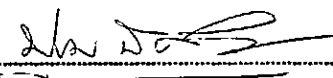
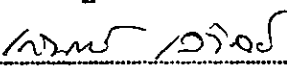
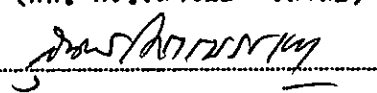
2.8 Other needs included: provision by the government in some forms of financial assistance, short-term loans, assistance in selling their products, and guidance from the government agencies which would help them find employment.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

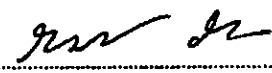
คณะกรรมการที่ปรึกษา

 ประธาน
(รศ. ดร.ปฐม นิมมานนธ์)
 กรรมการ
(ผศ. ดร.เสาววัย เลวลิษฐ์)

คณะกรรมการสอบ

 ประธาน
(รศ. ดร.ปฐม นิมมานนธ์)
 กรรมการ
(ผศ. ดร.เสาววัย เลวลิษฐ์)
 คณะกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ. ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ. ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 6 เดือน กันยายน พ.ศ. 2532

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและการให้คำแนะนำเป็นอย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย และ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณท่าน
อาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัยจนทำให้การวิจัยครั้งนี้
สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์ชาติชาตรี โยสีดา อาจารย์ชลพิศย์ เอี่ยมสำอางค์ และ
อาจารย์ณรงค์ พิมพ์สาร ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ น้อง ๆ และครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ดทุกคนที่ช่วยเหลือให้ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบคุณเป็น
พิเศษสำหรับอาจารย์วิไลวรรณ มะลาควง ผู้ให้กำลังใจมาโดยตลอด

หากคุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และ
ประโยชน์ของสตรีในชนบททั้งมวล ผู้วิจัยขอขอบคุณค่า ความดีงามนี้เป็นกุศลตอบแทนพระคุณบิดา
มารดา ที่ท่านให้ชีวิตและสติปัญญาแก่ผู้วิจัย

จรูญ มะลาควง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษา	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
วัฒนธรรมและการศึกษาอบรมดั้งเดิมของสตรีไทย	9
แบบฉบับอันพึงประสงค์ของสตรีไทย	12
นโยบายและแผนงานการพัฒนาสตรีระดับชาติ	16
กรมการพัฒนาชุมชนกับการพัฒนาสตรี	17
กรมการศึกษานอกโรงเรียนกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ	18
สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพในจังหวัดร้อยเอ็ด	20
งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชุมชน	26
งานวิจัยเกี่ยวกับความต้องการด้านวิชาชีพและกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน	28
3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	35
วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	42
ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับการเคยเข้ารับการฝึกอบรม ด้านอาชีพ	46
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของสตรีกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรม	55
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อ พัฒนาอาชีพสตรีในชนบท	57
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
ความมุ่งหมายของการวิจัย	81
วิธีดำเนินการวิจัย	81
ผลการวิจัย	82
อภิปรายผล	85
ข้อเสนอแนะ	89
ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้	89
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย	90
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	106

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนสตรีอายุ 14-50 ปี ในจังหวัดร้อยเอ็ดที่เข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพในช่วง ปีงบประมาณ 2530 โดยจำแนกตามหน่วยงานที่ให้บริการ	35
2	จำนวนสตรีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามอำเภอและหน่วยงานที่ให้บริการ ..	37
3	ข้อมูลส่วนตัวของสตรีกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสัมภาษณ์	42
4	จำนวนสตรีกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพในรอบ 3 ปี (ปีงบ ประมาณ 2528-2530) จำแนกตามสถานภาพการสมรส	46
5	ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเนื้อหาด้านต่าง ๆ	55
6	ค่าเฉลี่ยของความต้องการเกี่ยวกับประเภทและเนื้อหาในการฝึกอบรมด้านอาชีพ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเนื้อหาวิชาชีพ	57
7	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านช่วงเวลาในการฝึกอบรมด้านอาชีพของสตรี กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการสมรส	60
8	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเสียค่าใช้จ่ายให้กับหน่วยงานและอัตรา ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมด้านอาชีพ	63
9	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับวิธีการ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรมด้านอาชีพ จำแนกตามสถานภาพการสมรส	65
10	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมด้านอาชีพ และระยะเวลาในการฝึกอบรม จำแนกตามสถานภาพการสมรส	67
11	ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความต้องการด้านรูปแบบการฝึก อบรมด้านอาชีพ	69
12	ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านครูหรือวิทยากรและวิธีการให้ การฝึกอบรมด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง	71

13	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านวิธีการแจ้งข่าว การรับสมัครเพื่อเข้ารับ การฝึกอบรมด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง	73
14	ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการนิเทศตรวจสอบและ คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของกลุ่มตัวอย่าง	75
15	ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการประเมินผลในการฝึกอบรม ด้านอาชีพของสตรีกลุ่มตัวอย่าง	77
16	ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการที่จะได้รับประโยชน์จากการฝึก อบรมด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง	79

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรประมาณ 55 ล้านคน ในจำนวนนี้มีสตรีประมาณ 27 ล้านคนหรือประมาณเกือบครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2531 : 21) จากสถิติดังกล่าวจะเห็นว่าสตรีเป็นส่วนสำคัญในโครงสร้างของประชากรและกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

สำหรับสถานภาพของสตรีไทยในอดีต เป็นกลุ่มประชากรที่ด้อยความรู้ทั้งด้านอาชีพและความรู้ทั่วไป เมื่อเทียบกับประชากรชายโดยทั่วไป (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2524 : 7) ทั้งนี้ เพราะบทบาทของสตรีขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และค่านิยม ซึ่งถูกจำกัดอยู่เฉพาะกิจกรรมในบ้านเรือน เช่น การปรนนิบัติสามี การเลี้ยงบุตร ทำไร่ ทำนา ปลุกพืช เลี้ยงสัตว์ และยังไม่ได้รับโอกาสให้เข้ามามีบทบาททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองอย่างกว้างขวางเหมือนปัจจุบัน โดยเฉพาะสตรีในชนบท และถ้าพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ระหว่างชุมชนเมืองกับชุมชนชนบทแล้วสถานภาพ บทบาท ปัญหา และความต้องการของสตรีทั้งสองกลุ่มนี้ก็มีข้อแตกต่างกันอย่างมาก

ในปัจจุบันโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ตลอดจนความเจริญทางเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าขึ้นเป็นอันมาก การที่จะให้สตรีมีบทบาทแบบเดิมจึงเป็นไปได้ สตรีทั้งในเมืองและในชนบทต่างก็พยายามที่จะศึกษาหาความรู้ ประกอบอาชีพ ทำงานนอกบ้าน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง มากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากความพยายามดิ้นรนของสตรีในชนบทเป็นจำนวนมากได้ละทิ้งอาชีพภาคเกษตรกรรม ซึ่งมีรายได้น้อย เข้าไปรับจ้างทำงานในเมือง ทั้งงานบ้านและในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนสตรีในเมืองจำนวนไม่น้อยที่ประกอบอาชีพส่วนตัว ประกอบธุรกิจค้าขาย งานบริการและงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ควบคู่ไปกับการปฏิบัติภารกิจในครอบครัว ซึ่งเห็นได้ว่าสตรีมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อต้องการเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวเป็นการแบ่งเบาภาระของชายอีกทางหนึ่งด้วย

ในขณะที่สตรีสนใจประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวเพิ่มมากขึ้นตามลำดับนั้น สถานภาพและบทบาทของสตรีในการประกอบอาชีพยังมีปัญหาและข้อจำกัดหลายประการ เป็นต้นว่า ขาดความรู้พื้นฐานในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ขาดความรู้ในการแก้ปัญหา มีความรู้ไม่เพียงพอที่จะปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหลักที่ทำอยู่ให้ก้าวหน้าได้ทันต่อสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ขาดความรู้ที่จะใช้เวลาว่างในการประกอบอาชีพเสริม หรือทำงานอดิเรกเพื่อเพิ่มพูนรายได้ ตลอดจนขาดทักษะในการประกอบอาชีพด้วย (สุธิดา แสนสุข. 2527 : 2) โดยเฉพาะสตรีในชนบทนั้น เนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจการทำงานน้อย ได้รับการศึกษาในระดับต่ำ ขาดทักษะในงานอาชีพ เมื่อเข้ามาประกอบอาชีพในเมืองจึงมักถูกหลอกลวง ฉ้อฉล เอารัดเอาเปรียบ บางรายถูกชักจูงให้ประกอบอาชีพเป็นหญิงบริการ อาบอบนวด หรือโสเภณีในที่สุด (รพี สุวรรณะชฎ. 2522 : 5)

เนื่องจากสตรีเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศไม่ยิ่งหย่อนกว่าชาย สตรีจึงเป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายที่จะละเลยไม่ได้ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ทั้งด้าน การศึกษา การประกอบอาชีพ และความรู้ทั่วไปอันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงคุณภาพชีวิตต่อไป

ปัจจัยที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์คือการศึกษา มนุษย์ที่ได้รับการศึกษาแล้วนี้เองในที่สุดจะเป็นกลไกและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2527 : 1) การให้การศึกษาอันไม่ได้จำกัดอยู่กับการศึกษาประเภทใดประเภทหนึ่ง หากแต่จะต้องเป็นกระบวนการตลอดชีวิต โดยผ่านสถาบันต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากข้อจำกัดนานาประการของการศึกษาในแบบโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียนจึงเป็นความคาดหวังใหม่ที่จะนำมาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวความคิดนี้ เพราะความยืดหยุ่นหลากหลายของงานการศึกษานอกโรงเรียนสามารถปรับเปลี่ยนเข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ สามารถจัดได้ครอบคลุมและสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต ในปัจจุบันจึงเห็นว่าหน่วยงานของรัฐและเอกชนต่าง ๆ ได้เร่งจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีได้แพร่หลายกว้างขวาง

ยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และโลกทัศน์ของสตรีให้ทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยการให้ความรู้ทั่วไป ความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ ทางด้านอาชีพ เพื่อให้สตรีนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายในครอบครัวหรือสามารถยึดเป็นอาชีพได้ในที่สุด

สำหรับการพัฒนาสตรีในประเทศไทยนั้น ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้ให้ความสนใจกิจกรรมพัฒนาสตรีมาโดยตลอด และภายหลังที่ยูเนสโกได้กำหนดให้มีปีสตรีสากลขึ้นในปี พ.ศ. 2518 ประเทศไทยได้ถือเป็นนโยบายสำคัญโดยได้กำหนดแนวนโยบายเพื่อการพัฒนาสตรีไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาส่งเสริมศักยภาพสตรีให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง (วัฒนา แก้วบุชา. 2528 : 20) ส่วนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 5 (2525-2529) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญด้านการพัฒนาสตรีว่าเป็นงานเร่งด่วนและกำหนดให้สตรีเป็นกลุ่มเป้าหมายพิเศษในการพัฒนาสังคม มุ่งให้สตรีได้รับการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน หาทางให้สตรีในชนบทและแหล่งชุมชนแออัดได้มีโอกาสในการศึกษาเท่าเทียมกับสตรีในเมือง ส่งเสริมให้สตรีมีสถานภาพดีขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และมีส่วนร่วมในทุกกลไกของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2525 : 13 - 14) สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (2530-2534) นั้นไม่ได้บรรจุสตรีเป็นกลุ่มเป้าหมายพิเศษไว้ในแผน แต่ในช่วงของแผนนี้ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาสตรีฉบับเพิ่มเติมโดยคณะอนุกรรมการประสานงานและปฏิบัติงานสตรี ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาสตรีแห่งชาติ ซึ่งระบุจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมสุขภาพอนามัย การศึกษา ส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคม การเท่าเทียมกันในการทำงานและรายได้ ตลอดจนสนับสนุนให้ผู้ชายมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการวางแผนครอบครัวด้วย (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. 2531 : 10)

จากสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าสตรีซึ่งมีจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งประเทศจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมศักยภาพในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้สตรีได้มีบทบาทร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ให้มากขึ้น อันจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศเป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในปัจจุบันจึงมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าไปให้การศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพสตรีหลายหน่วยงาน เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมอนามัย กรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น บางหน่วยงานได้จัดกิจกรรมการศึกษาให้แก่กลุ่มสตรีโดยเฉพาะ บางหน่วยงานให้การศึกษากับประชาชนทั่วไปโดยมีสตรีรวมอยู่ด้วย บางหน่วยงานต้องการพัฒนาสตรีในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง แต่บางหน่วยงานก็ให้การศึกษามุ่งพัฒนาเพียงด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ด้านสุขภาพอนามัยหรือการวางแผนครอบครัว เป็นต้น

ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทนั้น ด้วยเหตุที่สตรีในชนบทส่วนใหญ่ใช้เวลาและแรงงานเกือบทั้งหมดไปในเรื่องไร่ นา และงานบ้าน ทำให้ไม่มีโอกาสเข้ารับบริการทางการศึกษา และกิจกรรมเพิ่มพูนรายได้ในลักษณะอื่นให้กับครอบครัว จึงประสบกับปัญหาความยากจนและไม่สามารถที่จะได้รับบริการพื้นฐานอันเป็นความจำเป็นแก่คุณภาพชีวิตได้อย่างเพียงพอ ภาวะการณ์เช่นนี้ยังคงเป็นไปอีกนาน ถ้าหากไม่ได้มีการช่วยเหลือ ส่งเสริมอย่างจริงจังในเรื่องของการศึกษาและเพิ่มพูนรายได้ของสตรี จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ควรได้รับความเอาใจใส่จากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของสตรีในชนบทที่มีต่อการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อนำข้อมูลและความคิดเห็นที่ได้ไปใช้ประกอบการพิจารณาหาแนวทางพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงบทบาทวิธีดำเนินงาน ตลอดจนทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาอาชีพของสตรีในชนบท จากทัศนะของสตรีกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสตรีในชนบทที่ผ่านการอบรมวิชาชีพมาแล้วว่ามีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพสตรีอย่างไรจึงจะบังเกิดผลดี

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสตรีในชนบทที่มีต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น

ความสำคัญของการศึกษากันคว้า

ผลจากการศึกษารั้วนี้ช่วยให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการของสตรีในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท ในด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษา การแจ้งข่าวการฝึกอบรมไปยังกลุ่มเป้าหมาย หลักสูตร วิธีการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เวลา ค่าใช้จ่าย ครูหรือวิทยากร การประเมินผล การนิเทศ และประโยชน์ที่ได้รับ ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ดังนี้ คือ

1. นำไปประกอบการพิจารณาวางแผนหรือจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ รวมไปถึงระดับประเทศ
2. ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทราบความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานได้เป็นอย่างดี
3. ช่วยให้ผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบทบาท หน้าที่หรือการบริหารโครงการ ตลอดจนรูปแบบการจัดการศึกษา การแจ้งข่าวการฝึกอบรม หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน หรือการฝึกอบรม วัสดุอุปกรณ์ ค่าใช้จ่าย ครูหรือวิทยากร ประเมินผลและการติดตามผล

ขอบเขตของการศึกษากันคว้า

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษารั้วนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะกรณีของจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็น 1 ใน 37 จังหวัดยากจนที่เป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาชนบทตามนโยบายของรัฐบาล ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529)

2. ขอบเขตด้านโครงการหรือกิจกรรม การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมรูปแบบการจัดกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ที่ดำเนินการ ในจังหวัดร้อยเอ็ดในปีงบประมาณ 2530 ซึ่งมีดังนี้

2.1 กระทรวงมหาดไทย มี 2 หน่วยงาน คือ

- 1) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด
- 2) สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 กระทรวงศึกษาธิการ มี 2 หน่วยงาน คือ

- 1) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด
- 2) วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด

2.3 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด

2.4 กระทรวงอุตสาหกรรม ได้แก่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของ สตรีที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 3.1 ความต้องการด้านประเภทหรือชนิดของงานอาชีพสำหรับสตรีในชนบท
- 3.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท
- 3.3 การแจ้งข่าวการฝึกอบรมไปยังกลุ่มเป้าหมาย
- 3.4 หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรม
- 3.5 วิธีการเรียนการสอนหรือวิธีการฝึกอบรม
- 3.6 การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม
- 3.7 เวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรม
- 3.8 ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม
- 3.9 ครูหรือวิทยากรสำหรับการฝึกอบรม
- 3.10 การประเมินผลการฝึกอบรม
- 3.11 การนิเทศติดตามผลการฝึกอบรม
- 3.12 ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท หมายถึง กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ด้านอาชีพแก่สตรีทั้งที่เป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมของสตรีในชนบททุกสาขาวิชาที่จัดโดยหน่วยงานของรัฐ และดำเนินงานในปีงบประมาณ 2530 ในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งจำแนกเนื้อหาที่ทำการศึกษาวิจัยออกเป็น 12 ด้าน ดังนี้

1.1 รูปแบบการจัดการศึกษา หมายถึง ลักษณะหรือแบบแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทที่จัดโดยหน่วยงานของรัฐในปีงบประมาณ 2530 ในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดทุกสาขาอาชีพ

1.2 ประเภทหรือชนิดของอาชีพ หมายถึง ความรู้ด้านอาชีพที่จัดให้แก่สตรีในชนบทในรูปแบบการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท โดยจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะของแต่ละอาชีพ เช่น เกษตรกรรม อุตสาหกรรม คหกรรม เป็นต้น

1.3 การแจ้งข่าวการฝึกอบรมไปยังกลุ่มเป้าหมาย หมายถึง วิธีการส่งข่าวสารเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านอาชีพให้กลุ่มประชากรสตรีในชนบทได้ทราบโดยวิธีการต่าง ๆ

1.4 หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาวิชาด้านอาชีพที่จัดให้แก่สตรีในชนบทในรูปแบบการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท

1.5 วิธีการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม หมายถึง ลักษณะวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการฝึกอบรมที่จัดให้แก่สตรีในชนบท

1.6 การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง วิธีการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท

1.7 เวลา หมายถึง ช่วงระยะเวลาอาจเป็นจำนวนชั่วโมง จำนวนวัน จำนวนเดือน หรือฤดูกาล ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาสตรีในชนบท

1.8 ค่าใช้จ่าย หมายถึง เงินทุนหรือทรัพยากรต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท

1.9 ครูหรือวิทยากร หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่เป็นผู้สอนหรือผู้ให้การฝึกอบรม ในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท

1.10 การประเมินผลและติดตามผล หมายถึง การดำเนินการตรวจสอบหรือจัด กระทำการทุกอย่างเพื่อให้ทราบผลผลิตที่เกิดขึ้น หรือผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการศึกษานอก โรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่ เพียงใด โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ และดำเนินการ อาจเลือกใช้เครื่องมือ บุคลากร ตลอดจนวิธีการในการประเมินผลแตกต่างกันตาม ความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน และตามความเหมาะสมของแต่ละงานหรือโครงการ

1.11 การนิเทศ หมายถึง การที่หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทได้ใช้เครื่องมือ บุคลากร และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การ ช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สตรีในชนบทสามารถบรรลุตามจุดหมายที่ได้วางเอาไว้หรือเพื่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

1.12 ประโยชน์ที่ได้รับ หมายถึง ผลลัพธ์อันพึงประสงค์ที่บังเกิดขึ้นกับสตรีผู้ที่เคย ผ่านโครงการหรือเคยเข้ารับการฝึกอบรมในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรี ในชนบท

2. ความคิดเห็นต่อกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดและทัศนะของสตรีที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท ในด้านรูปแบบการจัดการศึกษา ประเภท หรือชนิดของอาชีพ การแจ้งข่าวการฝึกอบรมไปยังกลุ่ม เป้าหมาย หลักสูตร วิธีการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เวลา ค่าใช้จ่าย ครูหรือวิทยากร การประเมินผลและติดตามผล การนิเทศ และประโยชน์ที่ได้รับ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้จึงได้เสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ คือ

1. วัฒนธรรมและการศึกษาดั้งเดิมของสตรีไทย
2. แบบฉบับอันพึงประสงค์ของสตรีไทย
3. นโยบายและแผนการพัฒนาศรีระดับชาติ
4. กรมการพัฒนาชุมชนกับการพัฒนาศรี
5. กรมการศึกษานอกโรงเรียนกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ
6. สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพในจังหวัดร้อยเอ็ด
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัฒนธรรมและการศึกษาอบรมดั้งเดิมของสตรีไทย

เรื่องความเป็นมาของสตรีไทยในสมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบันในแง่มุมต่าง ๆ ยังไม่มีการศึกษาค้นคว้าโดยสมบูรณ์มาก่อน จนในช่วงปี พ.ศ. 2510-2514 สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ จึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อร่วมกันศึกษาค้นคว้าเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อให้ได้เรื่องราวความเป็นมาของสตรีไทยที่สมบูรณ์ แล้วจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มขึ้นในปี พ.ศ. 2518 (สภาสตรีแห่งชาติ. 2519 : 24 - 42) เนื่องจากเนื้อหาเป็นที่น่าสนใจ มีคุณค่าแก่การศึกษา เรื่องราวเกี่ยวกับสตรีเป็นอย่างดีผู้วิจัยจึงได้สรุปความโดยสังเขปในประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้

สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี (พ.ศ. 1761-1921) ทางด้านการจัดการศึกษานั้นถือได้ว่า เป็นการศึกษาแผนโบราณ ซึ่งเจริญรอยสืบต่อมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สถานที่จัดการศึกษาในสมัยดังกล่าวมี 2 ประเภท คือ วัด และสำนักราชบัณฑิต

ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี (พ.ศ. 1893-2310) วัดยังคงเป็นสถานที่สำคัญในการจัดการศึกษาทั่วไป บิคารมคานนิยมพบุตรหลานที่เป็นชายไปฝากพระเพื่อเล่าเรียนมากขึ้น ลูกศิษย์พระเหล่านั้นจะเล่าเรียน เขียน อ่าน ภาษาไทยและบาลี จนมีความรู้พอสมควรแล้วก็จะเตรียมตัวอุปสมบทเมื่ออายุได้ 20 ปีบริบูรณ์ จากประเพณีเช่นนี้วัดทุกแห่งจึงมีสภาพเป็นโรงเรียนด้วย

สำหรับสตรีนั้นเนื่องจากสังคมไทยแต่ดั้งเดิมมายังมองไม่เห็นความสำคัญของการให้การศึกษาประเภทดังกล่าวแก่สตรีให้เท่าเทียมกับชาย เพราะมีความเชื่อว่าสตรีเป็นเพียง "ช้างเท้าหลัง" ต้องอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ยังไม่มีสิทธิหน้าที่ด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนั้นการศึกษาสำหรับสตรีจึงเป็นเพียงให้การศึกษาในครอบครัวกันเอง สำหรับครอบครัวของขุนนางหรือผู้ที่รับราชการอยู่ใกล้ชิดกับเจ้านายก็มักส่งบุตรหลานที่เป็นสตรีเข้าไปรับการอบรมเรื่องมารยาทและวิชาแม่บ้านจากในวัง ซึ่งนับเป็นสถานการศึกษาชั้นสูงของสตรีไทยในสมัยนั้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าสตรีไทยสมัยโบราณจะถูกจำกัดบทบาทไม่ให้เท่าเทียมกับบุรุษ แต่ก็ไม่ใช่เหตุให้หญิงไทยมีความย่อหย่อนในด้านสติปัญญาและวัฒนธรรมแต่อย่างใดเลย เพราะในทุกครอบครัวที่มีบุตรสาว ผู้ใหญ่ในครอบครัวต่างให้การอบรมเป็นอย่างดี เพื่อให้บุตรหลานของตนอยู่ในฐานะที่จะเป็นกุลสตรีตามมาตรฐานของธรรมเนียมประเพณี ซึ่งยึดถือกันอยู่

หลักการอบรมให้กับหญิงไทยสมัยก่อน นิยมการอบรมให้เกิดความอ่อนในทุกกรณี เช่น อ่อนน้อม อ่อนช้อย อ่อนไหว อ่อนโยน อ่อนหวาน น่ารักน่าเอ็นดู ดังนั้นคุณสมบัติและเสน่ห์ของหญิงไทยโบราณจึงอยู่ในความอ่อนด้วยประการดังกล่าวแล้ว ผู้ใหญ่ตั้งแต่สมัยโบราณเรื่อยมาจึงยึดหลักความอ่อนเป็นหลักในการอบรมบุตรธิดาให้มีความอ่อนหวานทางวาจา มีกิริยาอ่อนน้อม รวมถึงให้มีความสำรวมทั้งทางกาย วาจา และใจ อีกด้วย ส่วนความรู้ด้านอื่น ๆ ผู้ใหญ่มักจะอบรมในด้านการเย็บปักถักร้อย งานประดิษฐ์ ศิลปะในการประกอบอาหาร จนถึงขั้นที่กล่าวขานกันว่า "เสน่ห์ปลายจวักผัวรักจนตาย" เป็นต้น

หญิงไทยสมัยโบราณเมื่อมีอายุได้ประมาณ 15-17 ปี ถือว่าอยู่ในวัยที่สมควรจะมีคู่ครองได้แล้ว ซึ่งตามประเพณีผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงจะตกลงกันเองในการเลือกคู่ครองให้บุตรหลานของตน โดยลำพัง ซึ่งเรียกว่าการ "คลุมถุงชน" ผู้ใหญ่ในสมัยโบราณมักจะพยายามให้การศึกษาอบรมบุตร

หลานที่เป็นสตรีของคนที่ให้ออกเรือนแต่งงานไปเป็นภรรยาที่ดี ด้วยการสอนให้ปฏิบัติตนในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เช่น ให้อ่านหนังสือ ประพฤติตนดี แต่งกายพองาม รักษาท่าทางกิริยาให้สง่างาม วางตัวให้ดีเมื่ออยู่ต่อหน้าบุรุษ พินิจพิจารณาเมื่อมีเพศตรงข้ามรักใคร่ชอบพอ ไม่เกียจคร้าน รู้จักประหยัด รู้จักกตัญญูรู้คุณพ่อแม่ รักเดียวใจเดียว และให้อ่านหนังสือและประพันธ์นิพนธ์เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าทัศนคติของคนทั่วไปที่มีต่อสตรีนั้นเอนเอียงไปในทางที่ต้องการให้สตรีทำตัวเป็นกุลสตรีตามทัศนคตินิยมในสมัยนั้น คือ มีความเรียบร้อย สงบเสงี่ยม อ่อนน้อม ขยันขันแข็ง ประหยัด รู้จักหน้าที่ของภรรยาที่ดี รู้จักประณีตประณีต ซึ่งชี้ให้เห็นว่ายังไม่เน้นให้เน้นให้การศึกษา หรือการเตรียมตัวแก่สตรีเพื่อที่จะออกไปยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้การให้การศึกษาอบรมแก่สตรีไทยสมัยก่อนยังเป็นการศึกษาจากตัวอย่างการกระทำเพื่อให้ปฏิบัติได้จริงจริงยิ่งกว่าภาคทฤษฎี ลักษณะเนื้อหาวิชาที่เรียนก็เป็นงานเกี่ยวกับช่างฝีมือการประดิษฐ์ต่าง ๆ รวมถึงการขับร้อง ฟ้อนรำ และดนตรี หรือกล่าวโดยสรุปก็คือการใดที่เป็นหน้าที่ของสตรี เช่น การฝีมือหรือการประกอบอาหารก็ยังได้รับการยกย่องว่าเป็นวิชาหลักที่สตรีทุกคนต้องเรียนรู้โดยตลอด

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งนับเป็นสมัยแรกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ที่ประเทศไทยได้ติดต่อกับชาวยุโรป ดังนั้นวัฒนธรรมของชาวตะวันตกได้แพร่หลายเข้ามาสู่ประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระญาติวงศ์จึงได้เรียนภาษาอังกฤษกับมิชชันนารีชาวอเมริกัน เพื่อให้สามารถทำการเจรจาติดต่อกับชาวยุโรปได้ ส่วนสตรีนั้นพระองค์ทรงเห็นว่าควรจะต้องรู้หนังสือและขนบธรรมเนียมราชการเช่นเดียวกับชาย จึงได้ทรงจ้างมิชชันนารีเข้าไปสอนภาษาอังกฤษและวิชาอื่น ๆ แก่พระราชธิดาในพระบรมราชวงศ์ด้วย จึงนับเป็นครั้งแรกที่สตรีไทยได้ศึกษาภาษาอังกฤษ และในระยะเวลาใกล้เคียงกันนั้นได้มีสตรีไทยคนแรกคือ นางสาวตระกูล อมาตยกุล ได้เดินทางไปศึกษาต่างประเทศ เมื่อกลับมาได้ถวายตัวทำราชการฝ่ายใน โดยทำหน้าที่เป็นล่ามในพระราชสำนัก และนับว่านางสาวตระกูล อมาตยกุล เป็นล่ามไทยคนแรกของราชสำนัก ซึ่งแสดงให้เห็นความสามารถของสตรีไทย นอกเหนือไปจากหน้าที่ที่มีมาแต่เดิม

ส่วนสตรีไทยอื่น ๆ นอกพระราชสำนักนั้นกล่าวว่าไม่ได้แตกต่างไปจากสมัยก่อนหน้านั้นเท่าใดนัก คือบุตรสาวมักจะได้รับการอบรมจากญาติผู้ใหญ่ในบ้านนั่นเอง และมักจะหมั่นฝึกฝนการอบรมกิริยามารยาทงานฝีมือ และการครัว

ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าตั้งแต่สมัยโบราณ สตรีไทยไม่มีโอกาสได้ศึกษาวิชาการต่าง ๆ ซึ่งเป็นความรู้ภายนอกบ้านเท่าเทียมกับบุรุษ ทั้งนี้เป็นเพราะบทบาทในสังคมในขณะนั้น ซึ่งถือเป็นเรื่องใหญ่ จำกัทำให้สตรีต้องเป็นฝ่ายอยู่กับบ้านเพื่อทำหน้าที่มารดาและภรรยาเท่านั้น ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นกิจการนอกบ้านหรือกิจการที่ทำออกหน้าออกตาไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ หรือบทบาททางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองนั้น ถือว่าเป็นเรื่องของบุรุษฝ่ายเดียว ด้วยเหตุนี้ สตรีจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกฝนหรือให้ออกไปดำเนินบทบาทเช่นเดียวกับบุรุษ แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาอบรมสตรีไทยเพื่อให้แสดงบทบาทและทำหน้าที่โดยสมบูรณ์ของสตรีนั้น ได้ทำกันอย่างไม่เป็นทางการทั้งในพระราชวงศ์ชั้นสูงและสตรีในครอบครัวธรรมดาทั่วไปอยู่แล้ว

แบบฉบับอันพึงประสงค์ของสตรีไทย

รัฐบาลได้จัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2525-2544) ซึ่งเป็นแผนที่ครอบคลุมปัญหา และมีเนื้อหาอย่างละเอียด โดยระบุแนวทางการพัฒนาสตรีในด้านต่าง ๆ ในช่วง 20 ปีเกี่ยวกับ ด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา การจ้างงาน การเมือง และด้านกฎหมาย เป็นต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (คณะกรรมการวางแผนสตรีระยะยาว. 2524 : 4, 90 - 107)

ลักษณะส่วนตัว

1. ด้านพุทธิศึกษา หญิงพึงมีความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ตน มีสิทธิและโอกาสที่จะแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

1.1 หญิงในวัยสาว ควรมีโอกาสได้เรียนตามความสามารถ ความถนัด โดยเรียนได้ถึงระดับเท่าเทียมกับชาย

1.2 หญิงวัยแรงงาน ควรมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม มีโอกาสพิเศษที่จะเพิ่มพูนความรู้เดิม หรือฝึกฝนอาชีพใหม่

1.3 หญิงในวัยชรา เป็นวัยที่มีเวลาว่างมากขึ้น รายได้อาจจะลดน้อยลง สังคมจึงควรจัดกิจกรรมสวัสดิการและดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ

2. ด้านจริยสมบัติ หญิงพึงมีความรักต่อผู้อื่น มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีสัจจะ และสามารถปฏิบัติหลักธรรมที่ตนเชื่อได้ในชีวิตประจำวัน การศึกษาในโรงเรียนควรสอนปรัชญาและศีลธรรมให้ถึงแก่น ควรเน้นในเรื่องความรัก ความดี ความงาม ความจริงในลักษณะที่เป็นการปฏิบัติจริงมากกว่าการท่องจำ

3. ด้านทักษะ หญิงควรจะสามารถพัฒนาทักษะในทุกด้านทั้งในงานศิลปะและหัตถกรรม อันประณีต จนถึงงานประดิษฐ์และก่อสร้างทางสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม นอกจากนี้ควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับงานช่างและเทคนิค เช่น การซ่อมแซมเครื่องมือเครื่องใช้ในบ้าน

4. ด้านพลานามัย หญิงควรมีสภาพอนามัยที่สมบูรณ์ไม่ควรเป็นเพศที่อ่อนแอ แต่ควรมีพลังกำลังและความสามารถที่จะป้องกันตัวเองได้ตามสมควร

การสอนกีฬาและพลศึกษาในโรงเรียนไม่ควรแยกหญิงและชาย ควรเน้นให้หญิงเห็นคุณค่าของการมีร่างกายแข็งแรงและส่งเสริมให้หญิงดูแลสุขภาพของตนเอง พึ่งพาตนเองในการรักษาพยาบาล บริการสาธารณสุขควรกระจายไปถึงระดับหมู่บ้าน

ชีวิตเพศและครอบครัว

1. ค่านิยมทางเพศ หญิงควรมีสติสำนึกและภาพและความเสมอภาคทางเพศ ไม่ควรยอมรับค่านิยมพรหมจรรย์ เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสามารถพึ่งพาตนเองในด้านเพศให้มากขึ้น ควรจะเลือกทางจริยธรรมทางเพศที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น การไม่ประพฤตีสำสอน ไม่ขายตัว เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีบริการนักจิตวิทยาที่จะช่วยแก้ไขปัญหาคความบกพร่องทางเพศและความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่ราบรื่น

2. ลักษณะของครอบครัวและการเลือกคู่ครอง ครอบครัวควรกลมกลืนเข้ากับชุมชนไม่ควรเป็นหน่วยที่แยกและโดดเดี่ยว รูปแบบของการใช้ชีวิตร่วมกันควรมีได้หลากหลาย ทั้งนี้ด้วยการเลือกและตัดสินใจอย่างมีวุฒิภาวะ

2.1 ลักษณะของครอบครัวไทย ควรคงลักษณะของครอบครัวขยาย และส่งเสริมความสัมพันธ์อันใกล้ชิดในวงญาติ

2.2 ควรยอมรับการอยู่กันร่วมกันของหนุ่มสาวที่ไม่ประสงค์จะจดทะเบียนสมรส ลดพิธีรีตองในการแต่งงานและสินสอดทองหมั้น

2.3 การที่หญิงจะมีลูกนอกสมรสนั้น น่าจะยอมรับทั้งพฤตินัยและนิคินัย โดยให้สิทธิและสวัสดิการทุกประการเหมือนหญิงที่แต่งงานแล้ว

2.4 หญิงควรแต่งงานเมื่ออายุระหว่าง 20-30 ปี เพื่อให้เกิดความมั่นใจในตนเอง และมีความพร้อมทั้งทางกาย จิตใจ และอารมณ์

3. ความสัมพันธ์ในครอบครัว ควรลดความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในครอบครัวให้เหลือน้อยที่สุด ชายและหญิงต้องช่วยกันทำงานบ้านและภาระกิจในบ้านร่วมกัน สมาชิกควรใช้เวลาอยู่ร่วมกันภายในบ้านมากขึ้น งานสังคมอื่น ๆ การพบปะเพื่อนฝูงญาติมิตร งานพิธีต่าง ๆ ควรไปด้วยกัน

4. การเลี้ยงดูลูก เด็กควรได้รับความอบอุ่นมีเสรีภาพและมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและหลากหลายกับผู้ใหญ่และเด็ก ๆ ด้วยกัน การเลี้ยงดูควรถือเป็นหน้าที่หลักของครอบครัวมากกว่าที่จะมอบภาระหน้าที่ให้โรงเรียน ควรเปิดโอกาสให้เด็กติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นในชุมชนและละแวกบ้านได้อย่างกว้างขวาง ให้เด็กรู้จักพึ่งพาตนเอง คิด ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง รัฐควรส่งเสริมบริการเลี้ยงเด็กโดยชุมชน เช่น ให้แม่คนใดคนหนึ่งหรือหญิงสูงอายุในชุมชนผลัดเปลี่ยนมาเลี้ยงดูเด็ก ๆ ของชุมชน

5. ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว ควรจัดสวัสดิการเพื่อแบ่งเบาภาระของหญิงในฐานะเป็นแม่ และควรให้ความคุ้มครองแก่หญิงในครอบครัวคือ

5.1 หญิงทุกคนควรมีความรู้เรื่องการคุมกำเนิด ไม่ว่าจะมีการครอบครัวแล้วหรือไม่มีก็ตาม

5.2 หญิงควรทำแท้งได้เมื่อมีความจำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคม โดยรัฐควรจัดบริการให้

5.3 หญิงควรมีสิทธิลาคลอดได้อย่างน้อยสามเดือนและควรมีบริการทำคลอดที่มีความปลอดภัย เรียบง่ายและทั่วถึง

5.4 หญิงหย่าหรือหญิงมีลูกนอกสมรส ควรได้รับสวัสดิการพิเศษเพื่อประโยชน์ในการเลี้ยงดูลูก

5.5 ผู้สูงอายุควรมีทางเลือกที่ไปอยู่ในสถานบริการคนชราหรือร่วมอาศัยอยู่ในครอบครัว

ควรมีระบบประกันสังคมให้ผู้ชราสามารถรับเงินบำนาญ ส่งเสริมให้ผู้ชราใช้ชีวิตในชุมชนและทำประโยชน์ให้ชุมชนมากกว่าที่จะปล่อยให้อยู่โดดเดี่ยว

6. การทำงาน ผู้ใช้แรงงานควรได้รับความเป็นธรรมและไม่ถูกขูดรีดแรงงานชายและหญิงซึ่งมีความเสมอภาคในการทำงาน หญิงในกำลังงานควรได้รับค่าจ้างเท่าชายสำหรับงานที่เท่ากัน หญิงและชายควรมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเข้าทำงาน ควรส่งเสริมให้หญิงชายประกอบอาชีพที่หลากหลายตามความถนัดและความสามารถ มีโอกาสก้าวหน้าอย่างเท่าเทียมกันในหน้าที่การงานอย่างทั่วถึง ซึ่งน่าจะรวมถึงหญิงรับใช้ในบ้าน หญิงรับจ้างงานเกษตร และหญิงบริการ

7. การพักผ่อนหย่อนใจ ในยามว่างจากงานประจำชายและหญิงควรมีโอกาสพักผ่อนหย่อนใจ และทำในสิ่งที่พอใจและภูมิใจ หญิงควรมีสสิทธิในการพักผ่อนหย่อนใจเป็นพิเศษ ตราบใดที่หญิงยังต้องรับภาระงานบ้านและงานเลี้ยงดูลูกมากกว่าชาย จึงควรจัดบริการท่องเที่ยวหรือบริการพักผ่อนหย่อนใจที่มุ่งให้หญิงมีโอกาสผลจากการตรากตรำและความเครียดจากงานบ้านและงานนอกบ้าน

8. การมีส่วนร่วมทางสังคมและการเมือง ชายและหญิงควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและในทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน

8.1 ควรปลูกฝังลักษณะนิสัยให้หญิงมีความเชื่อมั่นและกล้าตัดสินใจ

8.2 ควรส่งเสริมค่านิยม ความมีระเบียบวินัยและเคารพในหลักการ อ่อนน้อม ประณีประนอม รักสัจจะ และความยุติธรรม

8.3 ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มสตรี

8.4 ควรให้หญิงมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

8.5 ควรส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทในการปกครองท้องถิ่น

8.6 ควรส่งเสริมให้สตรีเข้าร่วมในการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาระดับต่าง ๆ

8.7 ควรมีโครงการข่ายงานเพื่อติดต่อประสานงานระหว่างโครงการพัฒนาสตรีต่าง ๆ

8.8 ควรมีนโยบายและแผนงานการพัฒนาสตรีระดับชาติและระดับต่าง ๆ ตลอดจน

มีกลไกที่จะดำเนินการไปตามนโยบายและแผนงานนั้น และกลไกที่จะทำการติดตามผล

นโยบายและแผนงานการพัฒนาสตรีระดับชาติ

รัฐบาลไทยเริ่มให้ความสนใจสถานภาพของสตรีมากขึ้นเมื่อองค์การสหประชาชาติได้ประกาศในปี พ.ศ. 2518 เป็นปีสตรีสากล และระหว่างปี พ.ศ. 2519-2528 เป็นทศวรรษสตรี ประเทศไทยในฐานะสมาชิกประเทศหนึ่ง ได้ยอมรับหลักการของปีสตรีสากลและส่งผู้แทนไปร่วมประชุมระดับโลกที่กรุงเม็กซิโก ผลของการสัมมนานี้ทำให้ความสนใจด้านการพัฒนาสตรีเพิ่มมากขึ้น ดังเห็นได้จากการที่สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้บรรจุแผนพัฒนาสตรีไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (2520-2524) ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2531 : 10 - 11)

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 4 (2520-2524) ระบุประเด็นต่าง ๆ เช่น เด็กชายมีโอกาสด้านการศึกษาเล่าเรียนมากกว่าเด็กหญิง ยังมีการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงในเรื่องการจ้างงาน การเลื่อนตำแหน่ง และอัตราเงินเดือน แผนพัฒนาดังนี้จึงได้วางมาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการจัดการศึกษาเพิ่มเติม การศึกษาผู้ใหญ่และการจัดอบรมทักษะต่าง ๆ โดยเฉพาะสำหรับสตรีในเขตชนบท การออกกระเป๋ยรับรองสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างข้าราชการชายและหญิงในการเลื่อนขั้นในระบบราชการ และการกระตุ้นให้มีการจ่ายอัตราค่าจ้างและความมั่นคงในการทำงานเท่าเทียมกันในอาชีพต่าง ๆ นอกจากนี้ได้มีการเสนอแก้ไขและปรับปรุงข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่ยังไม่ให้ความยุติธรรมต่อผู้หญิง

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (2525-2529) ผู้หญิงเป็นกลุ่มเป้าหมายพิเศษของการพัฒนา และเน้นปัญหาของสตรีในเรื่องการจ้างงาน การศึกษา สุขภาพอนามัย และโภชนาการด้านสังคม และการเมือง เช่น ปัญหาการไม่รู้หนังสือของกลุ่มสตรี ปัญหาทางโภชนาการ โดยเฉพาะการตั้งครรภ์ โอกาสอันจำกัดในด้านการเมืองการปกครอง นอกจากนี้ยังมีการเสนอมาตรการแก้ไขหลายประการ ได้แก่ การส่งเสริมการศึกษาในภาคบังคับ การศึกษานอกโรงเรียน การฝึกอาชีพ การให้บริการด้านสุขภาพโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย การให้ความรู้โภชนาการ และการส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในด้านการเมือง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 เสนอให้มีการแก้ไขข้อกฎหมายที่เลือกปฏิบัติต่อสตรี และการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานระดับชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับสตรี

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 6 (2530-2534) ในแผนฉบับนี้ไม่ได้บรรจุสตรีเป็นกลุ่มเป้าหมายพิเศษไว้อย่างแผนพัฒนาฉบับที่ 5 แต่ในช่วงของแผนนี้ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาสตรีฉบับเพิ่มเติม โดยคณะกรรมการประสานงานและปฏิบัติงานสตรี ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาสตรีแห่งชาติ แผนนี้ระบุที่จะส่งเสริมสุขภาพอนามัย การศึกษา ส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคม การเท่าเทียมกันในการทำงาน และรายได้ ตลอดจนสนับสนุนให้ผู้ชายมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการวางแผนครอบครัว

4. แผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2525-2544) นอกจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสามฉบับดังกล่าวแล้ว รัฐบาลยังได้จัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2525-2544) ซึ่งเป็นแผนพัฒนาที่ครอบคลุมปัญหาและมีเนื้อหาอย่างละเอียด โดยระบุแนวทางการพัฒนาสตรีในกลุ่มต่าง ๆ ทั้งหมดในช่วง 20 ปี เกี่ยวกับด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา การจ้างงาน การบริหารงานส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ด้านการเมืองและการบริหาร รวมถึงด้านกฎหมายอีกด้วย

กรมการพัฒนาชุมชนกับการพัฒนาสตรี

รัฐบาลได้ตระหนักถึงบทบาทของสตรีในการพัฒนาประเทศ จึงได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยดำเนินการพัฒนาสตรีอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 เป็นต้นมา กรมการพัฒนาชุมชนได้จัดทำแผนพัฒนาสตรีเป็นแผน 5 ปี ซึ่งได้ดำเนินการมาแล้ว 5 ระยะคือ (กรมการพัฒนาชุมชน. 2531 : 1 - 2)

แผนพัฒนาสตรีระยะที่ 1 (พ.ศ. 2505-2509) เน้นในเรื่องคหกรรมศาสตร์ขั้นพื้นฐานทั่ว ๆ ไป เพื่อให้สตรีมีการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้น โดยฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องอาหารและโภชนาการ การปรับปรุงบ้านเรือน การตัดเย็บเสื้อผ้า การพัฒนาครอบครัว มารดา ทารกส่งเคราะห์ และอุตสาหกรรมในครัวเรือน

แผนพัฒนาสตรีระยะที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) เน้นในเรื่องผู้นำสตรีให้ความรู้ในการพัฒนาตัวผู้นำและการจัดตั้งกลุ่ม เพื่อให้สามารถไปขยายการจัดตั้งกลุ่มแล้วถ่ายทอดความรู้ตามแผนระยะแรกให้แพร่หลายและทั่วถึงยิ่งขึ้น

แผนพัฒนาสตรีระยะที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) เป็นระยะต่อเนื่องจากแผนพัฒนาสตรีระยะที่ 1-2 โดยสอดคล้องกับแผนการวางแผนที่ตั้งและฝึกอบรมและฝึกวิชาชีพพระภิกษุณีในกลุ่มที่จัดตั้งเพื่อให้สอดคล้องกับปีสตรีสากล (พ.ศ. 2518) ตามที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้น

แผนพัฒนาสตรีระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) สนับสนุนให้สตรีในชนบทเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อเพิ่มพูนรายได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ริเริ่มการจัดตั้งองค์กรสตรีในท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การตลาด และการบริหารชุมชน ในช่วงนี้สตรีเริ่มมีความสามารถและมีบทบาทในการพัฒนาเพิ่มขึ้น

แผนพัฒนาสตรีระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) เป็นช่วงที่มีการศึกษาสำรวจ และประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในแผนก่อนเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้สนองตอบและสอดคล้องกับสภาพปัญหา ในขณะเดียวกันก็สนับสนุนการพัฒนาสตรีควบคู่ไปกับการจัดตั้งองค์กรและพัฒนาองค์กรสตรี

แผนพัฒนาสตรีระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาสตรีระยะที่ 5 ในขณะเดียวกันก็มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาสตรีระยะยาว และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 6 โดยเน้นการพัฒนาองค์กรสตรีระดับหมู่บ้าน/ตำบล ให้มีประสิทธิภาพ สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไข้ปัญหา การพัฒนาชุมชนทุก ๆ ด้านทั้งในระดับครอบครัวและระดับชุมชน

กรมการศึกษานอกโรงเรียนกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ

ในสภาพปัจจุบันการว่างงานของประชาชนโดยเฉพาะชาวชนบทนั้นถือเป็นปัญหาสำคัญของบ้านเมือง ซึ่งกลไกของรัฐทุกส่วนจะต้องร่วมมือกันแก้ไขโดยเร็ว ทางด้านการศึกษานอกโรงเรียนนั้นรัฐบาลมองเห็นว่าน่าจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน เพราะสามารถจัดได้กว้างขวาง มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน มีความยืดหยุ่นหลากหลายและเอื้อต่อการแก้ปัญหาการว่างงานเป็นอย่างดี ดังนั้นในแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) เฉพาะที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและอาชีพ กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดแนวทางและจุดเน้นที่สำคัญคือการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพ การเพิ่มพูนรายได้ และการทำงานในชนบท โดยเน้นการแนะแนวในการหาช่องทาง

ประกอบอาชีพ ฝึกวิชาชีพที่เหมาะสมกับโอกาสและสภาพในชนบท ศึกษาวิเคราะห์ส่วนที่ขาด แล้วให้การศึกษาเสริม รวมทั้งการเสริมและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนากระบวนการจัดวิชาชีพครบวงจร (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 51 - 56) โดยกำหนดแนวทางการจัดสอนวิชาชีพดังนี้

1. ทางด้านเนื้อหา เน้นเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาชุมชน และการประกอบอาชีพตามความเหมาะสมของผู้เรียนและชุมชนนั้น ๆ ในเรื่องของอาชีพได้ให้ความสำคัญแก่การส่งเสริมอาชีพที่ใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ไม่ต้องลงทุนสูงในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์
2. ด้านหลักสูตร ไม่มุ่งฝึกทักษะและฝีมืออย่างเดียว แต่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นนับตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา และทางเลือกที่เหมาะสม การจัดการกระบวนการเพื่อให้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ การฝึกหัดทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี การทำงานเป็นกลุ่ม การพัฒนาทัศนคติและลักษณะนิสัยที่จำเป็น ตลอดจนการบริหารและการจัดการ
3. ด้านวิธีการ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพให้ประสานสัมพันธ์กับโครงสร้างการศึกษานอกโรงเรียน เช่น อาศัยการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จเป็นสื่อในการสำรวจปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมของผู้เรียน
4. ด้านบุคลากร ส่งเสริมให้ใช้วิทยากรท้องถิ่นที่ได้รับการคัดเลือกและผ่านการอบรมแล้วมากยิ่งขึ้น
5. ด้านการประสานงาน การประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่ให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายเดียวกัน โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความพร้อมและความชำนาญ เพื่อให้บริการไม่ซ้ำซ้อน แต่มีความต่อเนื่องและรับช่วงกัน
6. ด้านกลุ่มเป้าหมาย เน้นให้บริการแก่เยาวชนและประชาชนในวัยแรงงานในชนบทเป็นหลัก โดยเฉพาะผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า โดยการศึกษาปัญหาความต้องการของประชาชน สภาพทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความคิดเห็นจากสถาบันต่าง ๆ และสื่อมวลชน
7. ด้านรูปแบบ จัดรูปแบบของกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน เนื้อหาหลักสูตรให้ความสำคัญแก่การให้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ โดยผ่านสื่อทางการศึกษาประเภทต่าง ๆ

สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพในจังหวัดร้อยเอ็ด

จากการตรวจสอบเอกสารซึ่งได้แก่กรอบนโยบาย แผนปฏิบัติการ เอกสารโครงการ คู่มือ และเอกสารอื่น ๆ รวมถึงการสัมภาษณ์สอบถามเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดเพิ่มเติมของหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพในชนบทจังหวัดร้อยเอ็ดในช่วง 3 ปี (ปีงบประมาณ 2528-2530) ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด สำนักงานเกษตร จังหวัด และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด รวม 6 หน่วยงาน เพื่อพิจารณาด้านกระบวนการและ ขั้นตอนการดำเนินงานโดยทั่วไปนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ แต่ละหน่วยงานได้มีการวางแผนงานปฏิบัติงานตามระบบ กขช. โดยอาศัยกรอบนโยบายของกระทรวงเป็นแผนแม่บทในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของแต่ละหน่วยงาน ส่วนรายละเอียด ขอบข่าย บทบาทหน้าที่ และลักษณะ การปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานนั้นมีข้อแตกต่างกัน จึงได้สรุปสาระสำคัญแยกตามหน่วยงานดังต่อไปนี้

1. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพสตรีใน ชนบท โดยการมอบหมายนโยบายผ่านกองพัฒนาสตรีและเด็กไปสู่หน่วยปฏิบัติคือสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัด และที่ทำการพัฒนาชุมชนอำเภอ โดยมีพัฒนาการประจำตำบลเป็นบุคลากรประจำพื้นที่ งาน ส่งเสริม-พัฒนาอาชีพสตรีในชนบทของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การ จัดตั้งองค์กรทางวิชาชีพ 2) การฝึกอบรมอาชีพ ซึ่งงานทั้ง 2 อย่างนี้จะทำควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน คือเมื่อมีการฝึกอบรมอาชีพขึ้นในหมู่บ้าน ตำบลใด ก็จะมีการจัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการขึ้นพร้อม ๆ กับการฝึกอบรมนั้น กลุ่มจัดตั้งมี 2 ระดับคือ คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน (กพสม.) และ คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับตำบล (กพสต.) คณะกรรมการทั้ง 2 ระดับร่วมกับกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และพัฒนาการประจำตำบลจะเป็นผู้ร่วมกันคัดเลือกสมาชิกเข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละครั้ง อาชีพที่ ฝึกอบรมได้แก่ การทอผ้ากี่กระตุก การทอผ้าลายขิด การตัดเย็บพื้นนอน เป็นต้น ส่วนเนื้อหาในการ ฝึกอบรมแบ่งเป็น 2 ระดับคือ ระดับพื้นฐาน ส่วนมากใช้เวลา 3-5 วัน และระดับทักษะ ใช้เวลา

สั้นยาวแล้วแต่ลักษณะของงานแต่ละอย่าง ส่วนมาก 10 วันขึ้นไป สถานที่ในการฝึกอบรมไม่กำหนดตายตัว ส่วนมากใช้วัด ศาลากลางหมู่บ้าน โรงเรียน ที่ทำการสภาตำบล ที่ทำการกลุ่ม บ้านของสมาชิก หรือสถานที่อื่น ๆ ตามความเหมาะสม ช่วงเวลาในแต่ละวันมักจะเป็นช่วงเช้า ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ส่วนมากสมาชิกจัดหาตัวเอง แต่มีบางโครงการที่หน่วยงานจัดให้ทั้งหมด เนื้อหาการเรียนการสอนประกอบด้วย การเลือกวัสดุ การฝึกพื้นฐาน ฝึกทักษะ การออกแบบ การย้อมสี และลวดลาย การสร้างเครื่องมือ เป็นต้น ส่วนวิธีการเรียนการสอนมีทั้งการอธิบาย บรรยาย สาธิต และฝึกปฏิบัติ สำหรับครูหรือวิทยากรมีทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำอาชญากรในท้องถิ่นที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดจะส่งเจ้าหน้าที่ไปนิเทศตรวจเยี่ยมและช่วยแก้ไขปัญหาในบางโอกาส ส่วนประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมคือสร้างผลิตภัณฑ์ออกจำหน่าย เพิ่มรายได้ลดรายจ่าย และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2. สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด

สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานอีกหน่วยงานหนึ่งในหลาย ๆ หน่วยงานที่ไม่มีหน่วยงานในระดับอำเภอ แต่มีเจ้าหน้าที่ รพช. ประจำตำบลเป็นบุคลากรในพื้นที่งานส่งเสริม-พัฒนาอาชีพสตรีในชนบทของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท แยกเป็น 4 ลักษณะ คือ 1) การแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ 2) การฝึกอบรมด้านอาชีพ 3) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน และ 4) การส่งเสริมและสนับสนุนด้านอาชีพ

การแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ ดำเนินการโดยบริการให้คำแนะนำในและนอกสถานที่ ทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อม เช่น จัดรายการทางวิทยุ โทรทัศน์ เสนอบทความ ข่าวสารทางสื่อมวลชน และผลิตเอกสารแจกจ่ายหรือจัดนิทรรศการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการให้คำแนะนำโดยผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วทำหน้าที่แนะนำชาวบ้านทั่ว ๆ ไปอีกด้วย

เกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านอาชีพนั้น เน้นหนักด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และการทอผ้าเป็นหลัก ซึ่งเริ่มต้นด้วยเจ้าหน้าที่ รพช. ประจำตำบลที่เป็นตำบลเป้าหมาย ร่วมกับกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นจัดตั้งกลุ่ม แล้วเจ้าหน้าที่ รพช. จังหวัดเข้าไปดำเนินการฝึกอบรม โดยสำนักงานเป็นผู้จัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิทยากร กำหนดเวลา หลักสูตรและกิจกรรม ส่วนกลุ่มจะเป็น

ผู้จัดหาวัสดุสมทบ อาหาร สถานที่ และรวบรวมสมาชิกเข้ารับการฝึกอบรม งบประมาณในการจัดฝึกอบรมเป็นเงินงบประมาณจากทางราชการ ส่วนวัสดุก็มีทั้งหน่วยงานจัดหาให้และสมาชิกจัดหา มาเอง วิทยากรมีทั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานและผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องผ่านการฝึกอบรมโดยมีวุฒิบัตรรับรองความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดเวลา ใช้เวลากลางวัน อาจเป็นทั้งภาคเช้าหรือบ่ายตามความเหมาะสม หลักสูตรมีตั้งแต่ 3 วันขึ้นไปถึง 1 เดือน การเรียน การสอนมีทั้งการบรรยาย สาธิต ทดลอง และศึกษาดูงาน ส่วนสถานที่ใช้ตามความเหมาะสม อาจ เป็นโรงเรียน วัด ศาลากลางหมู่บ้าน ที่ทำการสภาตำบล ศูนย์สาธิตกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน หรือสถาน ประกอบการ

ลักษณะที่เป็นการมีส่วนร่วมดำเนินงานนั้น หมายถึง การที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จังหวัด เข้าไปมีส่วนร่วมลงทุนดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เข้าไปร่วมลงทุนในการปลูก หม่อนเลี้ยงไหมกับสมาชิกหลังจากให้การฝึกอบรมแล้ว ซึ่งอาจจะเป็นในรูปของการคอยให้คำแนะนำ และแก้ไขปัญหา หรืออาจจะลงทุนในรูปของวัสดุอุปกรณ์ เช่น เครื่องจักรกล เครื่องมืออื่น ๆ รั้ว ลวดหนาม โรงเลี้ยงไหม ยาปราบศัตรูพืช หรือการให้ยืมเงินทุนหมุนเวียน เป็นต้น ภายหลังที่เห็นว่า สมาชิกกลุ่มนั้น ๆ สามารถดำเนินการและช่วยเหลือตัวเองได้แล้ว ทางหน่วยงานก็จะถอนตัวออกมา เพื่อขยายไปกลุ่มอื่นต่อไป

สำหรับลักษณะที่เป็นการส่งเสริม-สนับสนุนนั้น หมายถึง การให้ความช่วยเหลือในลักษณะ ความช่วยเหลือแบบให้เปล่า ทั้งในด้านวิชาการและปัจจัยอื่น ๆ การปฏิบัติงานในลักษณะนี้จะเกิดขึ้น เมื่อมีเกษตรกรมาติดต่อขอความร่วมมือให้สำนักงาน รพช. สนับสนุน ส่วนมากจะเป็นด้านขอใช้ เครื่องจักรกลไปช่วยไถหรือปรับหน้าดิน โดยทางกลุ่มผู้ร้องขอจะเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายเอง

3. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จัดเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) จัดในลักษณะโครงการฝึกวิชาชีพระยะสั้นในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้เรียน โดยกำหนดหลักสูตร 100-200 ชั่วโมง การจัดชั้นเรียนในศูนย์นั้นได้กำหนดเป็นหลักสูตร 200 ชั่วโมง (ประมาณ 3 เดือน) ทุกสาขาอาชีพ ส่วนนอกศูนย์ฯ ได้จัดเป็นชั้นเรียนในหมู่บ้านชนบท

ทั่วไป โดยกำหนดเป็นหลักสูตระยะสั้น 100 ชั่วโมง (ประมาณ 1 เดือน) ทุกสาขาอาชีพ แต่โดยสรุปแล้ววิชาที่สตรีในชนบทเข้ารับการฝึกอบรมมาก ได้แก่ วิชาตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ตัดผม เสริมสวย การทอผ้าที่กระตุก สถานที่เรียนส่วนมากใช้ศาลาวัด บ้านของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน บ้านของผู้เรียน ที่ทำการสภาตำบล และสถานที่อื่น ๆ แล้วแต่ความเหมาะสม ช่วงเวลาเรียนในแต่ละวันจะเรียนระหว่างเวลา 09.00-15.00 น. ค่าใช้จ่ายให้หน่วยงานผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องจ่ายเต็มอัตราตามระเบียบที่กำหนด ส่วนค่าใช้จ่ายส่วนตัวเสียเพียงเล็กน้อย เช่น ซื้อผ้า วัสดุ อุปกรณ์สำหรับฝึกเพิ่มเติมแล้วนำไปใช้เป็นสมบัติส่วนตัว วัสดุ-อุปกรณ์ส่วนมากหน่วยงานเป็นผู้จัดหา มีเพียงบางส่วนที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสมทบบ้าง เนื้อหาการเรียนการสอน ประกอบด้วย การฝึกทักษะเบื้องต้น การออกแบบอย่างง่าย การใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ รวมถึงการฝึกทักษะเฉพาะด้านเพื่อความชำนาญ ครูหรือวิทยากรเป็นผู้ชำนาญการที่ผ่านการคัดเลือกและฝึกอบรมที่ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ดจัดส่งไปให้ ส่วนวิธีการเรียนการสอนมีการบรรยาย อธิบาย จดบันทึก การสาธิต การฝึกปฏิบัติ 2) จัดในลักษณะกลุ่มสนใจ เป็นการฝึกอบรมด้านอาชีพเฉพาะอย่าง ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ทันที และสนองความต้องการของผู้เรียนในระยะเวลาอันสั้น ช่วงระยะเวลาของการฝึกอบรมไม่เกิน 30 ชั่วโมง (ประมาณ 10 วัน) ลักษณะและวิธีดำเนินการโดยทั่วไปคล้ายคลึงกันกับประเภทที่ 1 แต่ที่ข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนนที่สุดคือผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือเงินบำรุงการศึกษาให้แก่หน่วยงาน เป็นการจัดให้ฟรี

4. วิทยาลัยเกษตรกรรม

โครงการหลักของวิทยาลัยเกษตรกรรมมี 2 โครงการคือ 1) โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรเคลื่อนที่และ 2) โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น (วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด. ม.ป.ป. : 1 - 9) โครงการแรกใช้เวลาในการฝึกอบรม 3 วัน โครงการที่ 2 ใช้เวลาฝึกอบรม 5-7 วัน ส่วนมากใช้ศาลาวัดเป็นที่ฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ การฝึกอบรมแต่ละโครงการใช้เวลาตลอดวันโดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ให้กับหน่วยงาน ส่วนค่าใช้จ่ายส่วนตัวเสียเพียงเล็กน้อยในสิ่งที่จำเป็นส่วนตัว วัสดุอุปกรณ์เกือบ

ทั้งหมดเป็นของหน่วยงานจัดทำให้ เว้นแต่วัสดุในห้องดินบางอย่าง เช่น ฟางข้าว บัวคอก เป็นต้น เนื้อหาการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเกษตรเบื้องต้นว่าด้วยเรื่องพืชและสัตว์ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเรียนรู้และเกิดทักษะในระยะเวลาอันสั้น วิธีการเรียนการสอนมีทั้งการอธิบาย บรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ นันทนาการและการศึกษาดูงาน ครูหรือวิทยากรส่วนมากเป็นครู-อาจารย์ของวิทยาลัยเอง การรับสมัครเข้ารับการฝึกอบรมกำหนดจากประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมายตามนโยบาย เช่น หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) และหมู่บ้านสาหัส ตามแผนพัฒนาชนบท (กชช.) การประสานงานการฝึกอบรมนั้น วิทยาลัยแจ้งผ่านผู้นำหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยไปประชาสัมพันธ์ และรับสมัครด้วยตนเอง ส่วนประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมนั้นเน้นที่การนำไปใช้ในวิถีประจำวัน

5. สำนักงานเกษตรจังหวัด

เป็นหน่วยงานสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายด้านการพัฒนาการบริหารงานเกษตร ตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการบริหารงานเกษตร 3 ประการ คือ 1) ส่งเสริมกลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มเคหกิจเกษตร (กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร) และกลุ่มเกษตรกร ให้เป็นกลไกที่จะพัฒนาครอบครัวเกษตรและสมาชิก เป็นพื้นฐานการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านส่งเสริมการเกษตร 2) ส่งเสริมครอบครัวเกษตรกรให้มีส่วนเสริมซึ่งกันและกันในครอบครัว สามารถยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตและการครองชีพให้รู้จักปรับใช้วิชาการอย่างเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานอาชีพของครอบครัว 3) ส่งเสริมความร่วมมือและสร้างจิตสำนึกในการช่วยตนเองตามกระบวนการตัดสินใจของเกษตรกร

ลักษณะงานพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทของสำนักงานเกษตรจังหวัด จัดเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 เป็นการสาธิต โดยมุ่งเน้นทักษะอาชีพเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้กับกลุ่มสตรี เช่น การแปรรูปอาหาร การปรับปรุงที่อยู่อาศัย เป็นต้น ส่วนลักษณะที่ 2 นั้นเป็นการฝึกอบรมเผยแพร่ความรู้ เป็นการให้ความรู้ในด้านอาชีพนั้น ๆ ลึกลงไปทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สำหรับกลุ่มที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการ ได้แก่ กลุ่มเคหกิจเกษตร (กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร) กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และประชาชนผู้สนใจทั่วไปในหมู่บ้าน รูปแบบการจัดฝึกอบรมส่วนใหญ่จัดเป็นชั้นเรียน

ในหมู่บ้านระยะเวลาสั้น ๆ ประมาณ 3-5 วัน โดยใช้ศาลาวัด ศาลากลางหมู่บ้าน บ้านของสมาชิก และสถานที่อื่น ๆ ตามความเหมาะสมเป็นที่สาธิต เว้นแต่การจัดตามลักษณะที่ 2 ซึ่งส่วนมากอำเภอจะคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเข้าไปรับการฝึกอบรมที่สำนักงานเกษตรจังหวัด โดยที่หน่วยงานที่มีงบประมาณค่าใช้จ่ายตลอดการฝึกอบรมสำหรับเนื้อหาวิชาที่ใช้สาธิตและฝึกอบรมนั้น ได้แก่ ศิลปประดิษฐ์ การแปรรูปอาหาร การเย็บที่นอน การปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และการทอเสื่อ เป็นต้น ส่วนค่าใช้จ่ายเสียเพียงเล็กน้อยเป็นค่าวัสดุฝึก แต่มีบางโครงการที่ใช้เงินของกลุ่มจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ และช่วยกันเสียค่าใช้จ่ายบ้างตามความจำเป็น เนื้อหาการเรียนการสอนเป็นเรื่องเกี่ยวกับทักษะเบื้องต้น การวางแผน การเลือกวัสดุ เป็นต้น วิธีการเรียนการสอนมีทั้งบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ รวมถึงการจัดทำแปลงสาธิต และแปลงรวมในนามของกลุ่ม ครูหรือวิทยากรที่ให้การฝึกอบรมส่วนมากเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรจังหวัด เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่น และผู้ชำนาญการ ซึ่งได้รับเชิญเป็นครั้งคราวตามความจำเป็น เว้นแต่การดำเนินการตามลักษณะที่ 1 ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่เกษตรเกษตร และเกษตรตำบล เป็นผู้ดำเนินการเอง การสมัครเข้ารับการฝึกอบรมแต่ละครั้งมีเจ้าหน้าที่ระดมอำเภอเป็นผู้ประสานงานกับเกษตรตำบล เกษตรเกษตร กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำกลุ่ม ทางด้านประโยชน์จากการฝึกอบรมนั้นเน้นให้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้อยู่ในครอบครัว จำหน่ายในส่วนที่เหลือและเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

6. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดในการส่งเสริมพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทมี 3 ลักษณะคือ ลักษณะที่ 1 เป็นการฝึกอบรมด้านอาชีพ ซึ่งดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งจัดทำขึ้นโดยระบบ กชช. เป็นหลัก อาชีพที่จัดฝึกอบรมได้แก่ การทอผ้าที่กระตุก การย้อมสี ทอผ้าไหม การสาวไหมด้วยเครื่อง จดมุ่งหมายที่สำคัญคือนำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาจัดทำให้เกิดคุณค่าเพิ่ม โดยมีกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำในท้องถิ่นเป็นผู้คัดเลือกสมาชิกในหมู่บ้านครั้งละประมาณ 15-30 คน เข้ารับการฝึกอบรม ครูหรือวิทยากรต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการฝึกอบรมอย่างถูกต้อง และเป็นระบบมาแล้ว วัสดุอุปกรณ์ในการฝึกหัดเน้นให้สมาชิกจัดหาเอง แต่มีบางครั้งทางหน่วยงานจัดหาให้และรับคืนเมื่อฝึกเรียบร้อยแล้ว หลักสูตรการฝึกอบรมมีตั้งแต่ 3 วันขึ้นไปถึง 1 เดือน โดย

ในช่วงเวลากลางวัน หรือตามความเหมาะสม ส่วนสถานที่ไม่จำกัดตายตัวอาจเป็นศาลา วัด ศาลากลางหมู่บ้าน โรงเรียน ที่ทำการสภาตำบล และสถานประกอบการ ใดอย่างใดอย่างหนึ่งตามความเหมาะสม เทคนิควิธีการมีทั้งอธิบาย ฝึกปฏิบัติ ทดลอง และการสาธิต การศึกษาดูงาน เป็นต้น

ลักษณะที่ 2 เป็นการแนะนำด้านอาชีพ จัดดำเนินการให้คำแนะนำทั้งในรูปข่าวสารข้อมูล สารคดี โดยทำเป็นเอกสาร แผ่นพับสำหรับแจกจ่าย จัดนิทรรศการแสดงผลภัณฑ์ตัวอย่าง ให้คำแนะนำทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ทั้งในและนอกสถานที่อีกด้วย ส่วนลักษณะที่ 3 นั้นเป็นการส่งเสริมสนับสนุน กระทรวงอุตสาหกรรมโดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือผู้ประกอบการหัตถอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การทอผ้า การจักสาน การผลิตดอกไม้ การตัดเย็บเสื้อผ้า โดยให้สมาชิกกู้ยืมเงินและให้บริการสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพ เป็นต้น

งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาชนบท

กรมการพัฒนาชุมชน (2524 : 16 - 17) ด้วยความร่วมมือขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรีชนบท โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นสตรีอายุระหว่าง 16-49 ปี จำนวน 430 คน เป็นสตรีในจังหวัดลำปาง 224 คน จังหวัดชัยภูมิ 206 คน ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทการผลิตในอาชีพหลักของครอบครัวพบว่าสตรีชนบทจังหวัดลำปางส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.91 และสตรีในจังหวัดชัยภูมิส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.70 มีกิจกรรมเสริมรายได้อื่น ๆ ที่เป็นรายได้เสริมของครอบครัวด้วย เช่น เลี้ยงสัตว์ ทอผ้า รับจ้าง หรือทำไร่ เป็นต้น

อนงค์ พูนสุวรรณ และคนอื่น ๆ (2525 : 300 - 303) ได้ศึกษาการใช้เวลาของสตรีในครอบครัวเกษตรกรไทย โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจากจังหวัดเชียงใหม่ นครราชสีมา อ่างทอง ปราจีนบุรี นครปฐม และสุราษฎร์ธานี รวม 600 ครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้เวลาทำงานของสตรีในช่วงวัน ไม่ว่าจะเป็นการทำนา ปลูกพืชไร่ รับจ้าง หรือค้าขาย ส่วนมากใช้เวลาทำงานวันละ 7-9 ชั่วโมง รองลงมาคือวันละ 4-6 ชั่วโมง แต่ไม่มีสตรีทำงานวันละ 1-3 ชั่วโมงเลย

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสตรีพบว่าเคยร่วมฝึกอบรมโครงการร้อยละ 73.50 เคยร่วมพัฒนาหมู่บ้านร้อยละ 54.55 เคยร่วมฝึกอบรมทางเกษตรศาสตร์ ร้อยละ 48.16 และเคยร่วมโครงการการศึกษาผู้ใหญ่สตรี ร้อยละ 19.15

3. ความต้องการความรู้ของสมาชิกสตรี ปรากฏว่าส่วนมากต้องการความรู้ทั่วไป รองลงมาคือการเพิ่มพูนรายได้ และการนำความรู้ไปถ่ายทอดให้ผู้อื่น

4. ความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสตรี พบว่าส่วนมากได้รับจากบรรพบุรุษ ประสบการณ์ของตนเองและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมประจำท้องถิ่น ส่วนความรู้จากเพื่อนบ้านและสื่อมวลชนได้รับน้อย

5. ความต้องการความรู้ กลุ่มตัวอย่างต้องการอันดับแรกคือการเกษตรทั่วไป รองลงมาคือการเลี้ยงสัตว์ และการทำอาหาร

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า (1) ควรมีโครงการให้ความรู้แก่สตรีเกี่ยวกับการเกษตรทั่วไป การเลี้ยงสัตว์และการถนอมอาหาร (2) ควรมีการรวมกลุ่มของสตรีในชุมชนเพื่อช่วยกันเป็นพลังในการพัฒนาครอบครัวและคุณภาพชีวิต ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาชุมชนของประเทศด้วย

สาลี ตั้งนิพนธ์ (2526 : 132 - 138) ได้ศึกษาเรื่องการเข้าร่วมในกำลังแรงงาน และการทำงานของสตรีและเด็กในชนบทไทย โดยทำการศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ ขอนแก่น ร้อยเอ็ด และเชียงใหม่ จากกลุ่มตัวอย่าง 353 ครอบครัว ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ในฤดูแล้งชั่วโมงทำงานของสตรีในจังหวัดเชียงใหม่สูงกว่าชั่วโมงการทำงานของสตรีและเด็กในจังหวัดขอนแก่นและร้อยเอ็ด

2. ในฤดูแล้งชั่วโมงทำงานของสตรีและเด็กในจังหวัดขอนแก่นและร้อยเอ็ดเฉลี่ย 22.59 และ 18.78 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตามลำดับ ส่วนจังหวัดเชียงใหม่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเล็กน้อย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสตรีและเด็กในจังหวัดขอนแก่นและร้อยเอ็ดว่างงานตามฤดูกาลสูงกว่าจังหวัดเชียงใหม่

ในปีเดียวกัน ธนิต ม่วงมณี (2526 : 44 - 45) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในงานการศึกษานอกโรงเรียน ในท้องที่อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสตรีอายุระหว่าง 15-50 ปี และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนจำนวน 200 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สตรีร้อยละ 66.00 มีความเข้าใจงานการศึกษาออกโรงเรียน และร้อยละ 34.00 ไม่มีความเข้าใจ

2. สตรีร้อยละ 86.50 มีความพอใจการศึกษาออกโรงเรียน และร้อยละ 13.50 ไม่พอใจ

3. สตรีร้อยละ 64.00 มีส่วนร่วมมากในงานการศึกษานอกโรงเรียน ร้อยละ 36.00 มีส่วนร่วมน้อย

4. ความคิดเห็นในการปรับปรุงงาน สตรีร้อยละ 29.50 อยากให้มีการจัดสอนอาชีพ ร้อยละ 21.50 บอกว่าจัดได้ดีแล้ว ที่เหลือออกนั้นต้องการด้านอื่น ๆ เพียงเล็กน้อย

พงษ์ศักดิ์ ยวงสะอาด (2530 : ข - จ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาจากสมาชิกกลุ่มสตรี 200 คน พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่นในทางบวก ได้แก่ สิ่งที่น่าสนใจให้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสตรี การเคยมีตำแหน่งในชุมชน การเคยฝึกอบรมหรือศึกษาเพิ่มเติม และการติดต่อกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทางลบ ได้แก่ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น รายได้เฉลี่ยของครอบครัว และเวลาที่ใช้ในกิจการบ้านเรือน

งานวิจัยเกี่ยวกับความต้องการด้านวิชาชีพและกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

เพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ จึงได้เสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งที่เกี่ยวกับความต้องการด้านอาชีพของสตรีโดยตรง และที่เกี่ยวกับประชาชนในชนบททั่ว ๆ ไป ซึ่งพอช่วยให้เห็นความต้องการด้านอาชีพของสตรีในชนบทได้ด้วย ดังนี้ต่อไป

สุพัตรา เพชรสุทธิ (2519 : ข) ได้สำรวจความสนใจและความต้องการในการฝึกอบรมวิชาชีพของทหารเกณฑ์ที่สังกัดกองทัพบกในเขตกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2518 พบว่าทหารเกณฑ์ส่วนใหญ่เป็นโสด มีการศึกษาระดับ ป.1-7 มาจากครอบครัวชนคกลาง ซึ่งประกอบด้วยเกษตรกร มีความสนใจและต้องการฝึกอบรมวิชาชีพมาก หมวดวิชาชีพที่สนใจได้แก่ ช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม บริหารธุรกิจ และคหกรรมศาสตร์ ตามลำดับ

ศิริวรรณ เสรีกิตติวงศ์ (2520 : 144 - 148) ได้ศึกษาความพร้อมในการให้บริการทางด้านการศึกษากแก่ชุมชนของวิทยาลัยครูมหาสารคามและความต้องการรับบริการของประชาชนในเขตความรับผิดชอบ พบว่าร้อยละ 63.00 ต้องการด้านการศึกษาทั่วไป ร้อยละ 90.00 ขึ้นไป ต้องการรับบริการการศึกษาออกโรงเรียน เพื่อการอ่านออกเขียนได้ ร้อยละ 52.00 ขึ้นไป

ต้องการรับบริการด้านเศรษฐกิจและการอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ด้านเกษตรกรรม การทอผ้า และการตัดเย็บเสื้อผ้า

จ่านงค์ แก้วทอง (2521 : 49 - 51) ได้ศึกษาความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัดตาก พบว่าเกษตรกรมีความสนใจและต้องการที่จะเข้ารับการฝึกอบรมมาก ทั้งนี้เพื่อที่จะได้นำความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ไปปรับปรุงการประกอบอาชีพของตนให้ดีขึ้น และเกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดการฝึกอบรมประมาณเดือนมีนาคม ซึ่งเป็นช่วงที่เสร็จสิ้นจากการเก็บเกี่ยว และควรใช้เวลาในการฝึกอบรมระหว่าง 1-7 วัน โดยฝึกอบรมตลอดทั้งวันติดต่อกันไป

อำนาจ ศีลวัตร (2522 : 39 - 56) ได้ศึกษาความสนใจและความต้องการของประชาชนที่มีต่อการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาวิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา พบว่าประชาชนสนใจและต้องการเข้ารับการฝึกอบรมในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม โดยใช้เวลาในการศึกษาอบรมระหว่าง 1-7 วัน วิชาชีพเกษตรกรรมที่กลุ่มตัวอย่างสนใจเรียงลำดับจากมากไปน้อย ในสาขาวิชาชีพกรรมคือ การปลูกผักเพื่อการค้าและสวนครัว การเพาะเห็ดต่าง ๆ และการทำนาแผนใหม่ ส่วนสาขาวิชาสัตตบาล ได้แก่ การเลี้ยงไก่ การผลิตโคนม การเลี้ยงปลา และผสมเทียมปลา ในสาขาวิชาอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างตอบว่าสนใจวิชาหลักการสหกรณ์ หลักการทำอาหารกระป๋อง และอุตสาหกรรมหมักดอง ตามลำดับ

บำรุง สุขพรรณ (2525 : 111 - 113) ได้ศึกษาปัญหาและสภาพของกลุ่มประชากรนอกโรงเรียนทั้งในเขตเมืองและชนบทจากประชากรที่มีอายุระหว่าง 7-24 ปี และไม่ได้เข้าโรงเรียนทั้ง 4 ภาค พบว่าประชาชนร้อยละ 99.00 ต้องการมีรายได้เพิ่มและมีอาชีพมั่นคง ร้อยละ 98.00 ต้องการอบรมวิชาชีพ ร้อยละ 85.00 ต้องการศึกษาระดับสูงขึ้นไป และร้อยละ 60.00 ต้องการป้องกันโรคและตรวจสุขภาพ สำหรับสื่อการสอนส่วนมากต้องการสื่อประเภทบุคคล โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ ภาพยนตร์ และสิ่งตีพิมพ์ ตามลำดับ

เรืองภิกดิ์ เหลืองสกุลทอง (2525 : ข - ง) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพของชุมชนในเขตจังหวัดนครราชสีมาและชัยภูมิ จากกลุ่มตัวอย่างตัวแทนของชุมชน จำนวน 289 คน ผลการศึกษาพบว่าชุมชนมีความต้องการในการรับบริการทางวิชาการด้านความรู้เพื่อเศรษฐกิจและ

การเกษตรมากที่สุด ส่วนความรู้เพื่อการสุขภาพอนามัยและครอบครัว ด้านความรู้ทั่วไปและด้านความรู้เพื่อการเมืองและการปกครอง เป็นความต้องการในอันคับรองลงมา ตามลำดับ

สุภัท กุขน (2526 : ข) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมเข้าทำงาน สาขาช่างเชื่อมไฟฟ้า-แก๊ส รุ่นที่ 1 ปี 2526 จำนวน 122 คน จากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมแรงงาน ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือองค์ประกอบด้านส่วนตัว องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจและสังคม องค์ประกอบด้านสถาบันและครูฝึก ตามลำดับ

โยธิน ใจชื่น (2526 : ง - จ) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการด้านการศึกษานอกระบบของประชาชนในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ พบว่าประชาชนต้องการเรียนการศึกษาสายสามัญ คือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 3 และระดับ 4 ส่วนสายอาชีพต้องการเรียนเกี่ยวกับการเพาะปลูก ก้าวจัดศัตรูพืช อนุรักษ์ดิน อนุรักษ์น้ำ การปลูกพืชสวนครัว บำรุงพันธุ์สัตว์ และทำปุ๋ย สตรีสนใจการทอผ้า ทอเสื่อ ชายสนใจงานช่าง ส่วนความรู้ทั่วไปนั้นต้องการความรู้ด้านการตลาด แหล่งเงินทุน การสหกรณ์ และด้านสุขภาพอนามัย ตามลำดับ

สุธิดา แสนสุข (2527 : 292 - 295) ได้ศึกษาหน่วยงานรัฐบาลในการให้การศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยศึกษาจากเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในหน่วยงานรัฐบาลที่มีบทบาทในการให้การศึกษาแก่สตรี 5 แห่ง จำนวน 242 คน ผลการวิจัยสามารถสรุปความคิดของเจ้าหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ให้การศึกษาด้านอาชีพเพื่อส่งเสริมให้ประหยัด เห็นว่าให้มากที่สุดในด้านคหกรรม และประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ ส่วนที่จัดได้น้อยได้แก่ ด้านหัตถกรรมเกษตร การเก็บถนอม และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและการเพาะปลูก
2. ให้การศึกษาด้านอาชีพเพื่อส่งเสริมการเพิ่มทุนรายได้ เห็นว่าจัดให้มากในด้านคหกรรม หัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือน ส่วนที่จัดได้น้อยได้แก่การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ เครื่องประดับ และกรรมวิธีการผลิตการเกษตรกรรมแผนใหม่
3. ให้การศึกษาด้านอาชีพเพื่อให้ยึดเป็นอาชีพ เห็นว่าจัดให้มากในด้านคหกรรม ส่วนที่จัดได้น้อย ได้แก่ ด้านหัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือน ธุรกิจ และเลขานุการ

เทียบ ภูมิรัตน์ (2528 : 146 - 148) ได้ศึกษาตามและประเมินผลการจัดกลุ่มสนใจใน จังหวัดศรีสะเกษ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวิทยากร 20 คน ผู้บริหารงานกลุ่มสนใจ 20 คน ผู้เรียนกลุ่มสนใจ 200 คน ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกผู้เรียนกลุ่มสนใจมีความเห็นว่าสาเหตุที่สมัครเรียนกลุ่มสนใจเพราะมีความสนใจใคร่แสวงหาความรู้ เพื่อจะนำไปใช้ประโยชน์ในครอบครัวและ ใช้ประโยชน์ในเวลาว่าง คาดว่าได้รับความรู้จากการเรียนประมาณ 50% วิทยากรสอนอย่างละเอียด ชัดเจน เน้นหนักด้านปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี สมาชิกทราบการเปิดกลุ่มสนใจจากก้นผู้ใหญ่นบ้านเป็นผู้ บอกให้ทราบ

พลากร โคตรจันทร์ (2529 : 69 - 70) ได้ศึกษาความต้องการของประชาชนใน การเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นที่จัดโดยวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด จากกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชายและหญิงในอำเภอรวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 240 ครอบครัว ผล การศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 95.42 เห็นด้วยกับการจัดให้มีการฝึกอบรม ร้อยละ 65.83 ต้องการรับการฝึกอบรม และร้อยละ 63.75 ต้องการให้คนในครอบครัวเข้ารับการฝึกอบรมด้วย
2. วิชาชีพที่กลุ่มตัวอย่างต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ปีก การทำนาแผนใหม่ ช่างไฟฟ้า การเลี้ยงโคนม-โคเนื้อ สวนผัก การป้องกันและ รักษาโรคสัตว์ การแก้ไขและตรวจซ่อมเครื่องยนต์ฟาร์ม การใช้และบำรุงรักษาเครื่องมือขนาดเล็ก การเลี้ยงปลา และการเพาะเห็ดและการทำเชื้อเห็ดต่าง ๆ

3. กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53.80 ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์ รองลงมาคือ 2 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 13.29

4. ช่วงเดือนที่กลุ่มตัวอย่างต้องการเข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุดคือเดือนมีนาคม คิดเป็น ร้อยละ 50.63 รองลงมาคือเดือนเมษายน และเดือนกุมภาพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 25.95 และ 22.79 ตามลำดับ สำหรับเดือนมกราคมต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเพียงร้อยละ 0.63 ส่วนเดือนอื่น ๆ นอกนั้นกลุ่มตัวอย่างไม่ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเลย

วันหนึ่ง นามสวัสดิ์ (2530 : ข - ง) ได้ศึกษาตัวบ่งชี้ความต้องการรับบริการทาง วิชาการของประชาชนในหมู่บ้านยากจน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 160 คน เป็น

ชาย 80 คน หญิง 80 คน ผลการวิจัยพบว่าความต้องการที่จำเป็นของประชาชนในหมู่บ้านยากจน คือด้านอนามัยและโภชนาการ และด้านความรู้ทั่วไป ส่วนด้านความต้องการที่จำเป็นน้อยคือด้านการปกครอง และด้านเศรษฐกิจ อาชีพและการเกษตร การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพบว่า การรับการศึกษาจากระบบมีความสัมพันธ์มากที่สุดกับการจำแนกกลุ่มประชาชนที่มีความต้องการสูงในการรับบริการ และความต้องการต่ำในการรับบริการทางวิชาการ รองลงมาได้แก่ รายได้เฉลี่ย ระดับการศึกษา และการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน

วิลาวรรณ รัตนเศรษฐากุล และคนอื่น ๆ (2530 : 312 - 318) ได้ศึกษาโครงการศึกษานอกระบบ การศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาต่อเนื่องในชุมชนชนบท ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องใน 7 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 91 คน และประชาชนกลุ่มตัวอย่าง 840 คน ผลงานวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สมรรถนะของการจัดและการบริหารการศึกษานอกระบบ การศึกษาผู้ใหญ่เพื่อชุมชน นั้นกลุ่มผู้บริหารและผู้สอนมีความเห็นว่างานการศึกษาสายสามัญในโรงเรียนผู้ใหญ่และการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3-4 ได้จัดค่อนข้างมาก รองลงมาคือโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน กลุ่มสนใจ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ส่วนการเข้ารับบริการทางการศึกษานอกระบบนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้ารับบริการในด้านการศึกษานอกระบบกับเจ้าหน้าที่ของกรมและกระทรวงต่าง ๆ มากกว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้ารับบริการในด้านการเรียนอบรมกับเจ้าหน้าที่ของกรมและกระทรวงต่าง ๆ มากกว่าเข้าเรียนอบรมกับหน่วยงานอื่น ๆ และโครงการที่กลุ่มตัวอย่างเข้ารับการอบรมมากคือ กลุ่มสนใจ

2. การสำรวจหาความต้องการของผู้เรียน พบว่ามีการสำรวจความต้องการก่อนและส่วนใหญ่สำรวจจากเยาวชนที่ไม่อยู่ในโรงเรียน รองลงมาคือนักศึกษาผู้ใหญ่ในปัจจุบัน

3. การเรียนการสอนและการวัดผล กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากกว่าร้อยละ 50.00 ขึ้นไป ให้ความเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง คือผู้สอนทำการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบในระบบโรงเรียน ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มอภิปราย

4. การนำความรู้ที่ได้ไปใช้หลังจากการเข้าเรียนอบรม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ขึ้นไป ให้ความเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง คือเป็นพื้นฐานเพื่อการศึกษาในระดับสูงต่อไป นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และนำไปปรับปรุงและประกอบเป็นอาชีพหลัก

5. ความต้องการและความสนใจที่แท้จริงทางการศึกษาของประชาชนในชนบทพบว่า

5.1 ด้านเนื้อหาวิชา

- 1) การเพาะปลูก สนใจข้าว เห็ด มันสำปะหลัง มะม่วง ข้าวโพด แตงโม
ปอ หม่อน อ้อย ฝ้าย และมะม่วงหิมพานต์ ตามลำดับ
- 2) การเลี้ยงและบำรุงพันธุ์สัตว์ สนใจไก่ กระบือ สุกร โค เป็ด ปลา กุ้ง
ผึ้ง และม้า ตามลำดับ
- 3) อุตสาหกรรมในครัวเรือน สนใจทอผ้า จักสาน ทอเสื่อถัก ถักแหคักสัตว์
และเครื่องปั้นดินเผา ตามลำดับ
- 4) งานช่าง สนใจตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ถักผม ตักผม ตามลำดับ
- 5) ด้านวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียนกับครู อาจารย์ รองลงมา
คือพัฒนาการและญาติพี่น้อง
- 6) สื่อการสอน สนใจที่จะเรียนกับหนังสือเรียน ตำรามากกว่าสื่ออื่น ๆ
รองลงมาคือการใช้วิทยุ โทรทัศน์ ตามลำดับ
- 7) ด้านครู อาจารย์ ส่วนใหญ่ต้องการเรียนกับครู อาจารย์ที่เป็นผู้มีความรู้
ในวิชาชีพที่จะสอนอย่างเพียงพอมากที่สุด
- 8) วิธีสอน ต้องการเรียนโดยวิธีสาธิต รองลงมาคือวิธีบรรยาย ทำงาน
กลุ่ม และอภิปรายกลุ่ม ตามลำดับ
- 9) การประเมินผลการเรียน ต้องการให้ประเมินผลโดยผู้เรียนมีส่วน
ออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินตนเองร่วมกับผู้สอนมากที่สุด รองลงมาคือใช้แบบทดสอบ
ในชั้นเรียนให้ผู้สอนเป็นผู้ประเมินเพียงผู้เดียว
- 10) ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเรียน อบรม ต้องการเรียนในฤดูร้อน ภาค
เช้ามากที่สุด

สัทธยา ชองกุลเลีย (Choanggulia. 1977 : 279 - 280) ได้ศึกษาบทบาทของ
สตรีไทยในการหารายได้ช่วยเหลือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่าสตรีไทยในชนบทส่วนใหญ่
ละทิ้งอาชีพในชนบทมาประกอบอาชีพในเมือง เพราะในชนบทมีงานให้ทำน้อย สตรีในชนบทที่มีความรู้
ความสามารถในการทำงานน้อยแต่มีเวลาว่างมาก และมีความสนใจที่จะหารายได้เพื่อช่วยเหลือครอบครัว

วิธีดำเนินการวิจัย

รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยได้นำเสนอใน 4 หัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่สตรีในชนบทของจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีอายุระหว่าง 14-50 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่เคยร่วมกิจกรรมในโครงการหรือเคยเข้ารับการฝึกอบรมในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท ในช่วงปีงบประมาณ 2530 ซึ่งจัดโดยหน่วยงานของรัฐ 6 หน่วยงาน มีสตรีผู้เข้าร่วมโครงการดังกล่าวรวมทั้งสิ้น 7,059 คน จำแนกตามหน่วยงานที่ให้บริการทั้งตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนสตรีอายุ 14-50 ปี ในจังหวัดร้อยเอ็ดที่เข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพในช่วง
ปีงบประมาณ 2530 โดยจำแนกตามหน่วยงานที่ให้บริการ

หน่วยงานที่ให้บริการฝึกอบรม	จำนวนสตรีที่เข้ารับบริการ
1. สำนักงานเกษตรจังหวัด	1,022
2. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด	516
3. สำนักงานส่งเสริมพัฒนาชนบทจังหวัด	1,368
4. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	3,464
5. วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด	504
6. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด	185
รวม	7,059

แหล่งที่มาของข้อมูล : ฝ่ายสถาบันและกิจกรรมพิเศษ สำนักงานเกษตรจังหวัด ฝ่าย
แผนงานและโครงการ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ฝ่ายบริหารและพัฒนา สำนักงานส่งเสริมพัฒนา
ชนบท ฝ่ายแผนงานและโครงการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ฝ่ายวิชาการวิทยาลัย
เกษตรกรรมร้อยเอ็ด และฝ่ายพัฒนาช่วยเหลือผู้ประกอบการหัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือน
สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

สตรีเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพในตาราง 1 กระจุกกระจายอยู่ตามตำบลและหมู่บ้าน
ต่าง ๆ ทั้ง 14 อำเภอ และ 3 กิ่งอำเภอของจังหวัดร้อยเอ็ด และสตรีดังกล่าวถือเป็นประชากร
กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ คัดเลือก
มาจากประชากรข้างต้น ซึ่งได้ดำเนินการคัดเลือกดังนี้

1. การเลือกอำเภอ

1.1 แบ่งพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดออกตามเขตภูมิศาสตร์และนโยบายปกครองของจังหวัดออกเป็น 4 เขตคือ

1) เขตตอนกลาง ประกอบด้วยอำเภอเมืองร้อยเอ็ด อำเภอธวัชบุรี อำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอศรีสมเด็จ อำเภอจังหาร รวม 5 อำเภอ

2) เขตรอบนอก ประกอบด้วยอำเภอเมืองสรวง อำเภออาจสามารถ อำเภอพนมไพร อำเภอเสลภูมิ รวม 4 อำเภอ

3) เขตทุ่งกุลาร้องไห้ ประกอบด้วยอำเภอเกษตรวิสัย อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอปทุมรัตน์ และอำเภอโพนทราย รวม 4 อำเภอ

4) เขต อพ. เป็นเขตพื้นที่ทางไกลและเคยมีปัญหาคุกคามจากผู้ก่อการร้าย รัฐบาลได้ประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ประกอบด้วยอำเภอโพธิ์ชัย อำเภอโพนทอง อำเภอหนองพอก และกิ่งอำเภอเมยวดี รวม 4 อำเภอ

1.2 จับสลากเลือกอำเภอจากทั้ง 4 เขตข้างต้นมาเขตละ 1 อำเภอ อำเภอที่ถูกคัดเลือกถือเป็นอำเภอเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ และอำเภอที่ได้รับเลือกคือ

1) เขตตอนกลาง ได้แก่อำเภอจตุรพักตรพิมาน

2) เขตรอบนอก ได้แก่อำเภอเมืองสรวง

3) เขตทุ่งกุลาร้องไห้ ได้แก่อำเภอสุวรรณภูมิ

4) เขต อพ. ได้แก่อำเภอหนองพอก

2. คัดเลือกสตรีเพื่อทำการสัมภาษณ์

เนื่องจากสตรีที่เคยเข้าฝึกอบรมด้านอาชีพจากหน่วยงานต่าง ๆ กระจายอยู่ทั่วไปในท้องที่ชนบท จึงไม่สามารถทำการสุ่มได้ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการคัดเลือกโดยให้ผู้ถูกเลือกกระจายไปตามหน่วยงานที่ให้บริการให้ครบทั้ง 6 หน่วยงาน วิธีเลือกจึงต้องอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานที่จัดการศึกษาว่าสตรีเหล่านั้นอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือตำบลไหนบ้าง แล้วติดตามไปขอทำการสัมภาษณ์ยังท้องถิ่นที่สตรีเหล่านั้นอาศัยอยู่ ได้ทำการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 380 คน คิดเป็นร้อยละ 5.38 ของกลุ่มประชากร และคิดเป็นร้อยละ 17.51 ของจำนวนสตรีที่ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพในปีงบประมาณ 2530 ในอำเภอเป้าหมายทั้ง 4 อำเภอ

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่นำเสนอในตาราง 2 ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 จำนวนสตรีในกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามอำเภอและหน่วยงานที่ให้บริการ

หน่วยงานที่ให้บริการ	อ. จตุรฯ		อ. เมืองสระ		อ. สุวรรณภูมิ		อ. ทองพูน		รวม	
	เพศ ชาย	กลุ่มตัวอย่าง	เพศ ชาย	กลุ่มตัวอย่าง	เพศ ชาย	กลุ่มตัวอย่าง	เพศ ชาย	กลุ่มตัวอย่าง	เพศ ชาย	กลุ่มตัวอย่าง
1. สำนักงานเกษตรจังหวัด	80	14	60	11	122	21	30	5	292	51
2. สำนักงานพัฒนาชุมชน	60	11	55	9	80	14	60	11	255	45
3. สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท	-	-	-	-	401	70	-	-	401	70
4. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	323	57	195	34	200	35	173	30	891	156
5. วิทยาลัยเกษตรกรรม	58	10	38	7	60	10	20	4	176	31
6. สำนักงานอุตสาหกรรม	20	4	15	3	90	15	30	5	155	27
รวม	541	96	363	64	953	165	313	55	2170	380

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อถามความคิดเห็นและความต้องการของสตรีในชนบทของจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทในด้านรูปแบบการจัดการศึกษา การกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรม หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรม วิธีการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ เวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรม ค่าใช้จ่าย ครูหรือวิทยากร การประเมินผลและติดตามผล การนิเทศและการตรวจเยี่ยม และประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ พื้นฐานการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพหลัก รายได้ของครอบครัวต่อปี รายได้ของตนเองต่อปี ความสามารถ หรือความถนัดพิเศษ รวม 7 ข้อ ลักษณะเป็นแบบผสมระหว่างแบบเติมคำหรือข้อความกับแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการฝึกอบรมด้านอาชีพในรอบ 3 ปี ประกอบด้วยข้อคำถาม 12 ด้าน ได้แก่ ปีที่เข้ารับการฝึกอบรม หน่วยงานที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม โครงการที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม จำนวนวันที่ฝึกอบรม ช่วงเวลาที่ฝึกอบรมแต่ละวัน ค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้หน่วยงาน ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ครูหรือวิทยากร การนิเทศและตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ ผู้แนะนำให้เข้ารับการฝึกอบรม และประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม มีลักษณะเป็นแบบเติมคำหรือข้อความ

ตอนที่ 3 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 3 ระดับ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของสตรีกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร ประกอบด้วยข้อคำถาม 11 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสมของเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตร สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม ระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตร เวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละวัน ช่วงเวลาในการฝึกอบรมแต่ละวัน ฤดูกาลในการฝึกอบรม ค่าใช้จ่าย รูปแบบการฝึกอบรม ครูหรือวิทยากร และประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

ตอนที่ 4 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพ คำถามมีทั้งที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบเลือกตอบ จำนวน 16 ข้อ

วิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย

1. การสร้างแบบสอบถาม มีวิธีการสร้างดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท รวมทั้งศึกษาลักษณะและวิธีการสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 1.2 รวบรวมความคิดเห็นจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านอาชีพสตรี ในชนบทของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

1.3 สร้างแบบสอบถามจากข้อมูลที่ศึกษาข้างต้นเป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และตั้งกรรหะถามแบบเดิมกำกับข้อความ

1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท และปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

1.5 นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ และนักวิชาการศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนอีก 2 ท่าน ตรวจสอบในด้านความครอบคลุม เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ รูปแบบ ความชัดเจน และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแบบสอบถาม

1.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับสตรีที่เรียนวิชาชีพพระยาล้านของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสอบถาม

1.7 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขทางคำภาษา แล้วจัดพิมพ์เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยมีครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ดที่ประจำอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ เป็นผู้ช่วยในการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ชี้แจงครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนผู้ช่วยผู้วิจัย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้แบบสัมภาษณ์ วิธีสัมภาษณ์ พร้อมทั้งฝึกซ้อมการใช้แบบสอบถาม

2. ไปพบผู้นำหมู่บ้านเพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ตลอดเดือนมิถุนายน 2531 ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

3. การเข้าไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมีทั้งที่นัดหมายให้กลุ่มตัวอย่างมารวมกันที่บ้านกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน ศาเลาวัด หรือจุดนัดพบอื่นตามความเหมาะสม แล้วสัมภาษณ์เป็นรายคน และอีกวิธีหนึ่งได้แก่การติดตามกลุ่มตัวอย่างไปสัมภาษณ์ที่บ้านของกลุ่มตัวอย่างเอง การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนใช้เวลาระหว่าง 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ข้อมูลที่เป็นปริมาณ ใช้การคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการจัดลำดับความสำคัญ

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อความบรรยายที่ได้จากการสัมภาษณ์ รวมทั้งจากการสังเกต ได้นำมาวิเคราะห์โดยจัดหมวดหมู่ตามลักษณะเนื้อหาข้อความ เพื่อนำไปพิจารณาหาข้อสรุป หรือชี้ให้เห็นแนวโน้มต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผล ได้นำเสนอเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย อายุ พื้นฐานการศึกษา สถานภาพ การสมรส รายได้ และความสามารถหรือความถนัดพิเศษด้านอาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง โดยจะนำเสนอประเด็นต่าง ๆ คือ หน่วยงานที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ปีที่ฝึกอบรม โครงการที่เข้ารับการฝึกอบรม สถานที่และเวลาที่ฝึกอบรม ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ครูหรือวิทยากร วิธีการเรียน การสอน การนิเทศและตรวจเยี่ยม ผู้แนะนำให้เข้ารับการฝึกอบรม ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ ความเหมาะสมของเนื้อหาหลักสูตร สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม ความเหมาะสมของเวลาที่กำหนดในหลักสูตร ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละวัน ช่วงเวลาในการฝึกอบรมในแต่ละวัน ฤดูกาลที่ฝึกอบรม ค่าใช้จ่าย รูปแบบการฝึกอบรม ครู/วิทยากร ที่ให้การฝึกอบรม วิธีการเรียนการสอน และประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สตรีของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความต้องการด้านประเภทและเนื้อหาในการฝึกอบรม เวลาในการฝึกอบรมด้านอาชีพ ค่าใช้จ่าย การกำหนดหลักสูตร รูปแบบการศึกษาด้านอาชีพ ครูหรือวิทยากรและวิธีการเรียนการสอนของครูหรือวิทยากร การแจ้งข่าวการฝึกอบรมด้านอาชีพ การนิเทศและตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ การประเมินผล และประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกอบรม

ตอนที่ 1 : ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอในตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ข้อมูลส่วนตัวของสตรีกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสัมภาษณ์

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งสิ้น	380	100
1. <u>อายุ</u>		
1) 14-25 ปี	144	37.89
2) 26-35 ปี	86	22.64
3) 36-50 ปี	150	39.47
2. <u>พื้นฐานการศึกษา</u>		
1) ต่ำกว่า ป.4	13	3.42
2) ป.4	263	69.21
3) ป.6 — ป.7	101	26.58
4) มัธยมศึกษา	3	0.79
3. <u>สถานภาพการสมรส</u>		
1) โสด	111	29.21
2) สมรส	269	70.79
4. <u>อาชีพหลัก</u>		
1) ทำนา	367	96.58
2) ทำไร่	6	1.58
3) ค้าขาย	5	1.32
4) รับจ้าง	2	0.52

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
5. รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ย		
1) 20,000 บาทขึ้นไป	92	24.21
2) 15,001 - 20,000 บาท	29	7.63
3) 10,001 - 15,000 บาท	107	28.16
4) 5,000 - 10,000 บาท	152	40.00
6. รายได้ของตนเองโดยเฉลี่ยต่อปี		
1) 4,000 บาทขึ้นไป	85	22.37
2) 3,001 - 4,000 บาท	48	12.63
3) 2,000 - 3,000 บาท	60	15.79
4) ต่ำกว่า 2,000 บาท	95	25.00
5) ไม่มีรายได้	92	24.21
7. ความสามารถหรือความถนัดพิเศษด้านอาชีพ*		
1) เลี้ยงไหม / ทอผ้าไหม	171	39.04
2) ตัดเย็บเสื้อผ้า	45	10.27
3) ศิลปประดิษฐ์	64	14.62
4) จักสาน	53	12.10
5) หมอลำ	16	3.65
6) ไม่มีความถนัดอะไรเป็นพิเศษ	89	20.32

* หมายถึง สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างในตาราง 3 ที่ได้ให้การสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 380 คน สรุปได้ดังนี้

1. อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสัมภาษณ์มีอายุระหว่าง 14-50 ปี ซึ่งแบ่งเป็นช่วงอายุคือ 14-25 ปี มี 144 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 กลุ่มอายุ 26-35 ปี มี 86 คน คิดเป็นร้อยละ 22.64 และกลุ่มอายุ 36-50 ปี มี 150 คน คิดเป็นร้อยละ 39.47 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
2. พื้นฐานการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 69.21 เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6-7 คิดเป็นร้อยละ 26.58 ผู้ที่เรียนต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มี 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.42 และจบระดับมัธยมศึกษา มีเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.79
3. สถานภาพการสมรส กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70.79 เป็นผู้สมรสแล้ว ที่เหลือร้อยละ 29.21 ยังเป็นโสด
4. อาชีพหลัก สตรีในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 96.32 มีอาชีพทำนา ที่เหลือจำนวนเล็กน้อยมีอาชีพทำไร่ ค้าขาย และรับจ้าง ตามลำดับ
5. รายได้ของครอบครัว เมื่อสอบถามถึงรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40.00 ตอบว่ามีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 5,000-10,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 28.16 มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 24.21 มีรายได้ตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป และที่เหลือร้อยละ 7.63 มีรายได้ครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อปีระหว่าง 15,001-20,000 บาท จึงเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อปี ประมาณ 5,000-20,000 บาท
6. รายได้ของตนเองโดยเฉลี่ยต่อปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25.00 ตอบว่ามีรายได้ของตนเองโดยเฉลี่ยต่อปีต่ำกว่า 2,000 บาท ร้อยละ 24.21 ตอบว่าไม่มีรายได้ ร้อยละ 22.37 ตอบว่ามีรายได้ตั้งแต่ 4,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 15.79 มีรายได้ระหว่าง 2,000-3,000 บาท ที่เหลือร้อยละ 12.63 ตอบว่ามีรายได้ระหว่าง 3,001-4,000 บาท

7. ความสามารถหรือความถนัดพิเศษ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.04 มีความสามารถหรือความถนัดพิเศษในการเลี้ยงไหม/ทอผ้าไหม รองลงมาร้อยละ 20.32 ตอบว่าไม่มีความสามารถหรือความถนัดพิเศษอะไรเป็นพิเศษ ร้อยละ 14.62 ถนัดด้านศิลปประดิษฐ์ เช่น ทำดอกไม้จากรังไหม ทำของที่ระลึก เย็บปักถักร้อย และทอผ้ายศรี ที่เหลือเพียงเล็กน้อยมีความถนัดด้านจักสาน ตักเย็บเสื้อผ้า และหมอลำ ตามลำดับ

ตอนที่ 2 : ประสิทธิภาพของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพ

ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพของสตรีกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงเวลา 3 ปี (ปีงบประมาณ 2528-2530) ได้เสนอในตาราง 4 ต่อไปนี้

ตาราง 4 จำนวนสตรีกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพในรอบ 3 ปี (ปีงบประมาณ 2528-2530) จำแนกตามสถานภาพการสมรส

ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม	โสด		สมรส		รวม	
	(N = 124)		(N = 303)		(N = 427)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปีที่ฝึกอบรม						
1) ปีงบประมาณ 2528	15	12.60	48	15.84	63	14.75
2) ปีงบประมาณ 2529	16	12.90	93	30.69	109	25.53
3) ปีงบประมาณ 2530	93	75.00	162	53.47	255	59.72
2. หน่วยงานที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม						
1) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด	6	4.84	58	19.14	64	14.99
2) สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด	15	12.10	55	18.16	70	16.39
3) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	81	65.32	98	32.34	179	41.92
4) วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด	11	8.87	22	7.26	33	7.73
5) สำนักงานเกษตรจังหวัด	9	7.26	45	14.85	54	12.65
6) สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด	2	1.61	25	8.25	27	6.52
3. โครงการที่เคยเข้าฝึกอบรม						
1) ตัดผมเสริมสวย	18	14.52	18	5.94	36	8.43
2) ตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี	57	45.96	46	15.18	103	24.13

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม	โสต		สมรส		รวม	
	(N = 124)		(N = 303)		(N = 427)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3) เลี้ยงไหม/ทอผ้าไหม	17	13.71	59	19.48	76	14.79
4) ทอผ้าที่กระตุก	4	3.23	82	27.06	86	20.14
5) เกษตรกรรมพื้นฐาน	13	10.48	28	9.24	41	9.60
6) ศิลปประดิษฐ์	11	8.87	22	7.26	33	7.73
7) หัตถกรรม	4	3.23	48	15.84	52	12.18
4. <u>สถานที่ฝึกอบรม</u>						
1) สถานที่ของหน่วยงาน	8	6.45	22	7.26	30	7.03
2) ศาลาวัด, ศาลากลางหมู่บ้าน	52	41.94	98	32.34	150	35.13
3) โรงเรียน	8	6.45	21	6.94	29	6.79
4) บ้านของสมาชิก	41	33.06	92	30.36	133	31.15
5) บ้านกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	15	12.10	70	23.10	85	19.90
5. <u>จำนวนวันที่ฝึกอบรม</u>						
1) 1 - 5 วัน	24	19.35	100	33.00	124	29.04
2) 6 - 15 วัน	11	8.87	22	7.26	33	7.73
3) 16 - 30 วัน	89	71.77	181	59.74	270	63.23
6. <u>ช่วงเวลาที่ยื่นแต่ละวัน</u>						
1) 9.00 - 12.00	64	51.61	171	56.44	235	55.04
2) 12.00 - 15.00	23	18.55	104	34.32	127	29.74
3) 9.00 - 15.00	37	29.84	28	9.24	65	15.22

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม	โสด (N = 124)		สมรส (N = 303)		รวม (N = 427)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
7. ค่าใช้จ่ายให้หน่วยงาน						
1) จ่าย 100 บาทขึ้นไป	79	63.71	146	48.18	225	52.69
2) ไม่ต้องจ่าย	45	36.29	157	51.82	202	47.31
8. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวตลอดการฝึกอบรม						
1) ต่ำกว่า 50 บาท	33	26.61	46	15.18	79	18.50
2) 50-100 บาท	57	45.97	129	42.57	186	43.56
3) 100 บาทขึ้นไป	34	27.42	128	42.25	162	37.94
9. ครูหรือวิทยากร						
1) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน	41	33.06	160	52.81	201	47.67
2) ผู้ชำนาญการที่หน่วยงานจัดให้	83	66.94	143	47.19	226	52.93
10. การนิเทศและตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่						
1) มี	49	39.52	105	34.65	154	36.07
2) ไม่มี	75	60.48	198	65.35	273	63.93
11. ผู้แนะนำให้เข้าฝึกอบรม						
1) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน	85	68.55	166	54.79	251	58.78
2) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	11	8.87	21	6.93	32	7.49
3) บุคคลในครอบครัว	17	13.71	43	14.19	60	14.06
4) เพื่อนบ้าน	9	7.26	67	22.11	76	17.80
5) สมัครด้วยตนเอง	2	1.61	6	1.98	8	1.87

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม	โสด		สมรส		รวม	
	(N = 124)		(N = 303)		(N = 427)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
12. <u>ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม</u>						
1) ทำให้มีรายได้เพิ่ม	31	25.00	67	22.11	98	22.95
2) ใช้ในชีวิตประจำวัน	38	30.65	209	68.98	247	57.85
3) ใช้เป็นพื้นฐานการศึกษาต่อ	55	44.35	27	8.91	82	19.20

*หมายเหตุ : N มีมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากมีผู้ตอบบางคนเข้ารับการฝึกอบรมมากกว่า 1 โครงการ และผู้ตอบบางคนตอบมากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพในช่วง 3 ปี (ปีงบประมาณ 2528-2530) ที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น ได้เสนอเป็นความคิดเห็นของสตรีที่ยังเป็นโสด สมรสแล้ว และรวมทั้ง 2 กลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. ปีที่ฝึกอบรม เมื่อพิจารณาจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละปีระหว่างปีงบประมาณ 2528-2530 จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี กล่าวคือ ปี 2528 มีสตรีกลุ่มตัวอย่างเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 14.75 ปี 2529 มีจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 25.53 และปี 2530 มีจำนวนถึง 255 คน คิดเป็นร้อยละ 69.32 ซึ่งแสดงให้เห็นแนวโน้มว่าจำนวนสตรีที่เข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพ ที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ มีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

2. หน่วยงานที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 41.92 เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด รองลงมาร้อยละ 16.29 อบรมจากสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด ร้อยละ 14.99 อบรมจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ร้อยละ 12.65 จากสำนักงานเกษตรจังหวัด ที่เหลือนอกนั้นเคยเข้ารับการฝึกอบรม

จากวิทยาลัยเกษตรร้อยเอ็ด และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ซึ่งคิดเป็นร้อยละเพียง 7.73 และ 6.52 ตามลำดับ

ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด ร้อยละ 65.32 เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพจาก ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 12.10 จากสำนักงาน แรงรักพัฒนาชนบทจังหวัด ร้อยละ 8.87 จากวิทยาลัยเกษตรกรรม ร้อยละ 7.26 จากสำนักงาน เกษตรจังหวัด ร้อยละ 4.84 จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และที่เหลือร้อยละ 1.61 จาก สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว ร้อยละ 32.34 เคยเข้ารับการฝึกอบรมจากศูนย์ การศึกษาอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งเป็นจำนวนมากที่สุดของกลุ่มนี้ รองลงมาร้อยละ 16.14 อบรมจากสำนักงานพัฒนาชนบทจังหวัด ร้อยละ 18.16 จากสำนักงานแรงรักพัฒนาชนบทจังหวัด ร้อยละ 14.85 จากสำนักงานเกษตรจังหวัด ที่เหลือนอกนั้นเคยเข้ารับการฝึกอบรมจากสำนักงาน อุตสาหกรรมจังหวัด และวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 8.25 และ 7.26 ตาม ลำดับ

3. โครงการที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม เมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ร้อยละ 24.13 ฝึกอบรมตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี รองลงมาร้อยละ 20.14 ฝึกอบรมการทอผ้ากึ่งกระตุก ร้อยละ 17.79 ฝึกอบรมเลี้ยงไหม/ทอผ้าไหม ร้อยละ 12.18 ฝึกอบรมหัตถกรรม ที่เหลือนอกนั้น ฝึกอบรมเกษตรกรรมพื้นฐาน ตัดผมเสริมสวย และศิลปประดิษฐ์ คิดเป็นร้อยละเพียง 9.60, 8.43 และ 7.73 ตามลำดับ

ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด สตรีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.96 ฝึกอบรมตัดเย็บเสื้อผ้า สตรี รองลงมาร้อยละ 14.52 ฝึกอบรมตัดผมและเสริมสวย ร้อยละ 13.71 ฝึกอบรมเลี้ยงไหม/ ทอผ้าไหม ร้อยละ 10.48 ฝึกอบรมเกษตรกรรมพื้นฐาน ที่เหลือนอกนั้นฝึกอบรมศิลปประดิษฐ์ ทอผ้า กึ่งกระตุก และหัตถกรรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละเพียง 8.87, 3.23 และ 3.23 ตามลำดับ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว ร้อยละ 27.06 ตอบว่าเข้ารับการฝึกอบรมการทอผ้า กึ่งกระตุก รองลงมาร้อยละ 19.48 ฝึกอบรมการเลี้ยงไหม/ทอผ้าไหม ร้อยละ 15.84 ฝึกอบรม ด้านหัตถกรรม ร้อยละ 15.18 ฝึกอบรมการตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ร้อยละ 9.24 ฝึกอบรมเกษตรกรรม

พื้นฐาน ที่เหลือนอกนั้นฝึกอบรมด้านประติษฐ์และตัดผมเสริมสวย คิดเป็นร้อยละเพียง 7.26 และ 5.94 ตามลำดับ

4. สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรมด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างทั้งที่ยังเป็นโสด สมรสแล้วและรวมทั้ง 2 กลุ่มให้คำตอบสอดคล้องกันว่าสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรมด้านอาชีพเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ศาลาวัด/ศาลากลางหมู่บ้าน บ้านของสมาชิก บ้านของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และที่เหลือนอกนั้นเป็นสถานที่ของหน่วยงานที่จัดฝึกอบรมและโรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งชี้แนวโน้มให้เห็นว่าโดยทั่วไปแล้วหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการฝึกอบรมด้านอาชีพในหมู่บ้านชนบทมักใช้ศาลาวัด/ศาลากลางหมู่บ้าน และบ้านของสมาชิกคนใดคนหนึ่งเป็นสถานที่ฝึกอบรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของโครงการและจำนวนสมาชิกที่เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละครั้ง

5. จำนวนวันที่ฝึกอบรม เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าร้อยละ 63.23 ใช้เวลาฝึกอบรมระหว่าง 16-30 วัน ร้อยละ 29.04 ฝึกอบรม 1-5 วัน ร้อยละ 7.73 ฝึกอบรม 6-15 วัน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด ผู้ตอบร้อยละ 71.77 ใช้เวลาฝึกอบรมระหว่าง 16-30 วัน ร้อยละ 19.35 ใช้เวลาฝึกอบรมระหว่าง 1-5 วัน ร้อยละ 8.87 ฝึกอบรมระหว่าง 6-15 วัน

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว ร้อยละ 59.74 ใช้เวลาฝึกอบรมระหว่าง 16-30 วัน ร้อยละ 33.00 ฝึกอบรม 1-5 วัน ร้อยละ 7.26 ฝึกอบรมระหว่าง 6-15 วัน

6. ช่วงเวลาฝึกอบรมแต่ละวัน เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าร้อยละ 55.04 ฝึกอบรมในตอนเช้า (ประมาณเวลา 09.00-12.00 น.) ร้อยละ 29.74 ฝึกอบรมในตอนบ่าย (ประมาณเวลา 12.00-15.00 น.) ร้อยละ 15.22 ฝึกอบรมตลอดวัน (ประมาณเวลา 09.00-15.00 น.)

กลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสด ร้อยละ 51.61 ฝึกอบรมในตอนเช้า ร้อยละ 29.84 ฝึกอบรมตลอดวัน และร้อยละ 18.55 ฝึกอบรมในตอนบ่าย

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว ร้อยละ 56.44 ฝึกอบรมในตอนเช้า ร้อยละ 34.32 ฝึกอบรมในตอนบ่าย ที่เหลือร้อยละ 15.22 ฝึกอบรมตลอดวัน

7. ค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้หน่วยงาน ในด้านค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายให้หน่วยงาน พบว่าโดยส่วนรวมมีถึงร้อยละ 52.69 ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ 100 บาทขึ้นไป และร้อยละ 47.31 ไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายดังกล่าว ทั้งนี้เพราะบางโครงการนั้นหน่วยงานที่จัดให้ฟรี โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพการสมรส พบว่าสตรีที่เป็นโสดร้อยละ 63.75 เสียค่าใช้จ่ายให้กับหน่วยงานที่จัด 100 บาทขึ้นไป ส่วนที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายคิดเป็นร้อยละ 36.29 ขณะที่สตรีที่สมรสแล้วร้อยละ 51.82 ไม่เสียค่าใช้จ่ายให้กับหน่วยงาน ส่วนที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ 100 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 48.18

8. ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ในด้านค่าใช้จ่ายส่วนตัว กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ถึงร้อยละ 43.56 ต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวในการฝึกอบรมระหว่าง 50-100 บาท ร้อยละ 37.94 เสียตั้งแต่ 100 บาทขึ้นไป ร้อยละ 18.50 เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่ำกว่า 50 บาท

เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพการสมรส พบว่าสตรีที่เป็นโสดร้อยละ 45.97 เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวระหว่าง 50-100 บาท ส่วนเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวตั้งแต่ 100 บาทขึ้นไป และต่ำกว่า 50 บาทนั้น คิดเป็นร้อยละ 27.42 และ 26.61 ตามลำดับ ขณะที่สตรีที่สมรสแล้วร้อยละ 42.57 เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวในการฝึกอบรมระหว่าง 50-100 บาท ส่วนเสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ 100 บาทขึ้นไป และต่ำกว่า 50 บาทนั้นคิดเป็นร้อยละ 42.25 และ 15.18 ตามลำดับ

9. ครูหรือวิทยากร ในด้านครูหรือวิทยากรที่ให้การฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ถึงร้อยละ 52.93 ตอบว่าครูหรือวิทยากรเป็นผู้ชำนาญการที่หน่วยงานจัดให้ และร้อยละ 47.07 ตอบว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ซึ่งแสดงให้เห็นแนวโน้มว่าหน่วยงานต่าง ๆ ได้เลือกผู้ชำนาญการเป็นครูหรือวิทยากรให้การฝึกอบรมด้านอาชีพมากขึ้นเรื่อย ๆ

เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพการสมรส พบว่าสตรีที่เป็นโสดร้อยละ 66.94 ตอบว่าครูหรือวิทยากรที่ให้การฝึกอบรมด้านอาชีพเป็นผู้ชำนาญการที่หน่วยงานจัดให้ ร้อยละ 33.06 ตอบว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ขณะที่สตรีที่สมรสแล้วร้อยละ 52.81 ตอบว่าครูหรือวิทยากรเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน และร้อยละ 47.19 ตอบว่าเป็นผู้ชำนาญการที่หน่วยงานจัดให้

10. การนิเทศและตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าร้อยละ 63.93 ตอบว่าไม่ได้รับการนิเทศและตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 36.07 ตอบว่าได้รับ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสด ร้อยละ 60.48 ตอบว่าไม่ได้รับการนิเทศและตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ ขณะที่ร้อยละ 39.52 ตอบว่าได้รับ

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว ร้อยละ 65.35 ไม่ได้รับการนิเทศและตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ มีเพียงร้อยละ 34.65 เท่านั้นที่ตอบว่าได้รับ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าโดยทั่วไปแล้วหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดฝึกอบรมด้านอาชีพในหมู่บ้านชนบท ได้จัดกิจกรรมการนิเทศตรวจเยี่ยมน้อย

11. ผู้แนะนำให้เข้าฝึกอบรม เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าร้อยละ 58.78 ได้รับการแนะนำให้เข้าฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ร้อยละ 17.80 ได้รับการแนะนำจากเพื่อนบ้าน ที่เหลือนอกนั้นได้รับการแนะนำจากบุคคลในครอบครัว กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านและสมัครด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละเพียง 14.06, 7.49 และ 1.87 ตามลำดับ ซึ่งแสดงแนวโน้มให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการแนะนำให้ประชาชนผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด พบว่าร้อยละ 68.55 ได้รับการแนะนำให้เข้าฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ร้อยละ 13.71 ได้รับการแนะนำจากบุคคลในครอบครัว ที่เหลือนอกนั้นได้รับการแนะนำจากกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนบ้าน และสมัครด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 8.87, 7.26 และ 1.61 ตามลำดับ

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว ผู้ตอบร้อยละ 54.79 ได้รับการแนะนำให้เข้าฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ร้อยละ 22.11 ได้รับการแนะนำจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 14.19 ได้รับการแนะนำจากบุคคลในครอบครัว ที่เหลือนอกนั้นได้รับการแนะนำจากกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และสมัครด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละเพียง 6.93 และ 1.98 ตามลำดับ

12. ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าร้อยละ 57.85 นำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ร้อยละ 22.95 ตอบว่าทำให้มีรายได้เพิ่ม ร้อยละ 19.20 ตอบว่าใช้เป็นพื้นฐานการศึกษาต่อ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด ร้อยละ 44.35 ตอบว่านำไปใช้เป็นพื้นฐานการศึกษาต่อ ร้อยละ 30.65 นำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ร้อยละ 25.00 ตอบว่าทำให้มีรายได้เพิ่ม

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว ผู้ตอบร้อยละ 68.91 นำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ร้อยละ 22.11 ตอบว่าทำให้มีรายได้เพิ่ม และร้อยละ 8.91 นำไปใช้เป็นพื้นฐานการศึกษาต่อ

ตอนที่ 3 : ความคิดเห็นของสตรีกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเข้ารับบริการฝึกอบรม

ความคิดเห็นของสตรีกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเคยเข้าร่วมในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา แสดงในตาราง 5 ต่อไปนี้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้ารับบริการฝึกอบรมด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเนื้อหาต่าง ๆ

เนื้อหาต่าง ๆ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของความคิดเห็น		
	โสด	สมรส	รวม
1. ความเหมาะสมของเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตร	2.34	2.26	2.28
2. ความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม	2.24	2.32	2.28
3. ความเหมาะสมของเวลาที่กำหนดในหลักสูตร	2.27	2.40	2.33
4. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละวัน	2.25	2.39	2.32
5. ช่วงเวลาในการฝึกอบรมในแต่ละวัน	2.31	2.43	2.37
6. ความเหมาะสมของฤดูกาลในการฝึกอบรม	2.31	2.38	2.34
7. ความเหมาะสมด้านค่าใช้จ่าย	2.27	2.38	2.32
8. ความเหมาะสมในด้านรูปแบบการฝึกอบรม	2.30	2.29	2.34
9. ความเหมาะสมของครู/วิทยากรที่ให้การฝึกอบรม	2.35	2.41	2.38
10. วิธีการเรียนการสอนที่ครู/วิทยากรใช้	2.31	2.45	2.38
11. ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม	2.42	2.37	2.39
เฉลี่ยทุกด้าน	2.31	2.37	2.34

หมายเหตุ : ความหมายของค่าเฉลี่ยมีดังนี้

1.00 - 1.66 เห็นด้วยในระดับน้อย

1.67 - 2.33 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2.34 - 3.00 เห็นด้วยในระดับมาก

จากตาราง 5 ซึ่งแสดงค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของสตรีกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอาชีพจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้

เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มรวมกัน พบว่าค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการทั้ง 11 ด้านอยู่ระหว่าง 2.28 ถึง 2.39 คือเห็นด้วยตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมาก กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดคือ ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.39$) รองลงมาคือค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อหา คือ ความเหมาะสมของครูหรือวิทยากร และวิธีการสอนของครูหรือวิทยากร ($\bar{X} = 2.38$) ที่เหลือนอกนั้นเห็นด้วยในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสด พบว่าเห็นด้วยตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมาก ($\bar{X}$ อยู่ระหว่าง 2.24 - 2.42) ที่เห็นด้วยในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.42$) ความเหมาะสมของครูหรือวิทยากร ($\bar{X} = 2.35$) และความเหมาะสมของเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตร ($\bar{X} = 2.34$) ที่เหลือนอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว มีค่าระหว่าง 2.26 ถึง 2.45 คือเห็นด้วยตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมาก เนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ วิธีการเรียนการสอนที่ครูหรือวิทยากรใช้ ช่วงเวลาในการฝึกอบรมในแต่ละวัน และความเหมาะสมของครูหรือวิทยากรที่ให้การฝึกอบรม ตามลำดับ ที่เหลือนอกนั้นเห็นด้วยในระดับปานกลาง

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 11 ด้านของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด สมรสแล้ว และรวมทั้ง 2 กลุ่มแล้ว พบว่าค่าเฉลี่ยทั้ง 11 ด้านของกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว และรวมทั้ง 2 กลุ่มอยู่ในระดับมาก คือ $\bar{X} = 2.37$ และ 2.34 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสดมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.31$)

ตอนที่ 4 : ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรี
ในชนบท

4.1 ความต้องการเกี่ยวกับประเภทและเนื้อหาในการฝึกอบรม

ประเภทและเนื้อหาที่กลุ่มตัวอย่างต้องการได้รับการฝึกอบรม แสดงในตาราง 6
ต่อไปนี้

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยของความต้องการเกี่ยวกับประเภทและเนื้อหาในการฝึกอบรมด้านอาชีพของ
กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเนื้อหาวิชาชีพ

เนื้อหาด้านอาชีพ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของความต้องการ		
	โสด	สมรส	รวม
1. ขยายพันธุ์พืช	2.20	2.40	2.30
2. เพาะเห็ดและทำเชื้อเห็ดชนิดต่าง ๆ	2.14	2.22	2.18
3. การทำนาแผนใหม่	2.26	2.21	2.24
4. การปลูกพืชไร่	2.01	2.16	2.09
5. การปลูกไม้ผล	2.10	2.05	2.08
6. การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	2.16	2.50	2.33
7. การปลูกผักสวนครัว	2.41	2.22	2.31
8. การเลี้ยงโค กระบือ	2.04	2.19	2.11
9. การเลี้ยงสุกร	1.71	1.93	1.82
10. การเลี้ยงสัตว์ปีก	1.84	1.97	1.91
11. การผสมเทียมปลา	1.84	1.73	1.78
12. การเลี้ยงปลา	2.09	1.90	2.00
13. การป้องกันและรักษาโรคสัตว์	2.25	2.08	2.17

ตาราง 6 (ต่อ)

เนื้อหาด้านอาชีพ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของความต้องการ		
	โสด	สมรส	รวม
14. อาหาร-ขนม	2.41	2.01	2.21
15. การออกแบบผลิตภัณฑ์	2.05	1.74	1.89
16. การทอผ้าที่กระตุก	2.31	2.26	2.28
17. เย็บปักถักร้อย ศิลปประดิษฐ์	2.41	2.00	2.21
18. การทอเสื่อกก	2.19	2.12	2.15
19. การทอผ้าลายซิก	2.44	2.30	2.37
20. การทำหมอนซิก	2.31	2.27	2.29
21. ทัดผมเสริมสวย	2.36	1.97	2.17
22. ทัดเย็บเสื้อผ้าสตรี	2.53	2.17	2.35

หมายเหตุ: ความหมายของค่าเฉลี่ย มีดังนี้

1.00 - 1.66 ต้องการในระดับน้อย

1.67 - 2.33 ต้องการในระดับปานกลาง

2.34 - 3.00 ต้องการในระดับมาก

จากตาราง 6 ซึ่งแสดงค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านประเภทและเนื้อหาในการฝึกอบรมด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างทั้งโสดและสมรสรวมกัน มีค่าระหว่าง 1.78 ถึง 2.37 ก็คือต้องการตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมาก กลุ่มตัวอย่างต้องการทอผ้าลายซิกมากที่สุด ($\bar{X} = 2.37$) รองลงมาคือตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ($\bar{X} = 2.35$) ที่เหลือนอกนั้นต้องการในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสด พบว่ามีความต้องการตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมาก ($\bar{x}$ อยู่ระหว่าง 1.71 ถึง 2.53) วิชาที่กลุ่มตัวอย่างต้องการมากที่สุด 2 อันดับแรก คือ ตัดเย็บเสื้อผ้าสตรีและการทอผ้าลายซิด ตามลำดับ ส่วนอันดับที่ 3 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 3 วิชา คือ การทำสวนผัก อาหาร-ขนม และเย็บปักถักร้อย/ศิลปประดิษฐ์ ($\bar{x} = 2.41$) ที่เหลือนอกนั้น ต้องการในระดับปานกลาง

สำหรับค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการทั้ง 22 เนื้อหาของกลุ่มตัวอย่าง ที่สมรสแล้วอยู่ระหว่าง 1.73 ถึง 2.50 วิชาที่กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้แสดงความต้องการมากที่สุดคือการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ($\bar{x} = 2.50$) รองลงมาคือการขยายพันธุ์พืช ($\bar{x} = 2.40$) ที่เหลือนอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

4.2 ความต้องการเกี่ยวกับช่วงเวลาในการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านช่วงเวลาในการเข้ารับการฝึกอบรมของสตรีกลุ่มตัวอย่าง แสดงในตาราง 7 ต่อไปนี้

ตาราง 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านช่วงเวลาในการฝึกอบรมด้านอาชีพของสตรีกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการสมรส

ความต้องการด้านช่วงเวลา	โสด		สมรส		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. <u>จำนวนชั่วโมงเรียนในแต่ละวัน</u>						
1) วันละ 2 ชั่วโมง	10	9.01	34	12.64	44	11.58
2) วันละ 3 ชั่วโมง	35	31.53	126	46.84	161	42.37
3) วันละ 4 ชั่วโมง	34	30.63	62	23.05	96	25.21
4) วันละ 5 ชั่วโมง	7	6.31	14	5.20	21	5.53
5) วันละ 6 ชั่วโมง	25	22.52	33	14.27	58	15.26
รวม	111	100	269	100	380	100
2. <u>ช่วงเวลาที่เหมาะสมในแต่ละวัน</u>						
1) เช้า (09.00 – 12.00 น.)	53	47.75	125	46.47	178	46.85
2) บ่าย (13.00 – 16.00 น.)	14	11.71	37	13.75	51	13.42
3) เย็น (16.00 – 19.00 น.)	19	17.12	58	21.56	77	20.26
4) ตลอดวัน (09.00 – 16.00 น.)	9	8.11	8	2.97	17	4.47
5) เวลาใดก็ได้	–	–	–	–	–	–
รวม	111	100	269	100	380	100

ตาราง 7 (ต่อ)

ความต้องการด้านช่วงเวลา	โศก		สมรส		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3. ช่วงเวลาที่เหมาะสมของปี						
1) ก่อนปักดำ	20	18.02	108	40.15	128	33.68
2) หลังปักดำ	13	11.71	57	21.19	70	18.42
3) ก่อนเก็บเกี่ยว	10	9.01	17	6.32	27	7.11
4) หลังเก็บเกี่ยว	68	61.26	87	32.34	155	40.79
รวม	111	100	269	100	380	100

จากตาราง 7 เกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงเรียนในแต่ละวันนั้นจะเห็นว่าผลรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งโศกและสมรสแล้ว ต้องการเรียนวันละ 3 ชั่วโมงมากที่สุดถึงร้อยละ 42.37 รองลงมาคือวันละ 4 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 25.26 และร้อยละ 15.26 ต้องการเรียนวันละ 6 ชั่วโมง ในขณะที่ต้องการเรียนวันละ 2 ชั่วโมงและ 5 ชั่วโมงเพียงร้อยละ 11.58 และ 5.53 ตามลำดับ

เมื่อแยกพิจารณาตามสถานภาพการสมรสแล้ว พบว่าสตรีที่ยังเป็นโศกต้องการเรียนวันละ 3 ชั่วโมงมากที่สุดคือร้อยละ 31.53 รองลงมาคือวันละ 4 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 30.63 และต้องการเรียนวันละ 5 ชั่วโมงน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 6.31 ส่วนสตรีกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้วต้องการเรียนวันละ 3 ชั่วโมงมากที่สุดถึง 126 คน คิดเป็นร้อยละ 46.84 รองลงมาคือวันละ 4 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 23.05 และต้องการเรียนวันละ 5 ชั่วโมงน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.20 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสตรีกลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโศกและสมรสแล้วมีความต้องการเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงเรียนในแต่ละวันสอดคล้องกัน

ด้านช่วงเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรมแต่ละวันพิจารณาจากผลรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งโศกและสมรสแล้ว พบว่าเวลาในตอนเช้า (09.00 - 12.00 น.) เป็นเวลาที่เหมาะสม

ที่สุดถึงร้อยละ 46.85 รองลงมาคือตอนเย็น (16.00 – 19.00 น.) คิดเป็นร้อยละ 20.26 และต้องการเรียนตลอดวัน (09.00 – 16.00 น.) น้อยที่สุดเพียง 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.47 เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด พบว่าต้องการเรียนในตอนเช้าร้อยละ 47.75 ในขณะที่ต้องการเรียนตลอดวันน้อยที่สุดร้อยละเพียง 8.11 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้วต้องการเรียนในตอนเช้ามากที่สุดถึงร้อยละ 46.47 รองลงมาคือตอนเย็น ร้อยละ 21.56 และต้องการเรียนตลอดวัน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละเพียง 2.97

สำหรับช่วงเวลาที่เหมาะสมของปี กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่าช่วงหลังการเก็บเกี่ยวเหมาะสมที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.79 รองลงมาคือก่อนการปักดำและหลังการปักดำ คิดเป็นร้อยละ 33.68 และ 18.42 ตามลำดับ ส่วนที่ต้องการน้อยที่สุดคือก่อนการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละเพียง 7.11 เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด พบว่าต้องการเรียนหลังการเก็บเกี่ยวมากที่สุดถึงร้อยละ 61.26 ขณะที่ต้องการเรียนก่อนการเก็บเกี่ยวเพียงร้อยละ 9.01 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้วต้องการเรียนในช่วงเวลาก่อนการปักดำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.15 รองลงมาคือหลังการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 32.34 หลังการปักดำ ร้อยละ 21.19 และต้องการเรียนก่อนการเก็บเกี่ยวน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละเพียง 6.32

4.3 ความต้องการด้านค่าใช้จ่าย

4.3.1 ค่าใช้จ่ายให้กับหน่วยงาน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านค่าใช้จ่ายในการเข้ารับบริการฝึกอบรมด้านอาชีพที่ต้องจ่ายให้กับหน่วยงานที่จัดและอัตราค่าใช้จ่ายที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความต้องการแสดงในตาราง 8 ดังต่อไปนี้

ตาราง 8 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเสียค่าใช้จ่ายให้กับหน่วยงานและอัตราค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมด้านอาชีพ

ความคิดเห็น	โสด		สมรส		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. <u>ความเต็มใจถ้าต้องเสียค่าใช้จ่าย</u>						
1) เต็มใจ	94	84.68	202	75.09	296	77.89
2) ไม่เต็มใจ	17	15.32	67	24.91	84	22.11
รวม	111	100	269	100	380	100
2. <u>อัตราค่าใช้จ่ายที่คิดว่าควรเสีย</u>						
1) เต็มราคา	30	27.03	40	14.87	70	18.42
2) ครึ่งราคา	24	21.62	76	28.25	100	26.32
3) เสียเล็กน้อย	40	36.04	86	31.97	126	33.16
4) ไม่ตอบ	17	15.31	67	24.91	84	22.10
รวม	111	100	269	100	380	100

จากตาราง 8 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมให้กับหน่วยงานที่จัด และอัตราค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมด้านอาชีพ โดยแยกเป็นความต้องการของสตรีโสดกับที่สมรสแล้ว และรวมทั้ง 2 กลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. ความเต็มใจถ้าต้องเสียค่าใช้จ่าย เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ให้ความเห็นว่าถ้าจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายให้กับหน่วยงานที่จัดฝึกอบรมแล้ว ร้อยละ 77.89 ตอบว่าเต็มใจเสียและที่เหลือร้อยละ 22.11 ไม่เต็มใจ

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสด ให้ความเห็นว่าถ้าจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายให้กับหน่วยงานที่จัดฝึกอบรมแล้วร้อยละ 84.68 ตอบว่าเต็มใจและที่เหลือร้อยละ 15.32 ตอบว่าไม่เต็มใจ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว ร้อยละ 75.09 ตอบว่าเต็มใจ ส่วนที่เหลือร้อยละ 24.91 ไม่เต็มใจ

2. อัตราค่าใช้จ่ายที่ควรเสีย เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มแล้ว ให้ความเห็นว่าถ้าจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายให้กับหน่วยงานที่จัดแล้ว อัตราที่ควรเสียนั้นผู้ตอบร้อยละ 33.16 เห็นว่าควรเสียเล็กน้อย ร้อยละ 26.32 เห็นว่าควรเสียครึ่งราคา ร้อยละ 22.10 ไม่ตอบข้อความ และที่เหลือนอกนั้นร้อยละ 18.42 เห็นว่าควรเสียเต็มราคา

กลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสด ร้อยละ 36.04 เห็นว่าควรเสียเล็กน้อย ร้อยละ 27.03 ควรเสียเต็มราคา ร้อยละ 21.62 เห็นว่าควรเสียครึ่งราคา และร้อยละ 15.31 ไม่ตอบข้อความ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว ร้อยละ 31.97 ให้ความเห็นว่าควรเสียเล็กน้อย ร้อยละ 28.25 เห็นว่าควรเสียครึ่งราคา ร้อยละ 24.91 ไม่ตอบข้อความ และที่เหลือร้อยละ 14.87 ตอบว่าควรเสียเต็มราคา

4.3.2 การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรมด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง แสดงในตาราง 9 ต่อไปนี้

ตาราง 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรมด้านอาชีพ จำแนกตามสถานภาพการสมรส

การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการฝึก	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของความคิดเห็น		
	โสด	สมรส	รวม
1. เสียค่าบำรุงทั้งหมดแล้วไม่ต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์มาอีก	2.55	2.37	2.46
2. เสียค่าบำรุงเล็กน้อยแล้วจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาเองส่วนหนึ่ง	2.28	1.15	1.72
3. จัดหาวัสดุอุปกรณ์มาเองทั้งหมดไม่ต้องเสียค่าบำรุง	1.91	2.06	1.99
4. เสียค่าบำรุงเต็มอัตราและจัดหาวัสดุอุปกรณ์บางส่วน	1.89	1.84	1.87
5. เสียค่าจ้างครูหรือวิทยากรและสมทบวัสดุอุปกรณ์บางส่วน	1.62	1.67	1.65

หมายเหตุ: ความหมายของค่าเฉลี่ยมีดังนี้

- 1.00 - 1.66 เห็นด้วยในระดับน้อย
- 1.67 - 2.33 เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 2.34 - 3.00 เห็นด้วยในระดับมาก

จากตาราง 9 เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 2 กลุ่ม กับกลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสดแล้ว พบว่าถ้าจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรมอาชีพ กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็น สอดคล้องกันว่าการเสียค่าบำรุงทั้งหมดแล้วไม่ต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์มาอีกมากที่สุด ส่วนที่ ต้องการน้อยที่สุดคือเสียค่าจ้างครูหรือวิทยากรและสมทบวัสดุอุปกรณ์ ที่เหลือนอกนั้นต้องการในระดับ ปานกลาง

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว ต้องการเสียค่าบำรุงทั้งหมดแล้วไม่ต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์ มาอีกมากที่สุด ($\bar{X} = 2.37$) ส่วนที่ ต้องการน้อยที่สุดคือเสียเงินบำรุงเล็กน้อยแล้วจัดหาวัสดุอุปกรณ์ มาเองส่วนหนึ่ง ($\bar{X} = 1.15$) ที่เหลือนอกนั้นต้องการในระดับปานกลาง

4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมด้านอาชีพ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมด้านอาชีพ
ของสตรีกลุ่มตัวอย่าง แสดงในตาราง 10 ต่อไปนี้

ตาราง 10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมด้านอาชีพและ
ระยะเวลาในการฝึกอบรม จำแนกตามสถานภาพการสมรส

ความต้องการเกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตร	โสด		สมรส		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. <u>ผู้กำหนดหลักสูตร</u>						
1) ควรให้หน่วยงานที่จัดเป็นผู้กำหนด	54	48.65	161	59.85	215	56.58
2) ควรให้ผู้เรียนร่วมกันกำหนด	11	9.91	21	7.81	32	8.40
3) ควรให้หน่วยงานและผู้เรียนร่วมกันกำหนด	43	38.74	74	27.51	117	43.40
4) อย่างไรก็ได้	3	2.70	13	4.83	16	4.20
รวม	111	100	269	100	380	100
2. <u>ช่วงเวลาของการฝึกอบรมด้านอาชีพ</u>						
1) 3 - 10 วัน	13	11.71	105	39.03	118	31.06
2) 50 ชั่วโมง (ครึ่งเดือน)	36	32.43	54	20.07	90	23.68
3) 100 ชั่วโมง (1 เดือน)	14	12.61	74	27.51	88	23.16
4) 150 ชั่วโมง (1 เดือนครึ่ง)	26	23.42	10	3.72	36	9.47
5) 200 ชั่วโมง (2 เดือน)	17	15.32	17	6.32	34	8.95
6) 250 ชั่วโมง (2 เดือนครึ่ง)	5	4.50	9	3.35	14	3.68
รวม	111	100	269	100	380	100

จากตาราง 10 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการกำหนดหลักสูตรและระยะเวลาการฝึกอบรมด้านอาชีพ โดยแยกการพิจารณาเป็น 2 ส่วนคือ

1. ผู้กำหนดหลักสูตร พิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งที่เป็นโสด สมรสแล้ว และรวมทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการสอดคล้องกันคือควรให้หน่วยงานที่จัดเป็นผู้กำหนดหลักสูตร การฝึกอบรมมากที่สุดถึงร้อยละ 48.65, 59.85 และ 56.58 ตามลำดับ รองลงมามีความต้องการ สอดคล้องกันว่าควรให้หน่วยงานและผู้เรียนร่วมกันกำหนด ร้อยละ 38.74, 27.51 และ 43.40 ตามลำดับ
2. ช่วงเวลาของการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างรวม 2 กลุ่มให้ความเห็นว่าต้องการฝึกอบรม 3-10 วันมากที่สุดถึงร้อยละ 51.06 รองลงมาคือ 50 ชั่วโมง (ครึ่งเดือน) คิดเป็นร้อยละ 23.68 และ 200 ชั่วโมง (2 เดือน) เพียงร้อยละ 8.95 เมื่อพิจารณาตามสถานภาพการสมรสแล้ว สตรี ที่เป็นโสดมีความต้องการฝึกอบรม 50 ชั่วโมง (ครึ่งเดือน) มากที่สุดถึงร้อยละ 32.43 รองลงมา คือ 150 ชั่วโมง (1 เดือนครึ่ง) ร้อยละ 23.42 และต้องการฝึกอบรม 250 ชั่วโมง (2 เดือนครึ่ง) เพียงร้อยละ 4.50 ส่วนสตรีที่สมรสแล้วมีความต้องการฝึกอบรม 3-10 วันถึงร้อยละ 39.03 รอง ลงมาคือ 100 ชั่วโมง (1 เดือน) คิดเป็นร้อยละ 27.31 และ 250 ชั่วโมง (2 เดือนครึ่ง) เพียง ร้อยละ 3.35

4.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านรูปแบบการจัดการฝึกอบรมด้านอาชีพ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านรูปแบบการจัดการฝึกอบรมด้านอาชีพที่กลุ่มตัวอย่างต้องการ แสดงในตาราง 11 ต่อไปนี้

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความต้องการด้านรูปแบบการฝึกอบรมด้านอาชีพ

รูปแบบการวัด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของความต้องการ		
	โสด	สมรส	รวม
1. จัดเป็นชั้นเรียนในหมู่บ้านโดยส่งครูหรือวิทยากรไปสอนให้	2.83	2.62	2.73
2. จัดส่งหนังสือหรือสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับอาชีพให้ผู้เรียนศึกษาเอง	1.73	1.93	1.83
3. จัดสอนและแนะนำวิชาชีพทางวิทยุกระจายเสียง	1.51	1.75	1.63
4. ส่งไปฝึกตามโรงงานหรือสถานที่ประกอบการ	2.35	1.90	2.12
5. ศึกษานอกสถานที่โดยพาไปดูการประกอบอาชีพหรือสถานที่ประกอบการ	2.32	2.10	2.21
6. ส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ	2.42	2.19	2.31
7. เรียนจากภาพยนตร์หรือวีดีโอ	1.44	1.68	1.56

หมายเหตุ : ความหมายของค่าเฉลี่ย มีดังนี้

1.00 - 1.66 ต้องการในระดับน้อย

1.67 - 2.33 ต้องการในระดับปานกลาง

2.34 - 3.00 ต้องการในระดับมาก

จากตาราง 11 เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้งที่ยังเป็นโสด สมรสแล้ว และรวมทั้ง 2 กลุ่มแล้ว กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าการจัดเป็นชั้นเรียนในหมู่บ้านโดยส่งครูหรือวิทยากรไปสอนให้มากที่สุด ($\bar{X} = 2.83, 2.62$ และ 2.73) ตามลำดับ รองลงมาคือต้องการให้ส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 2.42, 2.19$ และ 2.31) ตามลำดับที่เหลือนอกนั้นต้องการเรียนจากภาพยนตร์หรือวีดิโอน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.56, 1.44$ และ 1.68) ตามลำดับ

4.6 ความคิดเห็นและความต้องการด้านครูหรือวิทยากรและวิธีการสอน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านครูหรือวิทยากรและวิธีการสอน แสดงในตาราง 12 ต่อไปนี้

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านครูหรือวิทยากรและวิธีการให้การฝึกอบรมด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

คุณลักษณะและวิธีการสอนของครูหรือวิทยากร	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของความต้องการ		
	โสด	สมรส	รวม
1. <u>คุณสมบัติหรือคุณลักษณะของครูหรือวิทยากร</u>			
1) ผู้ชำนาญการในห้องถิ่นที่ผู้เรียนเลือกเอง	2.25	2.20	2.23
2) ผู้ชำนาญการในห้องถิ่นที่หน่วยงานจัดให้	2.38	2.27	2.33
3) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเอง	2.46	2.13	2.29
4) ผู้ชำนาญการจากห้องถิ่นอื่นที่หน่วยงานจัดให้	1.80	1.97	1.88
5) ผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ อยู่แล้ว	1.96	2.13	2.05
6) ใครก็ได้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างเต็มที่	2.13	2.34	2.24
2. <u>วิธีการสอนของครูหรือวิทยากร</u>			
1) บรรยาย อธิบาย และผู้เรียนจดบันทึก	2.14	2.05	2.10
2) สาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม	2.59	2.47	2.53
3) อภิปรายและแสดงความคิดเห็น	2.14	2.04	2.09
4) บรรยายและฝึกปฏิบัติ	2.63	2.32	2.48
5) จัดทัวร์อาชีพ	2.10	1.96	1.90

หมายเหตุ : ความหมายของค่าเฉลี่ย มีดังนี้

1.00 - 1.66 ต้องการในระดับน้อย

1.67 - 2.33 ต้องการในระดับปานกลาง

2.34 - 3.00 ต้องการในระดับมาก

จากตาราง 12 ด้านคุณสมบัติหรือคุณลักษณะของครูหรือวิทยากร เพื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างโดยรวม พบว่าค่าเฉลี่ยของความถี่อยู่ระหว่าง 1.88 ถึง 2.33 คือต้องการระดับปานกลางทั้งหมด ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสดต้องการตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมาก คุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสดต้องการมาก คือเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ($\bar{X} = 2.46$) รองลงมาคือเป็นผู้ชำนาญการในห้องดินที่หน่วยงานจัดให้ ($\bar{X} = 2.38$) ที่เหลือนอกนั้นต้องการปานกลาง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้วต้องการใครก็ได้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้นอย่างแท้จริงมากที่สุด ($\bar{X} = 2.34$) ที่เหลือนอกนั้นต้องการในระดับปานกลาง

ด้านวิธีการเรียนการสอนของครูหรือวิทยากร เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วต้องการการสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตามมาก ($\bar{X} = 2.53$) รองลงมาคือการบรรยายฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.48$) ที่เหลือนอกนั้นต้องการปานกลาง วิธีการเรียนการสอนที่กลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสดต้องการมากคือการบรรยายและฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.63$) รองลงมาคือการสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ที่เหลือนอกนั้นต้องการปานกลาง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้วต้องการมากคือการสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ($\bar{X} = 2.47$) ที่เหลือนอกนั้นต้องการปานกลาง

4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านวิธีการแจ้งข่าวการฝึกอบรมด้านอาชีพ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านวิธีการแจ้งข่าวการฝึกอบรมของกลุ่มตัวอย่าง แสดงในตาราง 13 ต่อไปนี้

ตาราง 13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านวิธีการแจ้งข่าว การรับสมัครเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการแจ้งข่าว	โสด		สมรส		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. ประกาศทางวิทยุกระจายเสียง	16	12.03	69	20.54	85	18.12
2. ประกาศทางหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน	24	18.05	112	33.33	136	29.00
3. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านประชุมชี้แจง	46	34.58	93	27.68	139	29.64
4. เจ้าหน้าที่หน่วยงานชี้แจงและรับสมัคร	43	32.33	51	15.18	94	20.04
5. ประกาศทางหนังสือพิมพ์	4	3.01	11	3.27	15	3.20
รวม	133	100	336	100	469	100

หมายเหตุ : N มากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากตอบได้หลายข้อ

จากตาราง 13 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านวิธีการแจ้งข่าวการฝึกอบรมด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกเป็นความต้องการของสตรีโสด สมรสแล้ว และรวมกันทั้ง 2 กลุ่ม คำตอบในตารางนี้ผู้ตอบตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ ดังนั้นความถี่รวมจึงมากกว่าจำนวนผู้ตอบทั้งหมด และสรุปได้ดังนี้

เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ร้อยละ 29.64 ต้องการให้กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านประชุมชี้แจง รองลงมาคือร้อยละ 29.00 ต้องการให้ประกาศทางหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน ร้อยละ 20.04 ต้องการให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานชี้แจงและรับสมัคร ร้อยละ 18.12 ต้องการให้ประกาศทางวิทยุกระจายเสียง และน้อยที่สุดคือร้อยละ 3.20 ต้องการให้ประกาศทางหนังสือพิมพ์

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด ร้อยละ 34.58 ต้องการให้กำหนด/ผู้ใหญ่วัยประชุมชี้แจง รองลงมาร้อยละ 32.33 ต้องการให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานประชุมชี้แจงและรับสมัคร และน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 3.01 ต้องการให้ประกาศทางหนังสือพิมพ์

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว ร้อยละ 33.33 ต้องการให้ประกาศทางหอกระจายข่าวใน หมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 27.68 ต้องการให้กำหนด/ผู้ใหญ่วัยประชุมชี้แจง ร้อยละ 20.54 ต้องการให้ ประกาศทางวิทยุกระจายเสียง และน้อยที่สุดคือร้อยละ 3.27 ต้องการให้ประกาศทางหนังสือพิมพ์

4.8 ความเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการนิเทศและตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่
ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการนิเทศและตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่
 แสดงในตาราง 14 ดังต่อไปนี้

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการนิเทศตรวจเยี่ยมและคำแนะนำ
 จากเจ้าหน้าที่ของกลุ่มตัวอย่าง

ความต้องการด้านการนิเทศและตรวจเยี่ยม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของความต้องการ		
	โศก	สมรส	รวม
1. แนะนำทางการศึกษาต่อ	2.52	2.35	2.44
2. แนะนำทางการประกอบอาชีพ	2.69	2.49	2.59
3. การรวมกลุ่มเพื่อการผลิตและการจำหน่าย	2.36	2.38	2.37
4. การจัดหาแหล่งเงินทุน	2.29	2.34	2.32
5. การจัดหาตลาด	2.29	2.28	2.29
6. ความรู้ทั่วไป ข่าวสารบ้านเมือง	2.09	2.07	2.08

หมายเหตุ : ความหมายของค่าเฉลี่ยมีดังนี้

1.00 - 1.66 ต้องการในระดับน้อย

1.67 - 2.33 ต้องการในระดับปานกลาง

2.34 - 3.00 ต้องการในระดับมาก

จากตาราง 14 เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าสตรีกลุ่มตัวอย่างต้องการ
 แนะนำทางการประกอบอาชีพ แนะนำทางการศึกษาต่อและการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตและการ
 จำหน่ายอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ ตั้งแต่ 2.34 ขึ้นไป) ที่เหลือนอกนั้นต้องการในระดับปานกลาง

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสดต้องการการแนะนำการประกอบอาชีพแนะนำการศึกษาต่อ และการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตและการจำหน่ายอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้วต้องการการแนะนำการประกอบอาชีพ การรวมกลุ่มเพื่อการผลิตและการจำหน่าย แนวทางการศึกษาต่อ และการจัดหาแหล่งเงินทุนอยู่ในระดับมาก ที่เหลือ นอกนั้นต้องการในระดับปานกลาง

4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการประเมินผล

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการประเมินผลในการฝึกอบรมด้านอาชีพของสตรีกลุ่มตัวอย่าง แสดงในตาราง 15 ต่อไปนี้

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการประเมินผลในการฝึกอบรมด้านอาชีพของสตรีกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการประเมินผลการฝึกอบรมด้านอาชีพ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของความต้องการ		
	โสด	สมรส	รวม
1. สัมภาษณ์ผู้เรียนประกอบการรับสมัคร	2.55	2.58	2.57
2. ทดสอบความรู้ก่อนเรียน	2.42	2.42	2.42
3. ประเมินผลงานก่อนการจบหลักสูตร	2.59	2.43	2.51
4. ทดสอบข้อเขียนแทนการปฏิบัติงานจริง	2.05	2.12	2.08
5. ให้ผู้เรียนประเมินผลงานกันเองก็พอ	1.75	1.99	1.87
6. การประเมินผลควรทำอย่างเคร่งครัด	2.33	2.16	2.24
7. ไม่ควรมีการประเมินผลก่อนการจบหลักสูตร	1.62	2.00	1.81

หมายเหตุ : ความหมายของค่าเฉลี่ยมีดังนี้

1.00 - 1.66 ต้องการในระดับน้อย

1.67 - 2.33 ต้องการในระดับปานกลาง

2.34 - 3.00 ต้องการในระดับมาก

จากตาราง 15 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการประเมินผลในการฝึกอบรมด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนรวม และพิจารณาแยกตามสถานภาพการสมรส พบว่ามีความเห็นสอดคล้องกันว่าวิธีการประเมินผลการฝึกอบรมโดยสัมภาระณผู้เรียนประกอบการรับสมัครทดสอบความรู้ก่อนเรียน และประเมินผลงานก่อนการจบหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ส่วนวิธีการประเมินผลแบบอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสด สมรสแล้ว และรวมทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่าอยู่ในระดับปานกลาง เว้นแต่ไม่ควรมีการประเมินผลก่อนการจบหลักสูตรเท่านั้นที่กลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสดเห็นว่ามีความต้องการอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.62$)

4.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมด้านอาชีพ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการที่จะได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมด้านอาชีพของสตรีกลุ่มตัวอย่าง แสดงในตาราง 16 ต่อไปนี้

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการที่จะได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกอบรม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของความต้องการ		
	โสด	สมรส	รวม
1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง	2.16	2.64	2.40
2. เพื่อนำความรู้ไปแนะนำผู้อื่น	1.29	2.31	1.80
3. เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน	2.08	2.39	2.24
4. เพื่อให้มีรายได้เพิ่ม	2.65	2.75	2.70
5. เพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อ	2.54	1.91	2.23

หมายเหตุ : ความหมายของค่าเฉลี่ยมีดังนี้

1.00 - 1.66 ต้องการในระดับน้อย

1.67 - 2.33 ต้องการในระดับปานกลาง

2.34 - 3.00 ต้องการในระดับมาก

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่าโดยส่วนรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างต้องการได้รับผลประโยชน์จากการฝึกอบรมด้านอาชีพเพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากที่สุด ($\bar{x} = 2.70$) รองลงมาคือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง นำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน และเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อ ตามลำดับ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสดต้องการนำไปใช้เพิ่มพูนรายได้มากที่สุด รองลงมาคือเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อเพิ่มเติม เพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง และนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ตามลำดับ

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้วต้องการนำไปใช้เพิ่มทุนรายได้มากที่สุด เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสด รองลงมาคือเพื่อเพิ่มทุนความรู้ให้กับตนเอง นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันและเพื่อนำความรู้ไปแนะนำคนอื่น ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งที่ยังเป็นโสดและที่สมรสแล้วต้องการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมด้านอาชีพไปใช้ในการที่จะเพิ่มทุนรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวเป็นอันดับแรก ส่วนการนำไปใช้ในด้านอื่น ๆ เป็นอันดับรอง

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานต่าง ๆ 6 หน่วยงาน และดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2530

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาอาชีพของสตรีในชนบทจากทัศนะของสตรีกลุ่มต่าง ๆ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสตรีในชนบทที่ผ่านการฝึกอบรมด้านอาชีพมาแล้วว่ามีความต้องการและข้อเสนอแนะต่อกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีอย่างไรจึงจะเกิดผล
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสตรีในชนบทที่มีต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพที่ดำเนินการโดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีในห้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือสตรีในชนบทจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีอายุระหว่าง 14-50 ปี และเป็นผู้เคยเข้าร่วมในโครงการหรือเคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่จัดโดยหน่วยงานของรัฐ 6 หน่วยงาน คือ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ซึ่งจัดขึ้นในช่วงปีงบประมาณ 2530 มีสตรีที่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว 7,059 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คัดเลือกมาจากประชากรข้างต้น ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยเริ่มจากการแบ่งอำเภอทั้งหมด ซึ่งมี 14 อำเภอ กับ 3 กิ่งอำเภอ ออก

เป็น 4 เขต แล้วจับสลากเลือกอำเภอจากทั้ง 4 เขตมาเขตละ 1 อำเภอ ได้อำเภอเป้าหมาย 4 อำเภอคือ อำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอเมืองสรวง อำเภอสว่างแดนดิน และอำเภอหนองพอก แล้วทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยให้ผู้ที่ถูกเลือกกระจายไปตามหน่วยงานที่ให้บริการให้ครบทั้ง 6 หน่วยงาน ซึ่งอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานที่จัดฝึกอบรมว่าสตรีเหล่านั้นอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือตำบลใดบ้าง แล้วติดตามไปทำการสัมภาษณ์ยังท้องถิ่นที่สตรีเหล่านั้นอาศัยอยู่ ได้ทำการสัมภาษณ์สตรีกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 380 คน คิดเป็นร้อยละ 5.38 ของกลุ่มประชากร และคิดเป็นร้อยละ 17.51 ของสตรีที่ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพใน 4 อำเภอนั้น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของสตรีเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์การเข้ารับการฝึกอบรมที่ผ่านมา ข้อคำถามเป็นแบบเติมข้อความสั้น ๆ ตอนที่ 3 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เคยเข้าร่วม ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามนั้นผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยมีครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ดที่ประจำในพื้นที่นั้น ๆ เป็นผู้ช่วย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และจัดอันดับความสำคัญ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 380 คนเป็นโสด 111 คน คิดเป็นร้อยละ 29.21 สมรสแล้ว 269 คน คิดเป็นร้อยละ 70.79 ทางด้านอายุพบว่าร้อยละ 39.47 มีอายุระหว่าง 36-50 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ 14-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.89 ร้อยละ 69.21 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 26.58 จบชั้นประถมปีที่ 6-7 ทางด้านอาชีพพบว่าร้อยละ 96.58 ทำนาเป็นอาชีพหลัก รองลงมาคือทำไร่ ทำสวน และรับจ้าง ตามลำดับ ส่วนรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อปีส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท

2. ประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 41.92 เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด รองลงมาคือสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ตามลำดับ วิชาที่สตรีกลุ่มตัวอย่างเข้ารับการฝึกอบรมเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ทอผ้าที่กระตุกเลี้ยงไหมทอผ้าไหม ทางด้านครูหรือวิทยากรที่ให้การฝึกอบรมด้านอาชีพนั้น ร้อยละ 52.93 เป็นผู้อำนวยการที่หน่วยงานจัดให้ รองลงมาเป็นเจ้าของหน้าที่ของหน่วยงานที่จัดฝึกอบรม ผู้แนะนำให้เข้ารับการฝึกอบรมได้แก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่จัดมากที่สุด รองลงมาคือบุคคลในครอบครัว ซึ่งได้แก่ บิดา มารดา หรือสามี สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 57.85 ตอบว่านำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน รองลงมาคือนำไปเพิ่มผลผลิตเพื่อให้มีรายได้เพิ่ม และใช้เป็นพื้นฐานการศึกษาต่อเพิ่มเติม ตามลำดับ

3. ความคิดเห็นของสตรีกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ทุกโครงการ โดยพิจารณาความเหมาะสมด้านต่าง ๆ 11 ด้าน คือ ความเหมาะสมของเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตร สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม เวลาที่กำหนดในหลักสูตร เวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละวัน ช่วงเวลาในการฝึกอบรมแต่ละวัน ความเหมาะสมของฤดูกาลในการฝึกอบรม ค่าใช้จ่าย รูปแบบการฝึกอบรม ครูหรือวิทยากรที่ใช้ และประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม รองลงมาคือวิธีการเรียนการสอนที่ครูหรือวิทยากรใช้ ครูหรือวิทยากรที่ให้การฝึกอบรม และช่วงเวลาในการฝึกอบรมในแต่ละวัน ตามลำดับ

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรี ในชนบทที่จะจัดขึ้นในอนาคต ทางด้านประเภทเนื้อหาวิชาที่กลุ่มตัวอย่างต้องการเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การทอผ้าลายซิด ตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ตามลำดับ ส่วนช่วงเวลาที่ต้องการฝึกอบรมในแต่ละวันนั้น ส่วนใหญ่ต้องการวันละ 3 ชั่วโมง รองลงมาคือ 4 ชั่วโมง และต้องการฝึกอบรมในตอนเช้า (ระหว่างเวลาประมาณ 09.00 - 12.00 น.) มากที่สุด

ทางด้านช่วงเวลาของปีในการเข้ารับการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการฝึกอบรม หลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว รองลงมาคือก่อนการปักดำ ซึ่งอยู่ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเป็นช่วงที่ว่างจากงานในไร่นา เป็นหน้าแล้ง และสตรีในชนบทส่วนใหญ่ว่างงาน

เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ถ้าจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายให้กับหน่วยงานที่จัดแล้ว กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 77.89 ตอบว่าเต็มใจ ส่วนที่ไม่เต็มใจมีเพียง 22.11 ซึ่งให้เหตุผลว่าเพราะรายได้น้อย ไม่มีเงินพอ และถ้าจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.16 ตอบว่าต้องการเสีย ในอัตราเพียงเล็กน้อย รองลงมาคือเสียครึ่งราคา โดยให้เหตุผลในตนเองเดียวกันกับที่กล่าวแล้ว

สำหรับวิธีการเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างต้องการเสียค่าบำรุงทั้งหมดแล้วไม่ต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์อีก โดยให้เหตุผลว่าไม่ต้องการให้มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นอีก

ทางด้านการกำหนดหลักสูตรในการฝึกอบรมด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้ หน่วยงานที่จัดเป็นผู้กำหนดหลักสูตรเอง สำหรับระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตรการฝึกอบรมด้านอาชีพ นั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าควรกำหนดหลักสูตรระยะสั้น ๆ ระหว่าง 3-10 วัน รองลงมาคือ หลักสูตร 50 ชั่วโมง (ประมาณครึ่งเดือน)

เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการฝึกอบรมด้านอาชีพนั้น รูปแบบที่กลุ่มตัวอย่างต้องการมากที่สุด คือจัดเป็นชั้นเรียนในหมู่บ้าน โดยมีครูหรือวิทยากรไปสอนให้ รองลงมาคือต้องการให้หน่วยงานที่จัดทำ การส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และพาไปศึกษานอกสถานที่โดยพาไปดู การประกอบอาชีพหรือสถานประกอบการ

สำหรับครูหรือวิทยากรนั้น กลุ่มตัวอย่างต้องการมากที่สุด คือ ผู้ชำนาญการในท้องถิ่นที่ หน่วยงานจัดให้ รองลงมาคือเป็นเจ้าของพื้นที่ของหน่วยงานที่จัดเอง และผู้ชำนาญการในท้องถิ่นที่ ผู้เรียนเลือกเอง ด้านวิธีการสอนของครูหรือวิทยากรกลุ่มตัวอย่างต้องการวิธีสอนแบบสาธิตและให้ ผู้เรียนปฏิบัติตามมากที่สุด รองลงมาคือวิธีบรรยายและฝึกปฏิบัติ

วิธีการแจ้งข่าวการฝึกอบรมด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างต้องการมากที่สุดให้กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ประกาศหรือประชุมชี้แจง รองลงมาคือให้ประกาศทางหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน ส่วนการ ประกาศทางหนังสือพิมพ์นั้น กลุ่มตัวอย่างต้องการน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 3.20

ทางด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการนิเทศตรวจเยี่ยมและคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ กลุ่มตัวอย่างต้องการให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแนะแนวทางการประกอบอาชีพมากที่สุด รองลงมาคือแนะแนวการศึกษาต่อ การรวมกลุ่มเพื่อการผลิตและการจำหน่าย และการจัดหาแหล่งเงินทุน ตามลำดับ

ส่วนการประเมินผลนั้น กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีการสัมภาษณ์ผู้เรียนประกอบการรับสมัครเข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด รองลงมาคือต้องการให้มีการประเมินผลก่อนจบหลักสูตร และให้มีการทดสอบความรู้ก่อนเรียน

ทางด้านประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกอบรมด้านอาชีพนั้น กลุ่มตัวอย่างคาดว่า จะนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในทางที่จะทำให้ตนเองและครอบครัวมีรายได้เพิ่มมากที่สุด รองลงมาคือการเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง นำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน และเพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อเพิ่มเติม สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสดนั้นต้องการนำไปใช้เพื่อเพิ่มพูนรายได้มากที่สุด รองลงมาคือเพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้วต้องการนำไปใช้เพื่อเพิ่มพูนรายได้เป็นอันดับแรก และรองลงมาคือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง

สำหรับปัญหาและข้อเสนอนะทั่วไปนั้น กลุ่มตัวอย่างต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การช่วยเหลือจัดหาเงินทุนทั้งที่เป็นกองทุนสงเคราะห์ให้เปล่า และเงินทุนหมุนเวียนที่มีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไข นอกจากนี้ยังต้องการความช่วยเหลือในด้านการจัดหาตลาดเพื่อการจำหน่ายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสด นอกจากต้องการความช่วยเหลือดังกล่าวข้างต้นแล้วยังต้องการให้เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในด้านการชี้แนะ หรือจัดหาตลาดแรงงาน หรือสถานประกอบการที่มีการจ้างงาน ที่ให้ความยุติธรรม ในสาขาวิชาที่ตนมีความรู้ ความชำนาญ หรือที่ผ่านการฝึกอบรม เช่น ร้านเสริมสวย ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้น มีประเด็นต่าง ๆ ที่สมควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับสตรีผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้านข้อมูลส่วนตัว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 ด้านประกอบด้วย อายุ พื้นฐานการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพหลัก รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อปี รายได้ของตนเอง

โดยเฉลี่ยต่อปี และความสามารถหรือความถนัดพิเศษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุดคือสตรีกลุ่มอายุระหว่าง 36-50 ปี สตรีเหล่านี้จะเป็นผู้ที่แต่งงานแล้วและเป็นแม่บ้าน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสตรีกลุ่มนี้สนใจใช้เวลาว่างจากไร่นา และภาระกิจในครอบครัวมาเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพเพื่อเพิ่มทุนรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวมากกว่าสตรีที่ยังเป็นโสด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสตรีที่แต่งงานมีครอบครัวแล้วเหล่านี้มีภาระกิจที่ต้องเลี้ยงบุตรในการศึกษาเล่าเรียนและแสวงหาช่องทางในการหารายได้ให้เพียงพอแก่ค่าใช้จ่าย อีกประการหนึ่งสตรีเหล่านี้เป็นผู้ที่อยู่ในชนบท ส่วนสตรีโสดส่วนใหญ่ได้เข้าไปรับจ้างทำงานทำดินอื่นจึงเข้ารับการฝึกอบรมน้อยกว่ากลุ่มแรก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัทสยา ชองกุลเลีย (Satsaya, Choanggulia. 1977 : 277 - 280) ที่วิจัยพบว่าสตรีในชนบทส่วนใหญ่ละทิ้งอาชีพในชนบทไปประกอบอาชีพในเมือง เพราะในชนบทมีงานให้สตรีทำน้อย ดังนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพสตรี จึงควรจัดฝึกอบรมด้านอาชีพให้กับสตรีกลุ่มนี้เป็นพิเศษด้วย

ในด้านพื้นฐานการศึกษาและการประกอบอาชีพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีอาชีพในการทำนา เป็นกลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพมากกว่าสตรีกลุ่มอื่น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสตรีในชนบทยังได้รับการศึกษาน้อย เมื่อเทียบกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สตรีในชนบทมีความรู้ไม่เพียงพอที่จะปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหลักให้ก้าวหน้าได้ทันต่อสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ขาดความรู้ที่จะใช้เวลาว่างในการทำงาน และประกอบอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มทุนรายได้ (สุธิดา แสนสุข. 2527 : 292 - 295) นอกจากนี้จะก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังเห็นว่าเป็นปัญหาต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยส่วนรวมอีกด้วย

สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้นำความรู้ความสามารถและประสบการณ์จากการฝึกอบรมไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้เป็นอย่างดี เช่น ผู้เรียนที่จบด้านการตัดเย็บเสื้อผ้าสตรีก็จะนำไปตัดเสื้อผ้าให้กับตนเอง บุตรหลาน สามี และรับจ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ในหมู่บ้านได้ นอกจากนี้ยังมีสตรีบางส่วนเดินทางไปรับจ้างตามโรงงาน หรือสถานประกอบการในเมืองใหญ่ หรือกรุงเทพมหานคร หน่วยงานต่าง ๆ จึงควรขยายปริมาณการจัดฝึกอบรมด้านอาชีพให้มากขึ้น โดยเน้นทักษะและสาขาวิชาที่สามารถแก้ปัญหาในชุมชน หรือสนองความต้องการในตลาดแรงงานได้ด้วย

2. ประสบการณ์เกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพ

เกี่ยวกับประสบการณ์การเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพในช่วงปีงบประมาณ 2528-2530 พบว่าปี 2528 มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 63 คน ปี 2529 จำนวน 109 คน และในปีงบประมาณ 2530 เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 59.72 ซึ่งแสดงแนวโน้มว่ามีผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นทุกปี และหน่วยงานต่าง ๆ ก็สามารถให้บริการได้มากขึ้นเช่นกัน ส่วนหน่วยงานที่สตรีเคยเข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 59.72 ของสตรีผู้เคยเข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมด ทั้งนี้เพราะงานบริการทักษะอาชีพในศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ดมีนโยบายให้บริการแก่ประชาชนระหว่างชนบทกับในเมือง คิดเป็นสัดส่วน 80 : 20 ของงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปี

ทางด้านการแพทหรือเนื้อหาวิชาที่มีผู้รับบริการมากที่สุด คือการตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี รองลงมาคือทอผ้าก็กระตุก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าค่านิยมของสตรีในชนบทนั้นถือว่าการตัดเย็บเสื้อผ้าเป็นอาชีพที่มีเกียรติได้รับการยอมรับจากสังคมชนบททั่วไป และสามารถหางานทำได้ง่าย และมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในชนบทปัจจุบันมีงานรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ผู้ว่าจ้างกระจายงานเข้าไปถึงหมู่บ้านชนบททั่วไป และที่เลือกฝึกอบรมการทอผ้าก็กระตุกอาจเป็นเพราะว่าสตรีเหล่านั้นมีความรู้ความสามารถหรือความถนัดพิเศษอยู่แล้ว

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่ผ่านมา

กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง 6 หน่วยงาน โดยพิจารณาความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ทั้ง 11 ด้าน ได้แก่ความเหมาะสมของเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตร สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม ช่วงเวลาในการฝึกอบรมแต่ละวัน ฤดูกาลที่เหมาะสม ค่าใช้จ่าย รูปแบบการฝึกอบรม ครูหรือวิทยากร วิธีการเรียนการสอน และประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม พบว่าสตรีกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าหน่วยงานต่าง ๆ จัดได้เหมาะสมแล้ว กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการฝึกอบรมนั้นตนได้รับประโยชน์ และเห็นว่าเรื่องอื่น ๆ คือ วิธีการเรียนการสอนที่ครูหรือวิทยากรใช้ ครูหรือวิทยากร และช่วงเวลาในการฝึกอบรมในแต่ละวันมีความเหมาะสมแล้ว

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรี

ในชนบท

ผลการวิจัยที่ชี้ถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีที่มีชนในอนาคต พิจารณาจาก 12 ด้าน ได้แก่ ความต้องการด้านประเภทและเนื้อหาในการฝึกอบรม เวลาในการฝึกอบรม ค่าใช้จ่าย การกำหนดหลักสูตร รูปแบบการจัดการฝึกอบรม ครูหรือวิทยากรและวิธีการสอน การแจ้งข่าวการฝึกอบรม การนิเทศ การประเมินผล และประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกอบรมด้านอาชีพ พบว่าในด้านการประเภทและเนื้อหาวิชาที่กลุ่มตัวอย่างต้องการเข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การทอผ้าลายซิก การตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี และการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม/ทอผ้าไหม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ เสรีภิกขิตวงศ์ (2520 : 144 - 148) ที่วิจัยพบว่าการเข้ารับการบริการด้านเศรษฐกิจและอาชีพของประชาชนในชนบทนั้น ต้องการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทอผ้า และการตัดเย็บเสื้อผ้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีมีความมั่นใจว่าจะสามารถทำได้โดยไม่ยากนัก ลงทุนน้อย เป็นอาชีพสุจริต และมีเกียรติ รวมถึงความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสตรีในชนบทที่ไม่นิยมเคลื่อนย้ายจากหมู่บ้านไปประกอบอาชีพที่อื่น ภายหลังการแต่งงานมีครอบครัวแล้ว และในชนบททั่วไปยังมีทรัพยากรต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพเหล่านี้ เช่น มีที่ดินว่างเปล่าเพียงพอที่จะปลูกหม่อนสำหรับเลี้ยงไหม มีไม้สำหรับที่จะจัดทำเครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นโดยไม่ต้องลงทุนอีกด้วย

ทางด้านรูปแบบและระยะเวลาในการฝึกอบรมนั้นกลุ่มตัวอย่างต้องการให้หน่วยงานต่าง ๆ จัดเป็นชั้นเรียนในหมู่บ้าน อาจใช้ศาลาวัด/ศาลากลางหมู่บ้าน บ้านของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านหรือบ้านของสมาชิกคนใดคนหนึ่งเป็นสถานที่จัดการฝึกอบรม โดยมีครูหรือวิทยากรเข้าไปให้การฝึกอบรมในหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง แต่ละโครงการควรใช้เวลาประมาณ 3-10 วัน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าสตรีในชนบทมีภาระกิจที่ต้องดูแลครอบครัวมากมาย การเดินทางออกจากหมู่บ้านไปเข้ารับการฝึกอบรมสถานที่อื่น หรือใช้เวลายาวนานจึงเป็นปัญหาสำหรับสตรีในชนบทที่ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพ

สำหรับช่วงเวลาของปีและระยะเวลาในแต่ละวันที่สตรีต้องการเข้ารับการฝึกอบรมนั้น พบว่าสตรีส่วนใหญ่ต้องการฝึกอบรมในช่วงฤดูหลังการเก็บเกี่ยวถึงก่อนการปักดำ ซึ่งอยู่ระหว่าง

เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม และต้องการฝึกอบรมในช่วงเช้า (ระหว่างเวลา 09.00-12.00 น.) มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ รัตนเศรษฐกุล และคนอื่น ๆ (2530 : 312 - 318) ที่วิจัยพบว่าประชาชนในชนบทต้องการฝึกอบรมในฤดูร้อนและภาคเช้าของแต่ละวัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นช่วงเวลาที่สตรีว่างจากการทำงานในไร่นา มีเวลาว่างมากและไม่มียานพาหนะ ส่วนที่เลือกเข้ารับการฝึกอบรมในภาคเช้านั้นเนื่องจากเป็นช่วงที่สตรีว่างจากภาระกิจของครอบครัวในแต่ละวัน จนถึงภาคบ่ายสตรีเหล่านั้นก็ต้องกลับไปรับผิดชอบภาระกิจของครอบครัวอีกครั้งหนึ่งในการจัดหาอาหาร เตรียมอาหาร การเลี้ยงดูบุตรที่กลับจากโรงเรียน การปรนนิบัติสามี รวมถึงภาระกิจอื่น ๆ ในครอบครัว จึงไม่สามารถเข้ารับการฝึกอบรมตลอดทั้งวันติดต่อกันนาน ๆ ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาสตรีในชนบทนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาวางแผนและจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาอาชีพในชนบทได้เป็นอย่างดี โดยมีประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ควรคิดหารูปแบบและวิธีการที่จะส่งเสริมให้สตรีในชนบทได้รับการศึกษาสายสามัญเพิ่มขึ้น โดยลดเงื่อนไขด้านระเบียบ วิธีการ และค่าใช้จ่ายให้เหมาะสม โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายให้เหลือเพียงเล็กน้อยหรือไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้กับสตรีในชนบทได้รับการศึกษามากขึ้น

2. รูปแบบหรือวิธีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรี ควรจัดเป็นชั้นเรียนในหมู่บ้าน ใช้เวลาสั้น ๆ ในฤดูแล้งเป็นการเฉพาะเรื่อง แต่ถ้าจำเป็นจะต้องใช้เวลาช้านั้นก็ควรจัดเป็นช่วง ๆ ติดต่อกันไปให้จบสิ้นในช่วงฤดูแล้งเช่นกัน โดยมีการศึกษา สำนวน วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และความพร้อมของผู้เรียนและนำผลมาใช้อย่างจริงจัง

3. ประเภทและเนื้อหาวิชาชีพที่จะจัดให้กับสตรีนั้น จะต้องมีการบวกรับการศึกษา วิเคราะห์ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ทั้งในแง่ของกระบวนการผลิต การจำหน่าย เงินทุน และทรัพยากร

ต่าง ๆ โดยเฉพาะควรแยกแยะชนิด ประเภท และกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ารับการบริการให้ชัดเจนว่าจะฝึกอบรมเรื่องอะไร ให้กับสตรีกลุ่มใด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท โดยศึกษาจากกลุ่มสตรีที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ไม่ได้เรียนต่อ
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาสตรีในชนบท โดยศึกษาเฉพาะกรณีในชุมชนใดชุมชนหนึ่งที่น่าสนใจหรือมีปัญหาเป็นพิเศษ และศึกษาจากสตรีที่มีรายได้น้อย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การพัฒนาชุมชน, กรม. รายงานการวิจัยบทบาทการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรี
ชนบท. กรุงเทพฯ : กองส่งเสริมการเผยแพร่, 2524. อักส์เนา.
- _____. แผนพัฒนาสตรีระยะที่ 6 พ.ศ. 2530-2534. กรุงเทพฯ : กองส่งเสริมและ
เผยแพร่, 2531. อักส์เนา.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. คู่มืออบรมและดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนา
อาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2531.
- เกษตรกรรมร้อยเอ็ด, วิทยาลัย. โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นและโครงการ
ฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่. ร้อยเอ็ด : วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด,
2531. อักส์เนา.
- คณะกรรมการวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว. รายงานการศึกษาเพื่อการจักแผนพัฒนาสตรีระยะยาว
2525-2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2526.
- จำนงค์ แก้วคง. การสำรวจความต้องการของเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตาก
เกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมระยะสั้นวิชาชีพเกษตร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521, อักส์เนา.
- อนันต์ ม่วงมณี. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนในท้องที่
อำเภอคอยสะเท็ก จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2526. อักส์เนา.
- เทียน ภูมิรัตน์. การติดตามและประเมินผลการจัดกลุ่มสนใจในจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2528. อักส์เนา.
- บำรุง สุขทรัพย์. การศึกษาปัญหาและสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับประชากร
นอกโรงเรียน ทั้งในและเขตเมืองและเขตชนบท. กรุงเทพฯ : ศึกษาการพิมพ์, 2525.

- พงษ์ศักดิ์ ยวงสะอาด. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2530. อักสำเนา.
- พลากร โคตรจันทร์. ความต้องการของประชาชนในการเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529. อักสำเนา.
- พัฒนาสตรี, กอง. แผนพัฒนาสตรีระยะที่ 6 พ.ศ. 2530-2534. กรุงเทพฯ : กองพัฒนาสตรี กรมพัฒนาชุมชน, 2531.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. การประเมินผลกลไกการบริหารเพื่อการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนา. ม.ป.พ., 2524. อักสำเนา.
- โยธิน ใจชื่น. ปัญหาและความต้องการด้านการศึกษาในระบบของประชาชนในเขตทุ่งกุลาร้องไห้. ปรินิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อักสำเนา.
- รพี สุวรรณชัย. "แรงงานสตรีในประเทศไทย : สภาพทั่วไป ปัญหา และข้อเสนอแนะ," พัฒนาบริหารศาสตร์. 4(6) : 25; ตุลาคม, 2522.
- เรืองกิตต์ เหลืองสกุลทอง. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพของชุมชนกับความต้องการในการรับบริการทางวิชาการ : กรณีศึกษาของชุมชนในเขตจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2525. อักสำเนา.
- วัฒนา แก้วบุชา. "การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสตรีชนบทโดยการฝึกอาชีพ," การศึกษาออกโรงเรียน 7(124) : 20; กุมภาพันธ์-มีนาคม, 2528.
- วันชัย นามสวัสดิ์. ตัวบ่งชี้ความต้องการรับบริการทางวิชาการของประชาชนในหมู่บ้านยากจนจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2530. อักสำเนา.
- วิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, สถาบัน. แนวความคิด : บทบาทของสตรีไทยในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2531. อักสำเนา.

- วิลาวรรณ รัตนเศรษฐกุล และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยโครงการศึกษานอกระบบการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาค่อเนื่องในชุมชนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2530. อักสำเนา.
- ศิริวรรณ เสรีถิตติวงศ์. ความพร้อมในการให้บริการทางค่านวิชาการศึกษาแก่ชุมชนของวิทยาลัยครูมหาสารคามและความต้องการรับบริการของประชาชนในเขตความรับผิดชอบ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2520. อักสำเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 (2525-2529). กรุงเทพฯ : กองพัสดุและอุปกรณ์การศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2525.
- สตรีแห่งชาติ, สภา. สตรีไทย. กรุงเทพฯ : สภาสตรีแห่งชาติ, 2519.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. สถิติและข้อมูลสำคัญ. กรุงเทพฯ : สยามบรรณาการพิมพ์, 2530.
- สุธิตา แสนสุข. บทบาทของหน่วยงานรัฐบาลในการให้การศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อักสำเนา.
- สุัทครา เพชรสุทธิ. การสำรวจความสนใจและความต้องการในการฝึกอบรมวิชาชีพของทหารเกณฑ์ สังกัดกองทัพบกในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2518. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2519. อักสำเนา.
- สุภัท กุชุน. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. : นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2526. อักสำเนา.
- สำลี ตั้งนิพนธ์. การเข้าร่วมในกำลังแรงงานและการทำงานของสตรีและเด็กในชนบทไทย. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อักสำเนา.
- อนงค์ พูลสุวรรณ และคนอื่น ๆ. การใช้เวลาของสตรีในครอบครัวเกษตรกรไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2525. อักสำเนา.
- อุทัย บุญประเสริฐ. การศึกษาและการพัฒนาประเทศ : แนวความคิดพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2527.

ภาคผนวก

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท : กรณีศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

ชื่อ-สกุลผู้ตอบ (นาง/นางสาว)

ที่อยู่ บ้านเลขที่ หมู่ที่ ชื่อหมู่บ้าน

ตำบล อำเภอ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

1. อายุ
 - ☐ 14 - 25 ปี
 - ☐ 26 - 35 ปี
 - ☐ 36 - 50 ปี
2. พื้นฐานการศึกษา
 - ☐ ต่ำกว่าประถมศึกษา 4
 - ☐ ประถมปีที่ 4
 - ☐ ประถมปีที่ 6 - 7
 - ☐ มัธยมศึกษา
3. สถานภาพการสมรส
 - ☐ โสด
 - ☐ สมรส
4. อาชีพหลัก
 - ☐ ทำนา
 - ☐ ทำไร่
 - ☐ กู้ขาย
 - ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาอาชีพที่เคยเข้าร่วมในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา
(ถ้ามีมากกว่า 1 โครงการให้เก็บข้อมูลทุกโครงการ)

โครงการที่ 1

- 1) ปีที่เข้ารับการฝึกอบรม
- 2) หน่วยงานที่ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรม
- 3) โครงการที่ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรม
- 4) สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม
- 5) ระยะเวลาในการฝึกอบรม
- 6) ช่วงเวลาที่เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละวัน
- 7) ค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้กับหน่วยงานที่ท่านเข้ารับการฝึกอบรม
- 8) ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของท่านขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม
- 9) ครูหรือวิทยากรที่ให้การฝึกอบรม
- 10) การนิเทศและตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ขณะรับการฝึกอบรม
- 11) ผู้แนะนำท่านให้เข้ารับการฝึกอบรม คือ
- 12) ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการฝึกอบรม

โครงการที่ 2

- 1) ปีที่เข้ารับการฝึกอบรม
- 2) หน่วยงานที่ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรม
- 3) โครงการที่ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรม
- 4) สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม
- 5) ระยะเวลาในการฝึกอบรม
- 6) ช่วงเวลาที่เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละวัน
- 7) ค่าใช้จ่ายให้กับหน่วยงานที่ท่านเข้ารับการฝึกอบรม
- 8) ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของท่านขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม
- 9) ครูหรือวิทยากรที่ให้การฝึกอบรม
- 10) การนิเทศและตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ขณะรับการฝึกอบรม
- 11) ผู้แนะนำท่านให้เข้ารับการฝึกอบรม คือ
- 12) ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการฝึกอบรม

โครงการที่ 3

- 1) ปีที่เข้ารับการฝึกอบรม
- 2) หน่วยงานที่ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรม
- 3) โครงการที่ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรม
- 4) สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม
- 5) ระยะเวลาในการฝึกอบรม
- 6) ช่วงเวลาที่เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละวัน
- 7) ค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้กับหน่วยงานที่ท่านเข้ารับการฝึกอบรม
- 8) ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของท่านขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม
- 9) ครูหรือวิทยากรที่ให้การฝึกอบรม
- 10) การนิเทศและตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ขณะรับการฝึกอบรม
- 11) ผู้แนะนำท่านให้เข้ารับการฝึกอบรม คือ
- 12) ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการฝึกอบรม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้ารับการฝึกอบรม

ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ข้อที่	เนื้อหาด้านต่าง ๆ	ระดับความคิดเห็น		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1.	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตร			
2.	ความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม			
3.	ความเหมาะสมของเวลาที่กำหนดในหลักสูตร			
4.	ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม			
5.	ช่วงเวลาในการฝึกอบรมในแต่ละวัน			
6.	ความเหมาะสมของฤดูกาลในการฝึกอบรม			
7.	ความเหมาะสมด้านค่าใช้จ่าย			
8.	ความเหมาะสมในด้านรูปแบบการฝึกอบรม			
9.	ความเหมาะสมของครู/วิทยากรที่ให้การฝึกอบรม			
10.	วิธีการเรียนการสอนของครู/วิทยากร			
11.	ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม			

ตอนที่ 4 ความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านอาชีพในอนาคต

4.1 ท่านสนใจที่จะเรียนเรื่องเหล่านี้เพียงใด

เนื้อหาด้านอาชีพ	ระดับความสนใจ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. การขยายพันธุ์พืช			
2. การเพาะเห็ดและทำเชื้อเห็ดชนิดต่าง ๆ			
3. การทำนาแผนใหม่			
4. การปลูกพืชไร่ต่าง ๆ			
5. การปลูกไม้ผล			
6. การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม			
7. การทำสวนผัก			
8. การเลี้ยงโค กระบือ			
9. การเลี้ยงสุกร			
10. การเลี้ยงสัตว์ปีก			
11. การผสมเทียมปลา			
12. การเลี้ยงปลา			
13. การป้องกันและรักษาโรคสัตว์			
14. อาหาร-ขนม			
15. ออกแบบผลิตภัณฑ์			
16. หอดำที่กระทง			
17. เย็บปักถักร้อย และศิลปประดิษฐ์			
18. การห่อเลือก			
19. การห่อผ้าลายซิด			
20. การทำหมอนซิด			
21. ตัดผมเสริมสวย			
22. ตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี			

ความต้องการด้านช่วงเวลา

4.2 จำนวนชั่วโมงเรียน/ฝึกอบรมในแต่ละวัน

- ☐ 2 ชั่วโมง
- ☐ 3 ชั่วโมง
- ☐ 4 ชั่วโมง
- ☐ 5 ชั่วโมง
- ☐ 6 ชั่วโมง
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

4.3 ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการเข้าเรียน/ฝึกอบรมในแต่ละวัน

- ☐ ตอนเช้า (09.00 – 12.00 น.)
- ☐ ตอนบ่าย (13.00 – 16.00 น.)
- ☐ ตอนเย็น (16.00 – 19.00 น.)
- ☐ ตลอดวัน (09.00 – 16.00 น.)
- ☐ เวลาใดก็ได้
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

4.4 ช่วงเวลาที่ท่านสะดวกในการเรียนวิชาชีพ/ฝึกอบรม

- ☐ ก่อนการปักดำ
- ☐ หลังการปักดำ
- ☐ ก่อนการเก็บเกี่ยว
- ☐ หลังการเก็บเกี่ยว
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

ความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย

4.5 ในการเรียนวิชาชีพ/ฝึกอบรมครั้งต่อไปถ้าหากต้องการมีการเก็บเงินค่าบริการบ้าง ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

☐ ไม่เต็มใจเสียค่าบริการ เพราะ _____

☐ เต็มใจเสียค่าบริการ (ถ้าเต็มใจ ควรเสียเท่าใด)

() เต็มราคา

() ครึ่งราคา

() เสียเล็กน้อย

() อื่น ๆ (ระบุ) _____

ความต้องการเกี่ยวกับการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

4.6 ถ้าหากว่าการฝึกอบรมที่จะจัดขึ้นต้องเสียค่าใช้จ่ายด้านวัสดุอุปกรณ์ท่านชอบวิธีใด

วิธีการเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์	ระดับความชอบ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. เสียค่าบำรุงทั้งหมดแล้วไม่ต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์มาอีก			
2. เสียค่าบำรุงเล็กน้อยแล้วจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาเองส่วนหนึ่ง			
3. จัดหาวัสดุอุปกรณ์มาเองทั้งหมดไม่ต้องเสียค่าบำรุง			
4. เสียค่าบำรุงเต็มอัตราและจัดหาวัสดุอุปกรณ์บางส่วน			
5. เสียค่าจ้างครู/วิทยากร และส่งมอบวัสดุอุปกรณ์บางส่วน			

ความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตร

4.7 ใครควรเป็นผู้กำหนดเนื้อหาที่จะเรียน/ฝึกอบรมเรื่องอะไร

- ☐ หน่วยงานที่จัด
- ☐ ผู้เรียนร่วมกันกำหนด
- ☐ หน่วยงานและผู้เรียนร่วมกัน กำหนด
- ☐ อย่างไรก็ตามก็ได้
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

4.8 ถ้าให้ผู้เรียนร่วมกันกำหนดระยะเวลาเรียนเองได้ ท่านจะเลือกกำหนดหลักสูตรนานเท่าใดในการเรียน/ฝึกอบรมวิชาชีพแต่ละครั้ง

- ☐ 3 - 10 วัน
- ☐ 50 ชั่วโมง (ครึ่งเดือน)
- ☐ 100 ชั่วโมง (1 เดือน)
- ☐ 150 ชั่วโมง (1 เดือนครึ่ง)
- ☐ 200 ชั่วโมง (2 เดือน)
- ☐ 250 ชั่วโมง (2 เดือนครึ่ง)
- ☐ 300 ชั่วโมง (3 เดือน)

ความต้องการเกี่ยวกับการจัด

4.9 ท่านชอบการเรียนรู้โดยวิธีต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

รูปแบบการจัด	ระดับความชอบ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. จัดเป็นชั้นเรียนในหมู่บ้านโดยการส่งครู/วิทยากรมาสอนให้			
2. จัดส่งหนังสือ/สิ่งพิมพ์เกี่ยวกับอาชีพให้ผู้เรียนศึกษาเอง			
3. จัดสอนและแนะนำวิชาชีพทางวิทยุกระจายเสียง			
4. ส่งไปฝึกตามโรงงาน หรือสถานประกอบการ			
5. ศึกษาสถานประกอบการที่โดยพาไปดูการประกอบอาชีพ หรือ สถานประกอบการ			
6. ส่งเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ			
7. เรียนจากภาพยนตร์-วิดีโอ			
8. อื่น ๆ 1)			
2)			
3)			

ความต้องการเกี่ยวกับครูหรือวิทยากร

4.10 ท่านต้องการครู/วิทยากรที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะใด

คุณลักษณะของครูหรือวิทยากร	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ผู้ชำนาญการในห้องเรียนที่ผู้เรียนเลือกเอง			
2. ผู้ชำนาญการในห้องเรียนที่หน่วยงานจัดให้			
3. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเอง			
4. ผู้ชำนาญการจากห้องเรียนอื่นที่หน่วยงานจัดให้			
5. ผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ อยู่แล้ว			
6. ใครก็ได้ที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ อย่างแท้จริง			
7. อื่น ๆ 1)			
2)			

ความต้องการเกี่ยวกับการสอนของครู/วิทยากร

4.11 ท่านต้องการวิธีการสอนของครู/วิทยากรต่อไปนี้เพียงใด

วิธีการสอนของครูหรือวิทยากร	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. บรรยาย อภิปราย และผู้เรียนจดบันทึก			
2. สาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม			
3. อภิปรายและแสดงความคิดเห็น			
4. บรรยายและฝึกปฏิบัติ			
5. จัดทัวร์อาชีพ			
6. อื่น ๆ 1) _____			
2) _____			

ความต้องการเกี่ยวกับวิธีการแจ้งข่าวการรับสมัครเพื่อเข้ารับการฝึกอบรม

4.12 ข่าวการรับสมัครเข้าเรียนวิชาชีพหรือฝึกอบรม ควรหาอย่างไร

- ☐ ประกาศทางวิทยุกระจายเสียง
- ☐ ประกาศหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน
- ☐ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ประชุมชี้แจง
- ☐ เจ้าหน้าที่หน่วยงานมาชี้แจงและรับสมัคร
- ☐ ประกาศทางหนังสือพิมพ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____

ความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศ

4.13 ท่านต้องการข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้เพียงใด

ความคิดเห็นด้านการนิเทศและตรวจเยี่ยม	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. แนวทางการศึกษาต่อ			
2. แนวทางการประกอบอาชีพ			
3. การรวมกลุ่มเพื่อผลิตและจำหน่าย			
4. การจัดหาแหล่งเงินทุน			
5. การจัดหาตลาด			
6. ความรู้ทั่วไป ข่าวสารบ้านเมือง			
7. อื่น ๆ 1)			
2)			

ความต้องการเกี่ยวกับการประเมินผล

4.14 ท่านต้องการวิธีประเมินผลต่อไปนี้เพียงใด

วิธีการประเมินผลการฝึกอบรมด้านอาชีพ	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. สัมภาษณ์ผู้เรียนประกอบการรับสมัคร			
2. ทดสอบความรู้ก่อนเรียน			
3. ประเมินผลงานก่อนการจบหลักสูตร			
4. ทดสอบข้อเขียนแทนการปฏิบัติจริง			
5. ให้ผู้เรียนประเมินผลงานกันเองก็พอ			
6. การประเมินผลควรทำอย่างเคร่งครัด			
7. ไม่ควรมีการประเมินผลก่อนการจบหลักสูตร			

ความต้องการเกี่ยวกับประโยชน์จากการฝึกอบรม

4.15 ท่านมีความต้องการที่จะได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมเพียงใด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมด้านอาชีพ	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง			
2. เพื่อนำความรู้ไปแนะนำผู้อื่น			
3. เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน			
4. เพื่อให้มีรายได้เพิ่ม			
5. เพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อ			

4.16 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

สัมภาษณ์เสร็จเวลา น.

ลงชื่อ

(.....)

ผู้สัมภาษณ์

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นายจรูญ มะลาควง
วันเดือนปีเกิด	16 สิงหาคม 2494
สถานที่เกิด	อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 3/12 ถนนเทวาภิบาล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2508	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนบ้านหนองแคน (นนทภิบาล)
พ.ศ. 2511	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจันทบุษยาอนุสรณ์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2513	ปกศ. วิทยาลัยครูอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2515	พ.ม. ศึกษาด้วยตนเอง
พ.ศ. 2520	กศ.บ. (การประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
พ.ศ. 2532	กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร